

2012.gada
darbības pārskats

RĪGA

2013

Saturs

	lpp.
Sāsinājumi un abreviatūras.....	3
1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju.....	4
1.1. Juridiskais statuss.....	4
1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi.....	4
1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenotā budžeta programma.....	5
1.4. Darbības prioritātes 2012.gadā.....	5
1.4.1. Nereģistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana.....	5
1.4.2. Letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana	10
1.4.3. Eiropas informatīvā kampaņa „Novērsīsim darba vides riskus kopā”	17
1.5. Padotībā esošās iestādes.....	17
2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti.....	18
2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums.....	18
2.2. Budžeta programmas rezultātīvo rādītāju izpildes analīze.....	18
2.3. ERAF projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” īstenošanas rezultāti.....	20
2.4. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi.....	21
2.4.1. Uzņēmumu apsekošana.....	21
2.4.2. Iesniegumu izskatīšana.....	27
2.4.3. 2012. gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija.....	29
2.4.4. 2012. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze.....	32
2.4.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana.....	33
2.4.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība.....	36
2.4.7. Streiku norises uzraudzība.....	37
2.5. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai.....	37
2.5.1. Iekšējā kontrole.....	37
2.5.2. Amatpersonu apmācība.....	38
2.5.3. Strukturālās reformas.....	39
3. Personāls.....	40
4. Komunikācija ar sabiedrību.....	41
4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi.....	41
4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru.....	42
5. Plāni 2013.gadam.....	44
1.pielikums: Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem 2012. gadā.....	45
2.pielikums: Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2012. gadā.....	57

Saīsinājumi un abreviatūras

Aģentūra - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra
Darba inspekcija – Valsts darba inspekcija
DAS - darba aizsardzības speciālists
DVHR - darba vietas higiēniskais raksturojums
DVRN – darba vides risku novērtējums
ERAF – Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ESF – Eiropas Sociālais fonds
IAL - individuālie aizsardzības līdzekļi
IS - informācijas sistēma
KI - kompetentā institūcija
KS - kompetentais speciālists
Kontaktpunkts - Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālais kontaktpunkts
LAPK - Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss
LBAS – Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
LDDK – Latvijas Darba devēju konfederācija
LM – Labklājības ministrija
MK – Ministru kabinets
NVA - Nodarbinātības valsts aģentūra
OVP - obligātā veselības pārbaude
Pamatnostādnes - Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2008. – 2013.gadam
RVDI - reģionālā Valsts darba inspekcija
SLIC – Vecāko darba inspektoru komiteja
VID - Valsts ieņēmumu dienests

1. Pamatinformācija par Valsts darba inspekciju

1.1. Juridiskais statuss

1993.gada 4.maijā Latvijā tika atjaunots 1939.gada likums „Par Valsts darba inspekciju”, kas kļuva par tiesisko pamatu Valsts darba inspekcijas (Darba inspekcija) darbības atjaunošanai un vienotas valsts kontroles un uzraudzības sistēmas izveidošanai darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. 2001.gada 13.decembrī tika pieņemts un 2002.gada 1.janvārī stājās spēkā Valsts darba inspekcijas likums, kas noteica Darba inspekcijas juridisko statusu, funkciju un uzdevumus līdz 2008.gada 10.jūlijam, kad spēkā stājās 2008.gada 19.jūnijā pieņemtais Valsts darba inspekcijas likums, kas pašlaik nosaka Darba inspekcijas tiesisko statusu, funkciju, uzdevumus un darbības kārtību.

Darba inspekcija ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde. Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei ir pakļauti darba devēji, komersanti, to pilnvarotas personas un uzņēmumi, būvobjekti, tajā skaitā privātpersonai piederošie būvobjekti būvdarbu laikā, kā arī darba vietas un darba aprīkojums.

1.2. Kompetences jomas, funkcijas un uzdevumi

Darba inspekcijas galvenā funkcija ir nodrošināt efektīvu valsts politikas īstenošanu, uzraudzību un kontroli darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā. Realizējot minēto funkciju, Darba inspekcija pilda šādus uzdevumus:

1. uzrauga un kontrolē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu;
2. kontrolē, kā darba devēji un darbinieki savstarpēji pilda darba līgumos un darba koplīgumos noteiktos pienākumus, un veic pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un darbiniekiem;
3. veicina sociālo dialogu un sniedz darba devējiem un darbiniekiem bezmaksas konsultācijas par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām;
4. analizē darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumus, lai sniegtu priekšlikumus par normatīvo aktu pilnveidošanu;
5. normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā veic nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanu un vienotu reģistrāciju, kā arī piedalās arodsaslimšanas gadījumu izmeklēšanā;
6. kontrolē darba vietās esošo darba aprīkojumu, kā arī personāla individuālo un kolektīvo aizsardzības līdzekļu, veselībai kaitīgo un bīstamo vielu izmantošanu, atbilstoši normatīvo aktu prasībām;
7. sniedz Labklājības ministrijas (LM) kompetento institūciju darba aizsardzības jautājumos izvērtēšanas komisijai informāciju par kompetento institūciju un speciālistu darbību darba aizsardzības jomā Darba inspekcijas uzraudzībai un kontrolei pakļautajos objektos; nodrošina Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras (Aģentūra) nacionālā kontaktpunkta (Kontaktpunkts) darbību.

1.3. Darbības virzieni un mērķi, īstenojot budžeta programmu

Darba inspekcijas darbības galvenais virziens ir darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomas efektīva uzraudzība un kontrole, kā arī Darba inspekcijas sniegto pakalpojumu pieejamības un kvalitātes pilnveidošana un iekļaušana publiskās pārvaldes elektroniskās informācijas aprītē. Darba inspekcijas darbības virzieni ir noteikti, pamatojoties uz galvenajiem nacionālajā līmenī izstrādātajiem un apstiprinātajiem plānošanas dokumentiem darba tiesību un darba aizsardzības jomā – “Pasākumu plāns neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. - 2013.gadam” un „Darba aizsardzības jomas attīstības pamatnostādnes 2008. – 2013.gadam” (Pamatnostādnes). Darba inspekcijas darbības galvenais mērķis ir attīstīt tiesiski sakārtotu, drošu un veselībai nekaitīgu darba vidi uzņēmumos, samazināt neregistrēto nodarbinātību, darba tiesību un darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumu un nelaimes gadījumu darbā skaitu.

Darba inspekcija īsteno budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammu „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00), kuras galvenie mērķi ir:

- ✓ sekmēta darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu ievērošana, t.sk., mazināta neregistrētā nodarbinātība;
- ✓ izglītota sabiedrība, lai preventīvi novērstu normatīvo aktu pārkāpšanu;
- ✓ efektīva un klientorientēta Darba inspekcijas darbība.

Budžeta apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” noteiktie rezultātīvie rādītāji ir iestrādāti Darba inspekcijas darba plānā 2012.gadam.

1.4. Darbības prioritātes 2012.gadā

Darba inspekcijas darbības plānošanas pamatā ir prioritāšu princips. Prioritātes tiek noteiktas, balstoties uz Pamatnostādņēm, „Darba aizsardzības jomas attīstības plānu 2011. - 2013. gadam”, „Pasākumu plānu neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. - 2013. gadam”, „Pasākumu plānu ēnu ekonomikas apkarošanai un godīgas konkurences nodrošināšanai 2010. - 2013. gadam”, kā arī, ņemot vērā, aktuālās situācijas analīzi darba tiesību un darba aizsardzības jomā Latvijā.

Darba inspekcijas prioritārie darbības virzieni 2012. gadā ir:

- ✓ neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana;
- ✓ letālo nelaimes gadījumu darbā un to nelaimes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana.

Prioritāro darbības virzienu ietvaros tika realizētas šādas aktivitātes:

1. veikti apsekojumi uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks ar nolūku atklāt neregistrēto nodarbinātību;
2. organizētas tematiskās pārbaudes darba aizsardzībā;
3. organizēta Eiropas informatīvā kampaņa „Novērsīsim darba vides riskus kopā”.

1.4.1. Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana

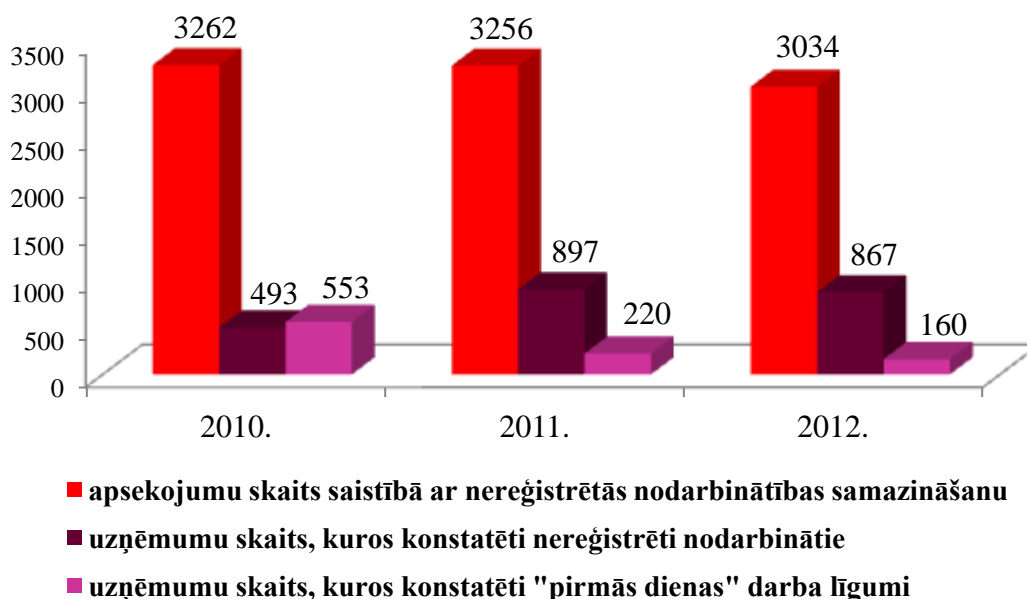
Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošana ir Darba inspekcijas prioritāte, kuras mērķis ir samazināt neregistrētās nodarbinātības apjomu valstī, padarot efektīvāku kontroles mehānismu, līdz ar to samazinot arī negodīgas konkurences iespējamību, informēt sabiedrību par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām u.c.

Darba inspekcijas darba plānā 2012. gadam tika noteikts veikt 3000 uzņēmumu, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks, apsekojumus, no kuriem vismaz 25% apsekojumu ir rezultātīvi, t.i., 25% apsekojumu tiek konstatēti neregistrēti nodarbinētie vai ar „pirmās dienas”¹ darba līgumu nodarbinātie.

Darba inspekcija 2012. gadā veica 3034 uzņēmumu apsekojumus saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu, no tiem 33,8% apsekojumu bija rezultātīvi. Tas nozīmē, ka biežāk nekā katrā

¹ Darba līgums ir ticis noslēgts Darba inspekcijas pārbaudes dienā vai dažas dienas pirms tās un darba devējs par jaunnodibinātajām darba tiesiskajām attiecībām nav paziņojis Valsts ieņēmumu dienestam.

trešajā uzņēmumā tika konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas vai ar „pirmās dienas” darba līgumu strādājošas personas (skat. 1. attēlu).

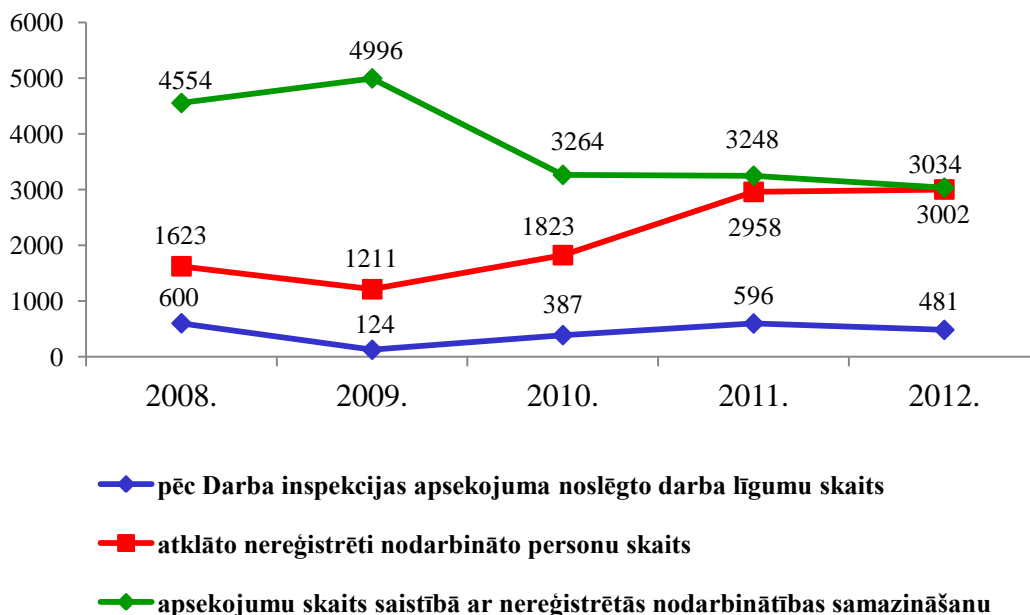

1.attēls: Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu veikto apsekojumu rezultativitāte² (2010. – 2012.)

2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, par 27,3% ir samazinājies to uzņēmumu skaits, kuros tika konstatēta nodarbināšana ar „pirmās dienas” darba līgumu. Izveidojusies tendence ir vērtējama pozitīvi, jo liecina, ka vairāk darba devēju izvēlas veidot tiesiski korektas darba attiecības, proti, savlaicīgi noslēdz darba līgumu un par to paziņo arī Valsts ieņēmumu dienestam (VID).

Atskaites periodā tika konstatētas 3002 neregistrēti nodarbinātas personas. Pēc apsekojuma ar 481 personu tika noslēgts rakstveida darba līgums un tās tika reģistrētas VID kā darba ņēmēji (2011. gadā – 596 personas). Savukārt par 2521 konstatēto neregistrēti nodarbināto personu VID ziņu nav, kas ļauj secināt, ka darba līgums netika noslēgts. Tātad darba līgums tika noslēgts tikai 16,1% gadījumu. Viens no iemesliem šādai situācijai ir laiks, kad Darba inspekcijas amatpersona atklāj neregistrēti nodarbinātas personas. Tas nereti notiek tad, kad darāmais darbs jau ir tuvu nobeigumam vai jau pabeigts, un darba devējam vairs nav nepieciešamības turpināt nodarbināt minētās personas (visbiežāk tā notiek būvobjektos). 2012.gadā 160 uzņēmumos konstatētas 288 ar „pirmās dienas” darba līgumu nodarbinātas personas (skat. 2. attēlu).

² Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu veikto apsekojumu rezultativitāte pašreizējā izpratnē tiek aprēķināta no 2010. gada.

2.attēls: Uzņēmumu apsekojumu skaita, atklāto neregistrēti nodarbināto personu un pēc apsekojuma noslēgto darba līgumu skaita dinamika (2008. – 2012.)

Jāatzīmē, ka 2012. gadā vidēji vienā apsekojumā ir konstatēts lielākais neregistrēti nodarbināto personu skaits kopš 2005. gada, kad neregistrētās nodarbinātības mazināšana tika atzīta par vienu no valdības prioritātēm (2012.gadā vidēji vienā apsekojumā konstatētas 0,98 neregistrēti nodarbinātās personas, 2005.gadā - 0,47).

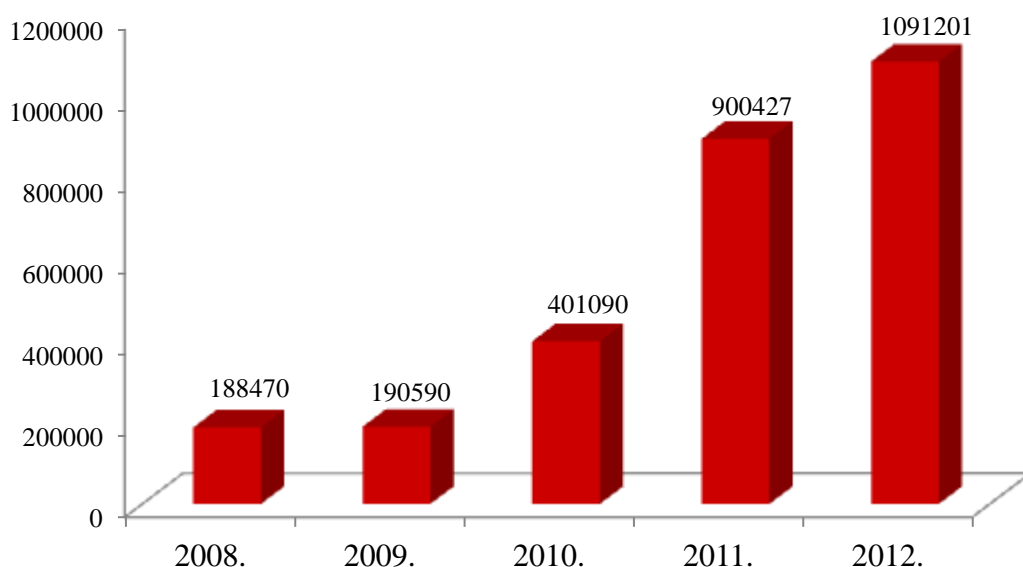
Darba inspekcijas darba plānā 2012. gadam tika plānots atkārtoti apsekot vismaz 5% augsta neregistrētās nodarbinātības riska nozaru uzņēmumus. 2012. gadā atkārtoti tika apsekoti 8,3% šādu uzņēmumu, t.i. 252 atkārtoti apsekojumi.

Tam, ka neregistrēta nodarbināšana Darba inspekcijas apsekotajos uzņēmumos tiek atklāta biežāk un pieaug to uzņēmumu skaits, kas tiek apsekoti atkārtoti, ir vairāki iemesli. Viens no tiem ir Darba inspekcijas vairāku gadu garumā uzkrātā, informācijas padziļinātas analīzes pieredze, kā rezultātā precīzāk izdodas identificēt uzņēmumus ar augstu neregistrētās nodarbinātības risku un doties apsekojumos tieši uz tiem. Tāpat pilnveidotas ir arī uzņēmumu kontroles metodes un izveidoti efektīvi sadarbības mehānismi ar VID, Valsts policiju, Pašvaldības policiju un robežsardzi.

Otrs būtisks iemesls ir darba devēju vēlme sakārtot darba tiesiskās attiecības ar nodarbinātajiem savā uzņēmumā un attieksme pret darba tiesisko attiecību dibināšanu vispār, kas diemžēl pozitīvā virzienā mainās lēnām. Joprojām, neraugoties uz ekonomiskās situācijas pakāpenisku pozitīvu attīstību, ir daudz darba devēju, kuri izvēlas savus darbiniekus nodarbināt bez darba līgumiem vai, slēdzot darba tiesiskajām attiecībām neatbilstošu līgumu, piemēram, uzņēmuma līgumu.

Treškārt, neregistrētās nodarbinātības atklāšanā nozīmīgs ir arī pieaugošais sabiedrības atbalsts. 2012. gadā Darba inspekcija pa anonīmo tālruni un elektroniski (nelegals@vdi.gov.lv, www.vdi.gov.lv) saņēma 550 ziņojumus par iespējamiem neregistrētās nodarbinātības gadījumiem (2011. - 458, 2009.gadā - 123). Būtiska nozīme sabiedrības informēšanā, izglītošanā un izpratnes veidošanā par neregistrētās nodarbinātības negatīvajām sekām un ietekmi, kas izpaužas gan kopējā ekonomiskajā situācijā, gan skar katru iesaistīto individuāli, ir Darba inspekcijas darba atspoguļojumam dažādos masu informācijas līdzekļos (LNT, TV3, PBK, LTV1, TV5). Žurnālistiem vairākkārt bija iespēja būt klāt Darba inspekcijas apsekojumos, lai tos varētu parādīt sabiedrībai.

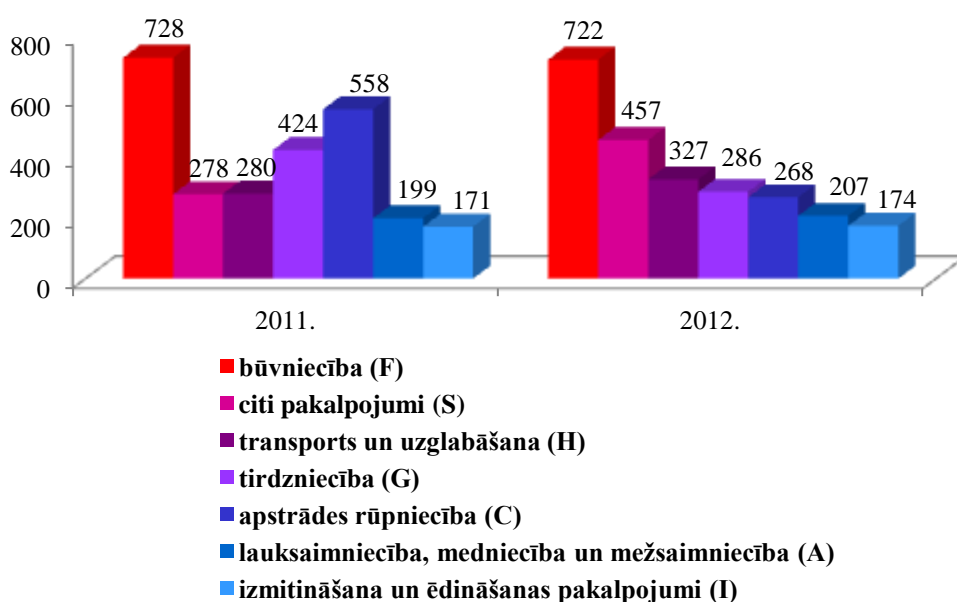
Konstatējot nodarbināšanu bez rakstveidā noslēgta darba līguma, saskaņā ar Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) normām Darba inspekcijas amatpersonas 2012. gadā piemēroja naudas sodus par LVL 1 091 201 (skat. 3. attēlu).

3.attēls: Par neregistrētu nodarbināšanu piemēroto naudas sodu summas (LVL) dinamika (2008. - 2012.)

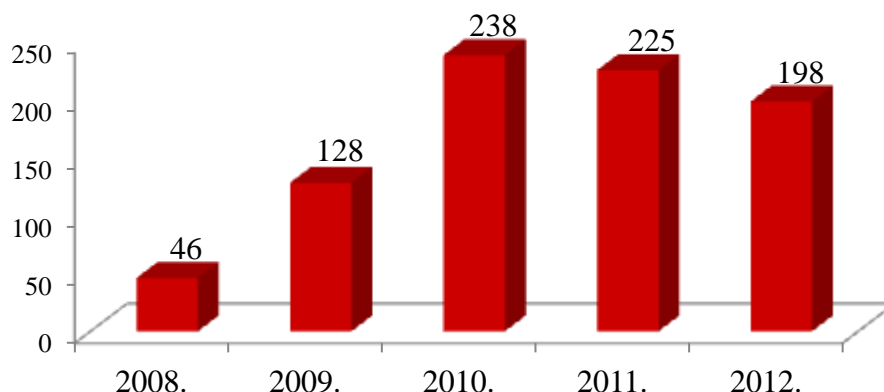
2012. gadā par neregistrētu nodarbināšanu piemēroto naudas sodu summa, salīdzinot ar 2011. gadu, ir pieaugusi par 21,2%, bet naudas sodu skaits ir samazinājies par 3,3% (2012. – 867, 2011. – 897). Piemēroto naudas sodu summas pieaugums ir tiešā veidā saistīts ar administratīvo naudas sodu, kas piemēroti par gada laikā atkārtoti atklātu neregistrētu nodarbināšanu, skaita pieaugumu (2012. – 39, 2011. – 30). Pieaudzis ir arī vidējais Darba inspekcijas par neregistrētu nodarbinātību piemērotā administratīvā naudas soda lielums (2012. – LVL 1258, 2011. – LVL 1003). Minētais pieaugums skaidrojams ar sodu politikas maiņu Darba inspekcijā, jo līdz brīdim, kad 2011. gada oktobrī stājās spēkā, tā sauktās, Administratīvo sodu piemērošanas vadlīnijas, biežāk tika piemērots minimālais sods (LVL 750).

Attiecībā uz konkrētās tautsaimniecības nozarēs konstatētajiem neregistrētās nodarbinātības gadījumiem, jānorāda, ka 2012. gadā vislielākais atklāto neregistrēti nodarbināto personu skaits ir būvniecībā (24,1% no kopējā Darba inspekcijas konstatētā neregistrēti nodarbināto skaita), pakalpojumu sniedzēju nozarē (frizētavas, apbedīšanas pakalpojumi, ķīmiskās tīrītavas, apavu remonts u.c.) (15,2%), transporta un uzglabāšanas nozarē (10,9%) (skat. 4. attēlu).

4.attēls: Tautsaimniecības nozares³, kurās 2012. gadā atklāts vislielākais neregistrēti nodarbināto personu skaits, salīdzinot ar 2011. gadu

Jāatzīmē, ka 2012.gadā, salīdzinot ar 2011.gadu, par 12% ir samazinājies to gadījumu skaits, ka tiek konstatēti tādi neregistrēti nodarbinātie, kuri neregistrēti strādā un vienlaicīgi atrodas bezdarbnieka statusā (skat. 5. attēlu).

5.attēls: Konstatēto neregistrēti nodarbināto bezdarbnieku skaita dinamika (2008. - 2012.)

2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, par 28,7% ir samazinājies to konstatēto neregistrēti nodarbināto bezdarbnieku skaits, kuri neregistrēti strādā un vienlaikus saņem arī bezdarbnieka pabalstu vai citus valsts nodrošinātos atvieglojumus vai priekšrocības. Bezdarbnieka statusu ieguvušās personas, tomēr ievērot normatīvo aktu prasības, motivē arī Darba inspekcijas un Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) saskaņota un tūlītēja rīcība, atklājot neregistrēti nodarbinātu bezdarbnieku (bezdarbnieka statusa un sociālo garantiju atņemšana, iepriekš izmaksāto pabalstu atgūšana). Tāpat NVA sadarbībā ar Darba inspekciju organizē seminārus bezdarbniekiem, kuros tiek skaidrota darba līguma noslēgšanas nepieciešamība un sniegta informācija par sekām, ja darba attiecības tiek noformētas neatbilstoši normatīvo aktu prasībām, kā arī izdoti divi informatīvie bukleti darba devējiem un nodarbinātajiem par neregistrētās nodarbinātības negatīvajiem aspektiem: „Zini un izmanto iespējas, darba devēj!” (latv.val.) un „Kas jāzina, ja zaudē, meklē vai atrodi darbu” (latv., krievu un angļu val.). Bukleti izplatīti 10 000 eksemplāros, piesaistot arī Uzņēmumu reģistru.

Darba inspekcija savā interneta mājaslapā www.vdi.gov.lv publicē informāciju par uzņēmumiem, kuros konstatētas neregistrēti nodarbinātas personas. Darba inspekcija uzskata, ka rūpes par savu reputāciju ir viens no darba devēju motivācijas mehānismiem, lai atbalstītu normatīvajiem aktiem atbilstošu nodarbinātību. Tāpat arī darba meklētājiem ir iespēja iepazīties ar uzņēmumiem, kuros līdz šim neregistrēti nodarbināti darbinieki. Turklāt minēto informāciju var iegūt un izmantot institūcijas, kuras, atbilstoši Publisko iepirkumu likuma nosacījumiem, organizē iepirkuma procedūras. Jāpiebilst, ka par uzņēmējdarbības vides, kas saistīta ar valsts un pašvaldību pasūtījumu iegūšanu, sakārtošanos liecina būtiskais Darba inspekcijas sniegto izziņu par komersanta atbilstību Publisko iepirkumu likuma un Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju likuma izslēgšanas noteikumu prasībām skaita pieaugums. 2012. gadā Darba inspekcija sniedza 3449 izziņas par 13796 komersantiem (2011. – 1560 izziņas par 6443 komersantiem). Minētās izziņas pieprasa Publisko iepirkumu komisijas par komersantiem, kas pieteikušies konkursā, vai paši komersanti. Izziņā tiek norādīts, vai konkrētā komersanta darbībā ir konstatēti būtiski darba tiesību pārkāpumi, ja tādi ir konstatēti, tad komersantam tiek liegta iespēja iegūt valsts vai pašvaldības pasūtījumu.

³ Nozares atbilstoši NACE klasifikatora 2. redakcijai.

1.4.2. Letālo nelaiemes gadījumu darbā un to nelaiemes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana

Letālo nelaiemes gadījumu darbā un to nelaiemes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšana ir Darba inspekcijas prioritāte, kuras ietvaros 2012. gadā tika plānots organizēt sešas tematiskās pārbaudes, kopā veicot 900 uzņēmumu apsekojumus, ar mērķi:

- ✓ preventīvi apsekot un pārbaudīt darba apstākļus uzņēmumos
- ✓ izvērtēt darba devēju faktisko darbību drošas darba vides izveidē;
- ✓ aktualizēt darba devēju uzmanību darba aizsardzības jautājumiem;
- ✓ mazināt arodslimību un nelaiemes gadījumu darbā riskus;
- ✓ pārbaudīt uzņēmumus, kuros Darba inspekcija līdz šim pārbaudes nav veikusi;
- ✓ noskaidrot, kādus pasākumus darba devējs ir veicis, uzzinot par arodslimības apstiprinājumu nodarbinātajam;
- ✓ pievērst īpašu uzmanību psihosociālajiem riskiem darbā;
- ✓ izvērtēt darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēju darba kvalitāti.

Trīs tematiskās pārbaudes tika organizētas uzņēmumos, kuru saimnieciskā darbība ir saistīta ar paaugstinātu nelaiemes gadījumu risku – kokapstrādes, mēbeļu ražošanas un mežizstrādes nozarē, būvniecībā un lauksaimniecībā.

Darba inspekcija pirmoreiz visa gada garumā organizēja arī tematisko pārbaudi, lai novērtētu kompetento institūciju (KI) un kompetento speciālistu (KS) sniegto darba aizsardzības pakalpojumu kvalitāti un izskaustu tādu darba aizsardzības speciālistu (DAS) darbību, kuriem, atbilstoši normatīvo aktu prasībām, nav tiesību sniegt minētos pakalpojumus.

Darba aizsardzības dienas informatīvi izglītojošās tematiskās pārbaudes laikā tika apsekoti uzņēmumi, kuros strādā apstiprinātie arodslimnieki.

Darba inspekcija 2012. gadā īstenoja arī Vecāko darba inspektoru komitejas (SLIC) inspicēšanas kampaņu „Psihosociālie riski darbā” veselības un sociālās aprūpes nozarē.

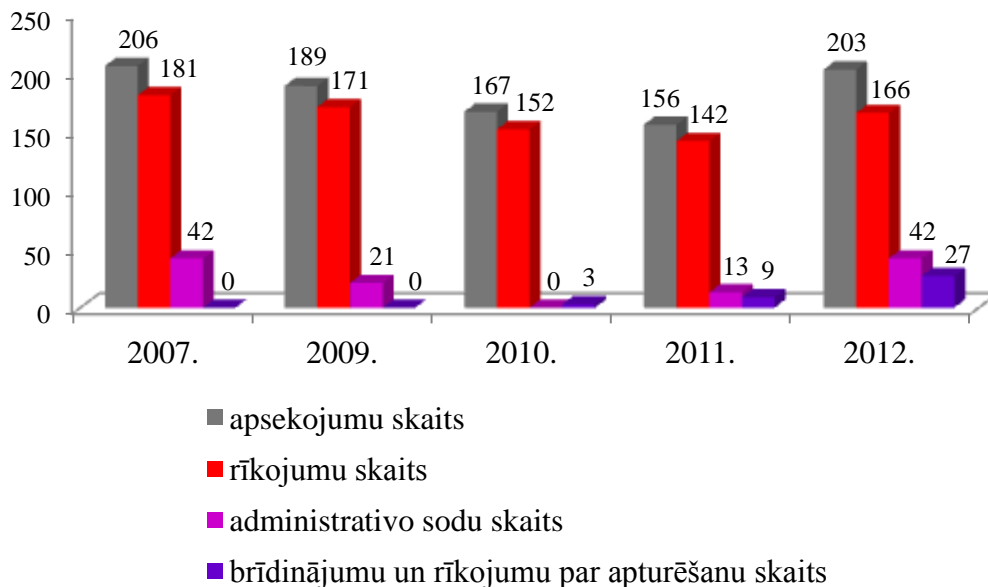
Darba inspekcijas tematisko pārbažu mērķi:

- ✓ preventīvi apsekot un pārbaudīt darba apstākļus uzņēmumos
- ✓ izvērtēt darba devēju faktisko darbību drošas darba vides izveidē;
- ✓ aktualizēt darba devēju uzmanību darba aizsardzības jautājumiem;
- ✓ mazināt arodslimību un nelaiemes gadījumu darbā riskus;
- ✓ pārbaudīt uzņēmumus, kuros Darba inspekcija līdz šim pārbaudes nav veikusi;
- ✓ noskaidrot, kādus pasākumus darba devējs ir veicis, uzzinot par arodslimības apstiprinājumu nodarbinātajam;
- ✓ pievērst īpašu uzmanību psihosociālajiem riskiem darbā;
- ✓ izvērtēt darba aizsardzības pakalpojumu sniedzēju darba kvalitāti.

Tematiskā pārbaude kokapstrādē, mēbeļu ražošanā un mežizstrādē

Jau piekto gadu Darba inspekcija veica preventīvas kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumu pārbaudes un pirmo reizi preventīvi apsekoja mežizstrādes uzņēmumus. Tematiskās pārbaudes laikā tika veikti 225 uzņēmumu apsekojumi (plānoti 210), kā rezultātā darba devējiem izsniegti 179 rīkojumi 1004 konstatēto pārkāpumu novēršanai, piemēroti 48 administratīvie sodi, kā arī apturētas 3 iekārtas, bet par 24 iekārtām izsniegti brīdinājumi par darbības apturēšanu. Kopumā pārkāpumi tika konstatēti 82% no pārbaudītajiem uzņēmumiem.

2012. gadā tematiskās pārbaudes laikā pārbaudīto kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumu skaits bija viens no lielākajiem, salīdzinot apsekojumu skaita dinamiku tematiskās pārbaudes rīkošanas gados (skat. *6.attēlu*).

6. attēls: Kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos organizēto tematisko pārbaūžu rezultāti (2007., 2009., 2010., 2011., 2012.⁴)

Trīskāršojies apturēto vai brīdinājumu par apturēšanu saņēmušo iekārtu skaits, savukārt, liecina, ka darba devēju attieksme pret drošu darba aprīkojumu nav uzlabojusies.

Kā problemātisks aspekts atsevišķos gadījumos jānorāda darba aizsardzības pasākumu neveikšana attiecībā uz jaunpieņemtajiem nodarbinātajiem, kuri nereti netiek nosūtīti uz obligātajām veselības pārbaudēm (OVP), kā arī viņiem netiek izsniegts darba apģērbs un individuālie aizsardzības līdzekļi (IAL), pamatojot situāciju ar nodarbinātā pārbaudes laiku. Tematiskajā pārbaudē tika konstatēts, ka ir uzņēmumi, kuri strādā periodiski vai arī ir nesen nodibināti un necenšas sakārtot darba vidi, lai tā būtu droša.

1.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	290 (28,9 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	103 (10,3 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	95 (9,4 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359. „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	87 (8,7 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	79 (7,7 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	67 (6,8 %)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	51 (5,1 %)
Darba likums 20.06.2001.	44 (4,4 %)
MK 15.05.2007. not. Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	42 (4,2 %)
MK 03.08.2010. not. Nr.713 “Noteikumi par kārtību, kādā nodrošina	20 (2 %)

⁴ Kalendārie gadi, kuros Darba inspekcija organizējusi tematiskās pārbaudes kokapstrādes un mēbeļu ražošanas uzņēmumos.

apmācību pirmās palīdzības sniegšanā, un pirmās palīdzības aptieciņas medicīnisko materiālu minimumu”	
citi	126 (12,5 %)

Būtiskākie secinājumi:

- ✓ daļa darba devēju līdzekļus iegulda ražošanas attīstībā, neveicot ieguldījumus darba aizsardzības jomā;
- ✓ no nodarbinātajiem tiek pieprasīts ātrs darba temps, kas sasaistīts ar izstrādes apjomu pieaugumu un šādos darba apstākļos drošība samazinās;
- ✓ nodarbinātie bieži mežizstrādes procesā darbojas haotiski, nezinot un neprotot droši rīkoties bīstamās situācijās, kā arī nav atbilstoši apmācīti;
- ✓ cirsmu īpašnieki nereti noslēdz līgumus ar pašnodarbinātām personām, kuras par darba aizsardzības prasībām nav informētas.

Tematiskā pārbaude būvniecībā

Tematiskās pārbaudes laikā tika veikti 297 uzņēmumu apsekojumi (plānoti 210), kā rezultātā darba devējiem izsniegti 178 rīkojumi 578 konstatēto pārkāpumu novēršanai, piemēroti 45 administratīvie sodi, kā arī apturēts darbs 7 būvobjektos, bet 10 būvobjektos izsniegti brīdinājumi par darbības apturēšanu. 2012. gadā Darba inspekcija vienus un tos pašus būvniecības uzņēmumus preventīvi pārbaudīja divas reizes – gan būvniecības sezonas sākumā no 14. maija līdz 11. jūnijam, gan arī no 13. augusta līdz 7. septembrim. Lēmums pārbaudīt būvobjektus arī rudenī tika pieņemts, jo palielinājās gan smago, gan nesmago darbā notikušo nelaiemes gadījumu skaits.

2.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 25.02.2003. not. Nr.92 „Darba aizsardzības prasības, veicot būvdarbus”	190 (32,9%)
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	105 (18,2 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	52 (8,9%)
Darba likums 20.06.2001.	51 (8,8%)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	38 (6,6%)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	36 (6,2%)
MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”	35 (6,1%)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	27 (4,7%)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	14 (2,4%)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	13 (2,3%)
citi	17 (2,9%)

Būtiskākie secinājumi:

- ✓ joprojām vairums darba devēju un nodarbināto neizprot darba aizsardzības nozīmi un uztver to kā traucējošu faktoru;
- ✓ kā apakšuzņēmumi būvobjektā arvien biežāk piesaistīti mikrouzņēmumi;
- ✓ darba devējiem lielāka uzmanība jāpievērš darba procesu uzraudzībai;
- ✓ būvobjektos nav vai ir nepilnīgi nodarbināto saraksti un nav nodarbināto apliecības;
- ✓ sastatnes netiek saliktas pilnā komplektācijā vai sastatņu kājas tiek novietotas nestabili;
- ✓ joprojām būvniecības nozares uzņēmumos strādā daudz neregistrēti nodarbinātas personas.

Tematiskā pārbaude lauksaimniecībā

Tematiskās pārbaudes laikā tika veikti 138 uzņēmumu apsekojumi (plānoti 210), kā rezultātā darba devējiem izsniegti 106 rīkojumi 557 konstatēto pārkāpumu novēršanai, piemēroti 18 administratīvie sodi, kā arī izdots 1 brīdinājums par iekārtas darbības apturēšanu. Tematiskā pārbaude tika organizēta un apsekojumi tika veikti pašā aktīvākajā ražas novākšanas laikā no 13. augusta līdz 7. septembrim, lai varētu ieraudzīt un novērtēt reālo situāciju darba aizsardzības un darba tiesību jomā lauksaimniecības uzņēmumos tad, kad tie strādā ar pilnu jaudu, kā arī pievērst darba devēju uzmanību nodarbinieku drošībai un veselībai darba vietās.

3.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	174 (31,3%)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	82 (14,7%)
MK 28.04.2009. not. Nr.359. „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	43 (7,7%)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	40 (7,2%)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	37 (6,6%)
MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”	36 (6,5%)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	34 (6,1%)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	33 (5,9%)
Darba likums 20.06.2001.	22 (3,9%)
MK 15.05.2007. not. Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	16 (2,9%)
citi	40 (7,2%)

Būtiskākie secinājumi:

- ✓ lauksaimniecības nozarē darbojas uzņēmumi, kas no darba aizsardzības un darba tiesību jomas viedokļa vērtējami ļoti plašā amplitūdā – no darba devējiem, kas ir pilnīgi neinformēti un nezinoši, līdz izglītotiem darba devējiem, kuri ir izveidojuši ļoti modernus, drošus un sakārtotus uzņēmumus;
- ✓ lielai daļai lauksaimniecības nozarē strādājošo darba devēju tā ir ne tikai uzņēmējdarbība, bet vienlaikus arī dzīvesveids, tāpēc darba aizsardzības nozīme ne vienmēr tiek pilnībā izprasta un darba aizsardzības prasību izpildes nepieciešamība netiek attiecināta uz sevi;

- ✓ daļā lauksaimniecības uzņēmumu nav piesaistīta KI, kā arī nav DAS ar augstāko izglītību, nav veikts darba vides risku novērtējums (35 %);
- ✓ vairākos uzņēmumos ir formāli sakārtota dokumentācija, nav ievēroti termiņi darba vides risku novērtēšanai/pārskatīšanai, kavēta atkārtotā instruktaža, kavētas periodiskās OVP;
- ✓ darba procesi lauksaimniecībā ir pēc iespējas mehanizēti, daudzviet automatizēti, kas maksimāli atvieglo darbu.

Pārbaudes kompetento institūciju/speciālistu sniegto pakalpojumu kvalitātes kontrolei

Tematiskās pārbaudes laikā tika apsekoti 127 uzņēmumi (plānoti 110), kas izmanto KI vai KS sniegtos pakalpojumus darba aizsardzībā. 2012. gadā darba aizsardzības pakalpojumus Latvijā sniedza 42 KI. Darba inspekcija pārbaudīja 23 KI sniegto pakalpojumu kvalitāti. Pārbaūžu rezultātā KI tika izteikti 6 mutvārdu aizrādījumi un piemēroti 4 administratīvie sodi. Mutvārdu aizrādījumi tika piemēroti par konstatētajām nepilnībām darba aizsardzības pasākumu plānā, instrukciju neaktualizēšanu, par atsauču uz spēkā neesošiem normatīvajiem dokumentiem izmantošanu. Administratīvie sodi KI tika piemēroti par nepilnīgi izvērtētiem darba vides riskiem būvobjektā, visu darba vietā pastāvošo riska faktoru neidentificēšanu, kā arī risku novērtēšanu, neveicot normatīvajos aktos noteiktos riska faktoru mērījumus.

Izvērtējot KI sagatavotos dokumentus, tika secināts, ka bieži darbs tiek darīts formāli – darba vides risku novērtēšana netiek veikta ar mērķi sniegt darba devējiem ieteikumus, kā uzlabot darba vidi, lai nodarbinātie uzņēmumos neciestu un nenaslimtu, bet gan tikai sagatavot dokumentus ar vispārīgiem ieteikumiem, piemēram, ievērot darba drošības instrukciju prasības, izvietot visas nepieciešamās drošības zīmes utt.

Tematiskās pārbaudes laikā Darba inspekcija identificēja arī vairākus gadījumus, kuros dažādi uzņēmumi, galvenokārt, mācību firmas, sniedza darba aizsardzības pakalpojumus, kaut gan tām nebija KI statuss. 2012. gadā pirmo reizi tika sodītas arī fiziskās personas par darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu (piemēram, par darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu bez atbilstošas izglītības, bez civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas, bez KS resertifikācijas).

2012. gada nogalē Labklājības ministrijā tika organizēts seminārs, kurā Darba inspekcija sniedza informāciju par darba aizsardzības pakalpojumu kvalitātes pārbaudēs konstatēto. Seminārā piedalījās gan KI pārstāvji, gan kvalitātes sistēmu sertifikācijas institūcijas, kuras veic KI sertificēšanu, atbilstoši kvalitātes vadības sistēmas standartam LVS ISO 9001. Pēc Darba inspekcija sniegtajām prezentācijām raisījās plašas diskusijas.

2012. gadā Darba inspekcija mājaslapā www.vdi.gov.lv sāka publicēt juridiskām un fiziskām personām piemērotos administratīvos sodus par nekvalitatīvu vai normatīvajiem aktiem neatbilstošu darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu vai kontroles institūciju prasību nepildīšanu.

Darba aizsardzības dienas informatīvi izglītojošā tematiskā pārbaude

Tematiskā pārbaude tika organizēta 2012. gada aprīlī un tās laikā tika veikti 114 uzņēmumu apsekojumi (plānoti 100), kā rezultātā darba devējiem izsniegti 67 rīkojumi 557 konstatēto pārkāpumu novēršanai un piemēroti 8 administratīvie sodi. Tematiskajā pārbaudē tika apsekotas divas uzņēmumu grupas:

- ✓ uzņēmumi, kuros ir apstiprinātas arodslimības nodarbinātajiem un Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisija arodslimībās ir norādījusi kontrindikācijas, lai novērtētu darba devēju veiktās izmaiņas konkrētajā darba vidē;
- ✓ apstrādes nozares uzņēmumi.

Apsekojot arodslimnieku darba vietas 23 uzņēmumos, tika konstatēts, ka 88% uzņēmumu arodslimniekiem tika norādītas precīzas kontrindikācijas (kontrindicēta nemechanizēta smagumu pārvietošana, kontakts ar vibrāciju nedrīkst pārsniegt pieļaujamās higiēnas normas, kontrindicēts darbs aukstumā, strādājot troksnī, lietot individuālus dzirdes aizsardzības līdzekļus u.c.) vai IAL lietošana. 54% uzņēmumu arodslimnieki turpina strādāt uzņēmumā, 42% uzņēmumu arodslimnieki strādā amatā, kurā iegūta arodslimība, 17% uzņēmumu arodslimnieki strādā citā profesijā.

Būtiskākie secinājumi:

- ✓ darba devēji cenšas ņemt vērā Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas ieteikumus attiecībā uz arodslimnieku darba vietām;

- ✓ lielākā daļa darba devēju piedāvā arodslimniekiem alternatīvas darba vietas, kurās viņi netiek pakļauti kontrindicētajiem darba vides riska faktoriem vai arī viņiem tiek nodrošināti visi nepieciešamie IAL vai palīgierīces;
- ✓ darba devēji modernizē un labiekārto darba vietas uzņēmumos.

Tematiskās pārbaudes ietvaros tika apsekots 91 apstrādes nozares uzņēmums, 30% no tiem tika pārbaudīti pirmo reizi, 70% - Darba inspekcijas amatpersonas jau bija apsekojušas arī iepriekš saistībā ar neregistrētu nodarbināšanu, darbā notikušu nelaiemes gadījumu, iesniegumu izskatīšanu u.c. Apstrādes nozares uzņēmumos īpaša uzmanība tika pievērsta nodarbināto apmācībai par drošiem darba paņēmieniem, IAL lietošanai, darba vides risku novērtēšanai un to izskaidrošanai nodarbinātajiem u.c. darba aizsardzības jautājumiem.

4.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	91 (35,8 %)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	34 (13,4 %)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	25 (9,8 %)
MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”	20 (7,9%)
MK 03.09.2002. not. Nr.400 “Darba aizsardzības prasības drošības zīmju lietošanā”	15 (5,9 %)
MK 09.12.2002. not. Nr.526. „Darba aizsardzības prasības, lietojot darba aprīkojumu un strādājot augstumā”	12 (4,7 %)
MK 28.04.2009. not. Nr.359. „Darba aizsardzības prasības darba vietās”	12 (4,7 %)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	12 (4,7 %)
MK 20.08.2002. not. Nr.372 „Darba aizsardzības prasības, lietojot individuālos aizsardzības līdzekļus”	7 (2,8%)
MK 15.05.2007. not. Nr.325 „Darba aizsardzības prasības saskarē ar ķīmiskajām vielām darba vietās”	7 (2,8 %)
citi	19 (7,5 %)

Būtiskākie secinājumi:

- ✓ lielākā daļa apstrādes rūpniecībā strādājošo darba devēju veic gan nodarbināto instruktāžu un apmācību darba vietās, gan izvieto drošības zīmes, gan nodrošina nodarbinātos ar IAL, bet neveic OVP;
- ✓ daļa darba devēju joprojām nezina vai atrunājas, ka nav informēti, par to, ka darba aizsardzības sistēmas izveidē un uzturēšanā obligāti jāpiesaista KI vai KS, tāpēc uzņēmumos nereti DAS pienākumus kā papildu darbu ir norīkots veikt kāds no nodarbinātajiem, līdz ar to netiek noformēti visi nepieciešamie darba aizsardzības dokumenti un nerodas pārlicība, ka darba aizsardzībai uzņēmumā tiek pievērsta pietiekama uzmanība;
- ✓ daļā uzņēmumu izveidojusies tendence - neievērot darba vides risku novērtēšanas periodiskumu, kā rezultātā netiek aktualizēts darba aizsardzības pasākumu plāns un realizēti nepieciešamie darba aizsardzības pasākumi.

SLIC Eiropas inspicēšanas kampaņa „Psihosociālie riski darbā” veselības un sociālās aprūpes nozarēs
 Kampaņa tika organizēta 2012. gada otrajā pusgadā, veicot 68 uzņēmumu apsekojumus (plānoti 60), kā rezultātā darba devējiem izsniegti 40 rīkojumi 130 konstatēto pārkāpumu novēršanai. Kampaņas laikā Darba inspekcijas amatpersonas aptaujāja gan darba devējus, gan nodarbinātos, lai iegūtu vispusīgu informāciju, precīzāk identificētu iespējamās psihosociālās darba vides problēmas un meklētu efektīvākus risinājumus. Kopumā tika anketēti 1059 sociālās aprūpes namos, veco ļaužu pansionātos, slimnīcās, doktorātos, zobārstniecības kabinetos u.c. nodarbinātie.

Pārbaudē tika konstatēts, ka 75% darba devēju ir veikuši psihosociālo darba vides risku novērtēšanu. Biežāk vērtētie psihosociālie riska faktori ir: darba slodze (60%); nakts darbs/maiņu darbs (56%); stress (51%); draudi un vardarbība (51%); attiecības ar kolēģiem, klientiem, pacientiem (46%). Psihosociālo darba vides risku novērtēšanā bija piedalījušies: nodarbinātie (79%); speciālisti un/vai eksperti - kompetentās institūcijas un kompetentie speciālisti(46%); citas personas – arodārsti, darba aizsardzības speciālisti (37%), arodbiedrību pārstāvji, ievēlētās uzticības personas (35%).

Pēc psihosociālo darba vides risku novērtēšanas:

- ✓ preventīvās darbības tika veiktas 65% uzņēmumu (trauksmes pogu ierīkošana, elektrošoka un gāzes baloniņu izsniegšana, darba telpu labiekārtošana, atpūtas paužu organizēšana, rehabilitācijas telpu ierīkošana, iekšējās informatīvās sistēmas ierīkošana slimnīcā nodarbinātajiem, apmācību veikšana, darbinieku aptaujāšana, dažādu situāciju pārrunāšana ar nodarbinātajiem u.c.);
- ✓ seku mazināšanas darbības tika veiktas 43% uzņēmumu (apmācības, psihologa konsultācijas, supervīzijas u.c.);
- ✓ novēršanas darbības tika veiktas 44% uzņēmumu (darba organizācija piemērota cilvēka emocionālajām un fizioloģiskajām vajadzībām, organizēti kursi par psihoemocionālo stresu darba vidē u.c.).

5.tabula: Normatīvie akti, kuru prasību pārkāpumi visbiežāk konstatēti tematiskās pārbaudes laikā apsekotajos uzņēmumos un kuru novēršanai izsniegts rīkojums

Normatīvie akti	Pārkāpumu skaits
MK 02.10.2007. not. Nr.660. „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”	64 (49,2%)
MK 10.08.2010. not. Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”	20 (15,4%)
MK 08.02.2005. not. Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju”	17 (13,1%)
MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude”	11 (8,5%)
Darba aizsardzības likums 20.06.2001.	7 (5,4%)
Darba likums 20.06.2001.	5 (3,8%)
citi	6 (4,6%)

Būtiskākie secinājumi:

- ✓ darba devēju attieksme bija dažāda, bet vairākums darba devēju bija atsaucīgi, ieinteresēti iegūt kampaņas rezultātus par savu uzņēmumu, kā arī izrādīja vēlmi rast risinājumu problēmām saistībā ar psihosociālajiem riskiem darbā;
- ✓ darba devēji labprāt ieklausījās ieteikumos un diskutēja par piemērotāko variantu esošās situācijas uzlabošanai;
- ✓ daļa darba devēju kampaņu uztvēra kā parastu pārbaudi, līdz ar to bija samērā vienaldzīgi un nevēlējās īpaši iedziļināties, lai izprastu psihosociālo risku nozīmi un ietekmi uz nodarbinātajiem un darba ražīgumu;

- ✓ darba vides risku novērtēšanas dokumentācijas pārbaudes atklāja, ka ne vienmēr un visur konkrētā riska novērtējumam tiek veltīta pietiekama uzmanība, nodarbinātie pārrunās atzina, ka pastāv psihosociālais risks darba vietās un spēja to identificēt, taču dokumentos tas nebija atspoguļots.

1.4.3. Eiropas informatīvā kampaņa „Novērsīsim darba vides riskus kopā”

2012. gads bija Aģentūras informatīvās kampaņas „Novērsīsim darba vides riskus kopā” pirmais gads. Informatīvās kampaņas mērķis ir veicināt preventīvo pasākumu iedzīvināšanu darba vidē, sadarbojoties darba devējiem un nodarbinātajiem. Lai gan atbildība par darba vides risku faktoru samazināšanu vai izskaušanu pamatā ir jāuzņemas darba devējiem un katra uzņēmuma augstākajai vadībai, tomēr bez aktīvas nodarbināto līdzdalības šis process nebūs veiksmīgs. Tāpēc informatīvajā kampaņā īpaši tiek akcentēta kopīga un aktīva abu pušu sadarbība.

Aģentūras informatīvā kampaņa Latvijā tika atklāta 2012. gada 19. aprīlī ar darītavā „Aldaris”. Gada otrajā pusē tika organizēts 8. Labas prakses balvas konkurss darba aizsardzībā „Zelta ķivere”, kurā ar saviem piemēriem piedalījās uzņēmumi: SIA „Statoil Fuel & Retail Latvia”, Starptautiskā lidosta "Rīga", SIA „Lexel fabrika”, AS „Latvenergo”, AS „Aldaris”, SIA „Arčers”, SIA „Coca-Cola Hellenic Latvia”. Galveno balvu konkursā jau otro reizi ieguva SIA „Statoil Fuel & Retail Latvia”. Visu uzņēmumu prezentācijas par labās prakses piemēriem ir pieejamas Aģentūras mājaslapas www.osha.lv sadaļā „Labā prakse”.

2012. gada nogalē SIA „Statoil Fuel & Retail Latvia” un Starptautiskās lidostas "Rīga" tika sagatvoti un iesūtīti Labas prakses balvas konkursam Eiropas līmenī kā Latvijas piemēri, tomēr tie neieguva godalgotas vietas. Darba inspekcija veicina tālāku labās prakses piemēru izplatīšanu Latvijā, prezentējot tos dažādām mērķa grupām - Latvijas Brīvo arodbiedrību savienības (LBAS) darba aizsardzības ekspertiem, personālvadības speciālistiem u.c.

2012. gadā kā atsevišķa kampaņas daļa tika īstenota oriģinālā Latvijas ideja - organizēt darba aizsardzības filmu pēcpusdienas. Darba inspekcija aicināja uzņēmumus, kuri ir uzņēmumi vai adaptējuši latviešu valodā dažādas filmas par darba aizsardzības jautājumiem, dalīties savā pieredzē un noskatīties filmas publiski kinoteātrī. 2012.gadā notika trīs darba aizsardzības filmu pēcpusdienas - Rīgā (21. septembrī), Jēkabpilī (23. oktobrī), Talsos (8.novembrī), kurās kopā piedalījās 150 personas. Atsevišķi uzņēmumi, ņemot vērā semināros iegūto pieredzi, organizēja filmu pēcpusdienas arī savos uzņēmumos (piemēram, SIA „Eastmetal”).

Nolūkā izglītēt sabiedrību Aģentūras informatīvās kampaņas ietvaros tika organizēti arī citi informēšanas pasākumi:

- ✓ seminārs „Darba aizsardzība – tikai tiesību aktu prasības?” (27.aprīlī Rīgā);
- ✓ Latvijas nacionālās partnerības sanāksme „Novērsīsim darba vides riskus kopā” (16.novembrī Rīgā).

2013. gadā Aģentūras informatīvā kampaņas „Novērsīsim darba vides riskus kopā” aktivitātes turpināsies un kampaņa noslēgsies 2013. gada beigās.

1.5. Padotībā esošās iestādes

Darba inspekcijas padotībā nav nevienas iestādes.

2. Valsts darba inspekcijas finanšu resursi un darbības rezultāti

2.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

6.tabula: Darba inspekcijai piešķirtā valsts budžeta finansējums un tā izlietojums (LVL)⁵

Nr.p.k.	Finansiālie rādītāji	2011.gadā (faktiskā izpilde)	2012.gadā	
			Apstiprināts likumā	Faktiskā izpilde
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 618 449	1 639 530	1 639 073
1.1.	dotācijas	1 593 249	1 639 011	1 638 554
1.2.	maksas pakalpojumi un citi pašu ieņēmumi	25 200	519	519
1.3.	ārvalstu finanšu palīdzība	-	-	-
1.4.	ziedojumi un dāvinājumi	-	-	-
2.	Izdevumi (kopā)	1 618 449	1 639 530	1 556 976
2.1.	uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 618 449	1 612 334	1 529 780
2.1.1.	kārtējie izdevumi	1 617 962	1 611 794	1 529 240
2.1.2.	procentu izdevumi	-	-	-
2.1.3.	subsīdijas, dotācijas un sociālie pabalsti	-	-	-
2.1.4.	kārtējie maksājumi Eiropas Kopienas budžetā un starptautiskā sadarbība	487	540	540
2.1.5.	uzturēšanas izdevumu transferti	-	-	-
2.2.	izdevumi kapitālieguldījumiem	-	27 196	27 196

Darba inspekcijas darbības nodrošināšanai tiek izmantoti valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammas „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) finanšu līdzekļi.

2.2. Budžeta programmas rezultatīvo rādītāju izpildes analīze

Saskaņā ar valsts budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktajiem politikas rezultatīvajiem rādītājiem 2012. gadā Darba inspekcijai bija plānots veikt 10 000 uzņēmumu apsekojumus, tajā skaitā 3 000 apsekojumus sakarā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu. No 3 000 apsekojumiem saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu 25% ir rezultatīvi⁶. 2012. gadā tika veikti 9848 apsekojumi 7489 uzņēmumos. Plānoto apsekojumu skaita izpildi būtiski ietekmēja personāla mainība un pastāvīgi vakantas 4 – 7 inspektora amata vietas, kā arī nepieciešamais laiks jaunpieņemto inspektoru teorētiskajai un praktiskajai apmācībai (vismaz 6 – 8 mēneši), lai viņi varētu patstāvīgi un pilnvērtīgi pildīt savus amata pienākumus.

⁵ Tajā skaitā Darba inspekcijas 2009.gadā uzsāktā ERAF projekta finansējums valsts budžeta programmā 62.06.00 „ERAF īstenotie projekti labklājības nozarē (2007. – 2013.)” („Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana”).

⁶ Par rezultatīvu apsekojumu uzskatāms tas, kura rezultātā uzņēmumā ir atklātas neregistrēti nodarbinātas personas un/vai konstatēti nodarbinātie, kuri strādā ar, tā sauktajiem, „pirmās dienas” darba līgumiem.

Saistībā ar neregistrētās nodarbinātības samazināšanu veikti 3034 apsekojumi, no kuriem 33,8% bija rezultatīvi.

Lai neregistrētās nodarbinātības atklāšanas darbs būtu efektīvāks, Darba inspekcijas amatpersonas apseko uzņēmumu atkārtoti, ja pirmajā apsekošanas reizē neregistrēti nodarbinātas personas netiek atklātas, taču, izvērtējot situāciju uzņēmumā kopumā, rodas pamatotas bažas, ka darba devējs varētu neievērot Darba likumā noteiktās prasības attiecībā uz personu tiesisku nodarbināšanu. Valsts budžeta apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” 2012. gadam ir noteikts, ka atkārtoto apsekojumu īpatsvars uzņēmumos, kuru saimnieciskajā darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks, ir vismaz 5%. 2012. gadā atkārtoti tika apsekoti 8,3% augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumi.

Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanā būtiska nozīme ir informācijai, ko Darba inspekcija saņem no pašiem nodarbinātajiem vai no jebkura sociāli nevienaldzīga cilvēka. Tāpēc saskaņā ar valsts budžeta programmā noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem 2012. gadā Darba inspekcijai jānodrošina iespēja par neregistrēto nodarbinātību paziņot elektroniski un/vai pa telefonu. Tika plānots saņemto ziņojumu skaita pieaugums par 15%, salīdzinot ar 2009. gadu. Atskaites periodā saņemto ziņojumu skaits palielinājās par 378% attiecībā pret 2009. gada rādītāju. Lielais pieauguma apjoms izskaidrojams ar Darba inspekcijas nodrošinātajiem, dažādajiem informācijas nodošanas kanāliem. 2009. gadā Darba inspekciju anonīmi informēt varēja tikai zvanot pa uzticības tālruni 67312176. Kopš 2010. gada anonīmu ziņojumu par neregistrētu nodarbināšanu var atstāt mājas lapā www.vdi.gov.lv speciālā tiešsaistes formā vai sūtīt uz e-pastu nelegals@vdi.gov.lv.

2012. gadā par neregistrēto nodarbinātību sniegta informācija arī plašsaziņas līdzekļiem 224 (plānots 200) dažāda veida un formāta Darba inspekcijas sagatavotajās publikācijās un sižetos (preses konference, preses relīzes, žurnālistu reidi, iniciēti materiāli un sižeti).

Atskaites periodā tika plānotas sešas tematiskās pārbaudes darba aizsardzības jomā. Tematisko pārbaudu ietvaros bija plānots veikt 900 uzņēmumu apsekojumu. 2012. gadā Darba inspekcija organizēja sešas tematiskās pārbaudes, kurās kopā tika veikti 949 uzņēmumu apsekojumi, kas ir par 5,4% vairāk kā plānots (plašāk skat. 1.4.2.nodaļu).

Būtiska Darba inspekcijas darbības sastāvdaļa ir sabiedrības informēšana un izglītošana par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jautājumiem. Valsts budžeta programmā tika plānots organizēt 15 seminārus sabiedrības izglītošanai par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem, kuros būtu iespēja piedalīties 550 dalībniekiem. Atskaites periodā tika organizēti 16 semināri, no tiem 13 seminārus organizēja reģionālās Valsts darba inspekcijas (RVDI) savu pārraudzības teritoriju uzņēmumos vai par reģiona uzņēmumiem aktuālām tēmām:

- ✓ 5 seminārus par aktuāliem darba tiesību jautājumiem (tiesisku attiecību nodibināšana u.c. Darba likuma jautājumi);
- ✓ 8 par darba aizsardzības jautājumiem (darbā notikušu nelaimes gadījumu izmeklēšana, nodarbināto apmācība u.c.).

Noslēdzoties tematiskajai pārbaudei kokapstrādes un mežizstrādes, tika organizēts seminārs nozares uzņēmumu darba aizsardzības speciālistiem par pārbaudes laikā identificētajām problēmām un iespējamajiem risinājumiem. Savukārt būvniecības uzņēmumu darba aizsardzības speciālisti seminārā, kas tika organizēts pēc tematiskās pārbaudes, tika iepazīstināti ar pārbaudes rezultātu analīzi, kā arī varēja praksē iepazīties ar pareizu un drošu sastatņu montāžu.

Kompetento institūciju pārstāvjiem un kompetentajiem speciālistiem organizētajā seminārā tika pieaicinātas arī sertificēšanas institūcijas, lai kopīgi izvērtētu sniegto darba aizsardzības pakalpojumu kvalitāti, fokusējot uzmanību uz tematiskās pārbaudes laikā uzņēmumos atklātajiem nekvalitatīvajiem darba vides risku novērtēšanas piemēriem.

Semināros kopā tika izglītotas 536 personas.

Lai attīstītu un pilnveidotu efektīvu un klientorientētu Darba inspekcijas darbību, 2012. gadā tika veikta klientu aptauja par konsultāciju laiku, vietu, kvalitāti u.c. Tā bija brīvprātīga un anonīma, ar mērķi noskaidrot klientu viedokli par Darba inspekcijas klātienē sniegto konsultāciju kvalitāti. Valsts budžeta programmā tika noteikts, ka 75% no aptaujāto personu skaita būtu jābūt apmierinātām ar saņemtajām konsultācijām. Kopumā 96,8% no aizpildītajām klientu aptaujas anketām Darba inspekcijas konsultanta profesionālā darbība tika vērtēta kā laba vai ļoti laba.

2.3. ERAF projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” īstenošanas rezultāti

Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” mērķis ir ieviest sešpadsmit Darba inspekcijas e-pakalpojumus, izveidot integrētu informācijas sistēmu, integrējot to ar Iedzīvotāju reģistru, VID informācijas sistēmu un citu valsts pārvaldes institūciju reģistriem un informācijas sistēmām Valsts informācijas sistēmu savietotājā, tādā veidā nodrošināt efektīvu darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomas uzraudzības un kontroles informatīvo bāzi, kas paaugstinās Darba inspekcijas darba efektivitāti un ļaus ietaupīt resursus, samazinot administratīvo slogu Latvijas iedzīvotājiem, pilnveidojot un efektizējot starpinstitūciju sadarbību un informācijas apmaiņu tiešsaistē.

Projekta īstenošanas laiks - no 2009. gada 4. novembra līdz 2013. gada 4. aprīlim. Sistēmas un e-pakalpojumu izstrādātājs ir AS „Exigen Services Latvia”, projekta konsultants - SIA „Corporate Solution”.

2012. gadā turpinājās darbs pie e-pakalpojumu izstrādes tika izstrādāti un testa vidē izvietoti 16 Darba inspekcijas e-pakalpojumi:

- ✓ Iesniegums Valsts darba inspekcijai un atbildes saņemšana;
- ✓ Valsts darba inspekcijas amatpersonas lēmuma apstrīdēšana;
- ✓ Paziņojums par notikušo nelaimes gadījumu darbā;
- ✓ Izziņa par darba tiesību būtiskiem pārkāpumiem;
- ✓ Valsts darba inspekcijas atļauja bērnu nodarbināšanai;
- ✓ Informācijas saņemšana no citām valsts institūcijām par iespējamiem pārkāpumiem Valsts darba inspekcijas kompetences jomā;
- ✓ Darba devēja paziņojums Valsts darba inspekcijai par novērstajiem pārkāpumiem;
- ✓ Valsts darba inspekcijas izdoto administratīvo aktu darba devējiem par konstatētajiem pārkāpumiem saņemšana;
- ✓ Ziņojums par arodslimības gadījumu;
- ✓ Darba vietas higiēniskais raksturojums;
- ✓ Paziņojums par kriminālprocesa uzsākšanu, atteikumu uzsākt kriminālprocesu vai tā izbeigšanu;
- ✓ Atzinums par nodarbinātā veselības un drošības apdraudējuma faktu darbā;
- ✓ Darba devēja sastādītā izmeklēšanas akta par notikušu nelaimes gadījumu darbā iesniegšana reģistrācijai;
- ✓ Ārstniecības personas/iestādes paziņojuma par cietušo nelaimes gadījumā darbā sniegšana;
- ✓ Izziņa par veselības traucējumu smaguma pakāpi darbā;
- ✓ Valsts darba inspekcijas sastādītā izmeklēšanas akta par notikušu nelaimes gadījumu darbā saņemšana.

2012. gadā ERAF projekta ietvaros īstenotās aktivitātes:

- ✓ Darba inspekcijas Informācijas sistēmā izstrādāta plānošanas funkcionalitāte, tematisko pārbaužu funkcionalitāte un normatīvo aktu funkcionalitāte;
- ✓ izstrādāta lietvedības apakšsistēma (ELDIS), kas tika testēta 2012. gada decembrī un no 2013. gada 2. janvāra ieviesta produkcijas vidē;
- ✓ izstrādātas ELDIS lietotāju un administratoru rokasgrāmatas, kā arī veikta lietvežu un struktūrvienību vadītāju apmācība;
- ✓ realizēts objektu apsekošanas sistēmas pilotprojekts (izmēģinājums);
- ✓ izveidota Darba inspekcijas Informācijas sistēmai tiešsaiste ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Informācijas sistēmu.

Ar ERAF projekta sadarbības partneriem - Valsts reģionālās attīstības aģentūru, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru, VID, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi pašlaik notiek līgumu saskaņošana par datu apmaiņu e-pakalpojumu ietvaros. Darba inspekcijai ir nepieciešama informācija no Nacionālā veselības dienesta par darba nespējas lapām. Paredzēts, ka Nacionālā veselības dienests minētos datus nodos caur savu Informācijas sistēmu, kas tiek izstrādāta ERAF projekta „Elektroniska apmeklējumu rezervēšanas izveide (e-booking), veselības aprūpes darba plūsmu elektronizēšana (e-referral) - 1.posms, sabiedrības veselības

portāla izveide, informācijas drošības un personas datu aizsardzības nodrošināšana” ietvaros, kura īstenošana ir aizkavējusies.

Tā kā iepriekš minētie apstākļi būtiski ietekmē to Darba inspekcijas e-pakalpojumu, kuri saistīti ar informācijas saņemšanu no Nacionālā veselības dienesta, izveidi un ieviešanu, ir iesniegts grozījumu ierosinājums ERAF projekta „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana” termiņa pagarināšanai līdz 2014. gada 4. martam.

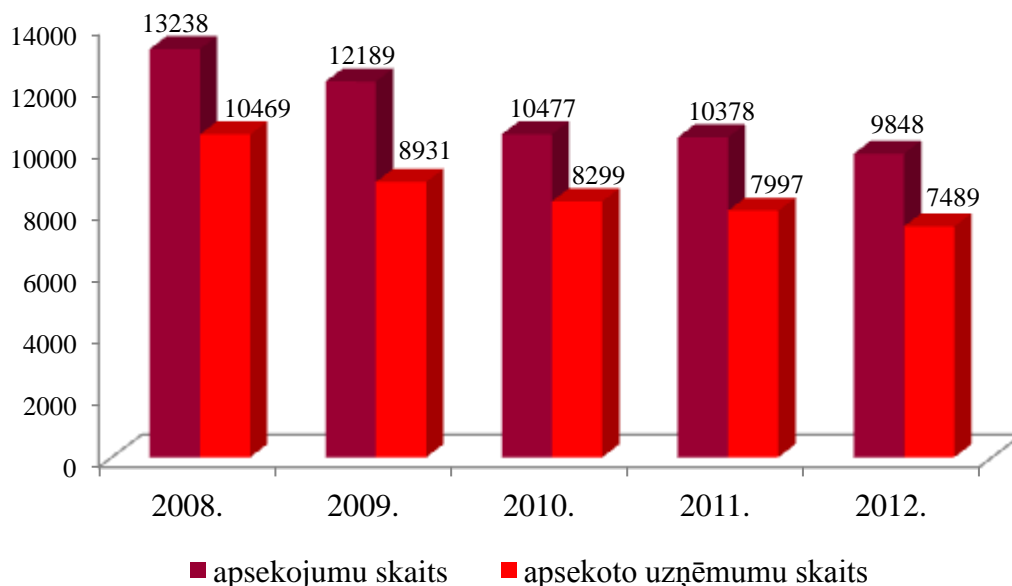
Paralēli ERAF projekta aktivitātēm, sadarbībā ar LM tika definētas Darba inspekcijas vajadzības informācijas tehnoloģiju jomā un apstiprināts finansējums (LVL 73000) to realizēšanai LM ERAF 2. kārtas projekta ietvaros. ERAF 2. kārtas projekta aktivitātes plānots uzsākt pēc LM iepirkuma „Labklājības ministrijas padotības iestāžu informācijas sistēmu uzlabojumu, LabIS, e-pakalpojumu un lietvedības sistēmas iegādes tehnisko specifikāciju izstrāde” līguma noslēgšanas.

2.4. Valsts darba inspekcijas darbības rezultāti un sniegtie publiskie pakalpojumi

2.4.1. Uzņēmumu apsekošana

Galvenā metode, ko Darba inspekcija izmanto, uzraugot un kontrolējot darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu prasību ievērošanu, ir uzņēmumu apsekošana. Darba inspekcijas amatpersonu mērķis, apsekojot uzņēmumu, ir apzināt faktisko situāciju uzņēmumā darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības jomā, novērtēt tās atbilstību spēkā esošo normatīvo aktu prasībām un panākt, lai darba devēji noformētu darba tiesiskās attiecības atbilstoši normatīvo aktu prasībām un gan darba devēji, gan nodarbinātie godprātīgi pildītu pienākumus un izmantotu savas tiesības, kā arī, lai uzņēmumos tiktu izveidota nodarbināto veselībai droša un nekaitīga darba vide. Nepilnību vai pārkāpumu konstatēšanas gadījumā, tiek pieņemts lēmums par efektīvāko rīcības veidu, lai panāktu darba vides sakārtošanu uzņēmumā, nodrošinot nodarbināto veselībai un dzīvībai nekaitīgus darba apstākļus.

2012. gadā Darba inspekcijas amatpersonas veikušas 9848 apsekojumus 7489 uzņēmumos. Analizējot uzņēmumu apsekojumu skaita dinamiku piecu gadu periodā, redzams, ka apsekojumu skaits kopumā ir samazinājies (skat. 7.attēlu).

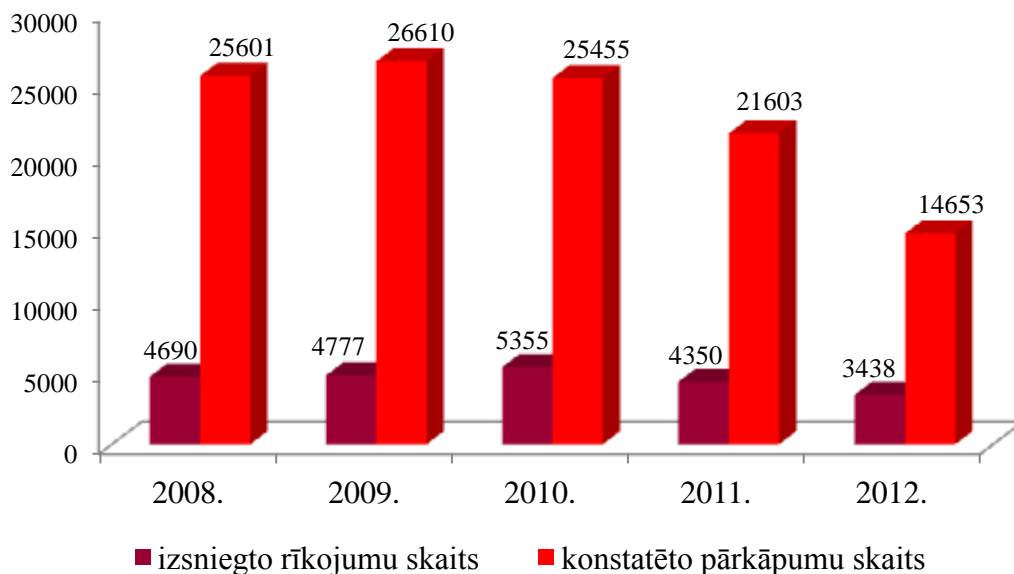

7.attēls: Apsekojumu un apsekoto uzņēmumu skaita dinamika (2008. – 2012.)

2012. gadā veikto apsekojumu skaits, salīdzinot ar 2011. gadu, samazinājies par 5,1%. To, kā jau minēts iepriekš, būtiski ietekmēja personāla mainība un tās ietekme uz darba plānošanu un organizāciju, kā arī lielā apmācību intensitāte - gan jauno inspektoru apmācība, gan pieredzējušo inspektoru zināšanu padziļināšana specifiskās nozarēs un dažādu prasmju attīstīšana (piemēram, rakstiskajā komunikācijā, publiskajā runā, stresa vadībā, konfliktu risināšanā, saskarsmē ar klientiem u.c.). Darba inspekcijas apmācības tika finansētas

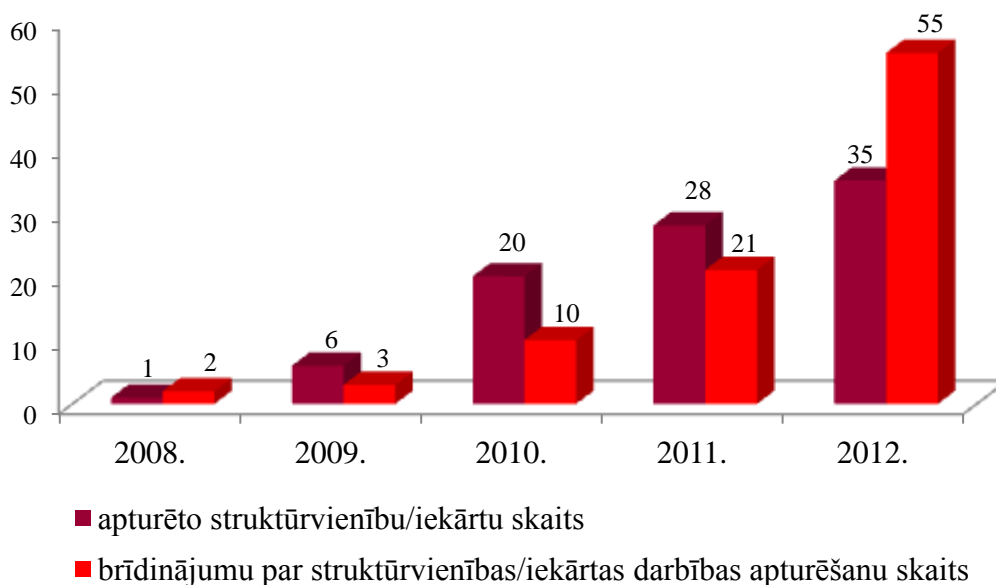
Eiropas Sociālā fonda projekta „Nodarbinātības valsts aģentūras kapacitātes pilnveide” ietvaros, līdz ar to notika tikai konkrētā laika periodā, ko nebija iespējams pagarināt.

Darba inspekcijas amatpersonas 2012. gadā darba devējiem izsniedza 3438 rīkojumus ar norādi konkrētā termiņā novērst konstatētos 14653 pārkāpumus. Salīdzinot ar 2011. gadu, rīkojumu skaits ir samazinājies par 21%, bet pārkāpumu skaits – par 32%. Analizējot datus piecu gadu periodā, var konstatēt, ka 2012. gadā ir vismazākais izsniegto rīkojumu un konstatēto pārkāpumu skaits (skat. 8.attēlu).

8.attēls: Izsniegto rīkojumu un konstatēto pārkāpumu, kuru novēršanai izdots rīkojums, skaita dinamika (2008. – 2012.)

Izsniegto rīkojumu un konstatēto pārkāpumu, kurus uzdots novērst ar rīkojumu, skaita samazinājums ir saistīts ar Darba inspekcijas rīcības politikas maiņu 2010. gada otrajā pusē. No 2008. gada beigām līdz pat 2010.gadam Darba inspekcijas amatpersonas, konstatējot pārkāpumus, ņēma vērā straujo ekonomiskās aktivitātes lejupslīdi Latvijā un uzņēmumu objektīvi pasliktinājušos finansiālo situāciju, un, lai panāktu darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības sistēmas sakārtošanu uzņēmumā, uzreiz nepiemēroja bargākās administratīvās sodīšanas iespējas (naudas sods vai apturēšana), bet izdeva rīkojumu. Diemžēl minētajai praksei visbiežāk nebija cerētā, pozitīvā rezultāta, un darba devēji necentās godprātīgi sakārtot darba vidi uzņēmumos, atbildīguma un izpratnes līmenis darba aizsardzības un darba tiesisko attiecību jomā nepaaugstinājās. Tāpēc kopš 2010. gada nogales Darba inspekcijas amatpersonas, konstatējot būtiskus pārkāpumus, piemēro administratīvo naudas sodu vai brīdinājumu, izdod brīdinājumu par struktūrvienības vai iekārtas apturēšanu vai tās aptur. Darba inspekcijas amatpersonas praksē ir pārlicinājušās, ka pašlaik administratīvā soda piemērošana lielākoties ir efektīvāks darba vides un tiesisko attiecību sakārtošanas līdzeklis uzņēmumos, kuros konstatēti būtiski pārkāpumi, jo darba devējs apzinās, ka pārkāpuma atkārtota pieļaušana gada laikā nozīmēs daudz bargākas soda sankcijas, līdz ar to arī daudz atbildīgāk pilda savus pienākumus pret nodarbinātajiem. Tāpat uzņēmumos, kuros izsniegti brīdinājumi par struktūrvienības/iekārtas darbības apturēšanu, situācija nereti tiek uzlabota burtiski 24 stundu laikā. 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, par 25% ir palielinājies apturēto struktūrvienību/iekārtu skaits, savukārt izsniegto brīdinājumu par darbības apturēšanu skaits ir vairāk kā divkārtējais (skat. 9.attēlu).

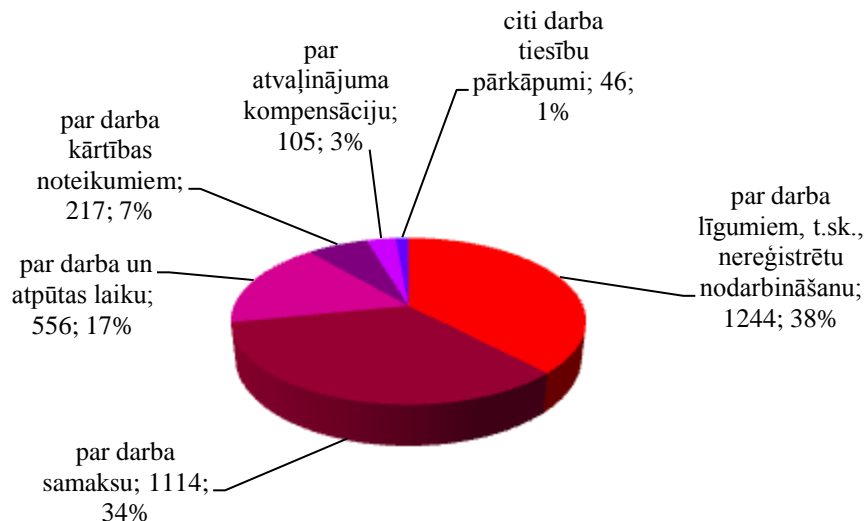
9.attēls: Apturēto struktūrvienību/ iekārtu skaita un brīdinājumu par apturēšanu skaita dinamika (2008. – 2012.)

2012. gads bija termiņš 15307 pārkāpumu novēršanai. Pēc darba devēju sniegtās informācijas tika novērsti 12103 pārkāpumi jeb 79,1%. Par rīkojumā atrunāto pārkāpumu novēršanu darba devēji Darba inspekcijai paziņo rakstiski, kā arī inspektors var doties uz uzņēmumu, lai klātienē pārbaudītu, vai darba devējs izdoto rīkojumu ir izpildījis. 2012. gadā ar nolūku pārbaudīt izdotā rīkojuma izpildi veikti 142 apsekojumi. Pilnīgi visu Darba inspekcijas konstatēto pārkāpumu novēršanu kavē un ietekmē dažādi apstākļi, lielākoties tie ir saistīti ar finanšu līdzekļu nepietiekamību, uzņēmumu maksātspēju vai darbības izbeigšanu vispār. Gadījumos, kad darba devēji apzināti mēģina izvairīties no Darba inspekcijas rīkojumu un normatīvajos aktos noteikto prasību pildīšanas, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavo un nosūta lietas materiālus tiesai, kas, atbilstoši Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) 175.² pantam, piemēro administratīvo sodu par amatpersonu likumīgo prasību savlaicīgu neizpildīšanu.

Darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu īpatsvars Darba inspekcijas 2012. gadā izdotajos rīkojumos ir 22,4% un, salīdzinot ar 2011. gadu, ir palielinājies par 3,4%. Savukārt, konstatēto pārkāpumu skaits darba tiesību jomā, salīdzinot ar 2011. gadu, ir samazinājies par 20,1%.

2012. gadā, tāpat kā 2011. gadā, darba devēji visbiežāk nebija ievērojuši Darba likuma normas, kas attiecas uz darba līgumiem, t.i., nepilnīga darba līguma noformēšana un nodarbināšana bez darba līguma, kā arī prasības saistībā ar darba samaksu (skat. 10.attēlu). Konstatētie pārkāpumi, galvenokārt, saistīti ar to, ka līgumos netiek ietverta visa informācija, kas ir atrunāta Darba likuma 40.pantā, piemēram, neprecīzi tiek norādīta darba samaksa un darba laiks u.c. Minētos pārkāpumus darba devēji pieļauj gan nezināšanas dēļ, gan ar vēlmi izvairīties no nodokļu nomaksas, jo nebūs veikta precīza darba laika uzskaitē un līdz ar to arī izmaksāta visa reāli nopelnītā darba samaksa.

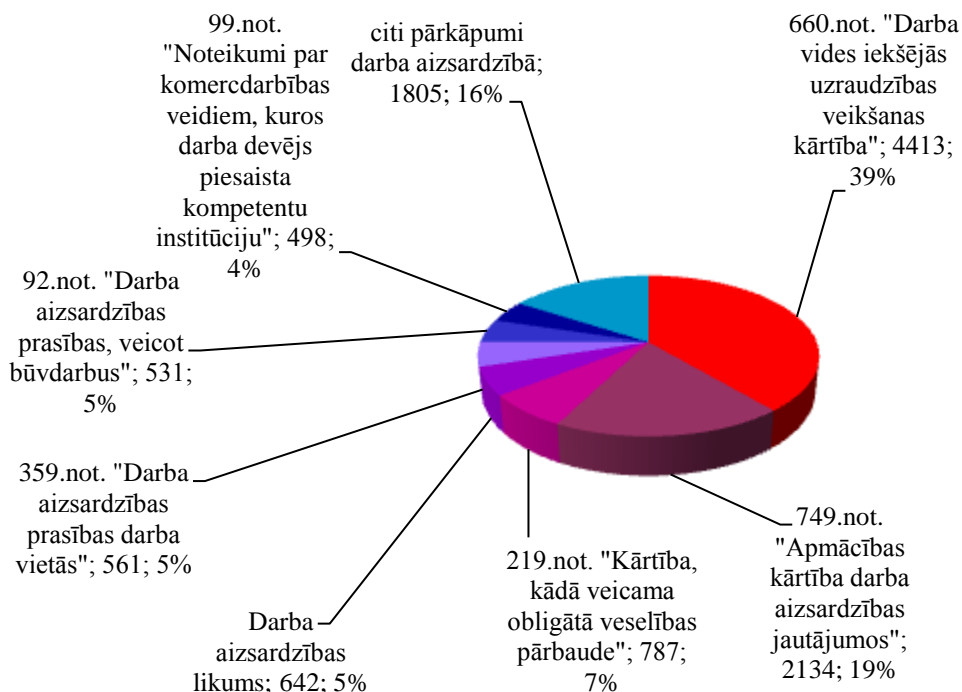
Būtisku pārkāpumu daļu veido darba samaksas neizmaksāšana vai izmaksāšana tikai daļēji; neprecīzi atvaļinājuma kompensācijas aprēķini un daļēja izmaksa; darba algas izmaksa, kas neatbilst darba līgumā noteiktajam; neuzskaitīts virsstundu un nakts darbs un atbilstoši neveiktas piemaksas; neprecīza darba laika uzskaitē un organizācija (īpaši gadījumos, ja ir noteikts summētais darba laiks) u.c.

10.attēls: 2012. gadā konstatēto pārkāpumu darba tiesisko attiecību jomā, kuru novēršanai izdots rīkojums, sadalījums

2012. gadā Darba inspekcija turpināja izsniegt arī izpildrīkojumus. Izpildrīkojums tiek izsniegts nodarbinātajam gadījumos, ja darba devējs nav izpildījis rīkojumu par darba samaksas izmaksu un nav to izdarījis arī pēc brīdinājuma par rīkojuma piespiedu izpildi saņemšanas. Tad nodarbinātais ar izpildrīkojumu var vērsties pie tiesu izpildītāja par neizmaksātās naudas summas piedziņu no darba devēja.

Darba aizsardzību regulējošo normatīvo aktu pārkāpumi veido 77,6% no visiem Darba inspekcijas amatpersonu konstatētajiem pārkāpumiem 2012. gadā (skat. 11.attēlu). Konstatēto pārkāpumu skaits darba aizsardzības jomā, kuru novēršanai izdots rīkojums, salīdzinot ar 2011. gadu, ir samazinājies par 35%. Tas izskaidrojams ar to, ka, konstatējot pārkāpumus, 2012. gadā Darba inspekcijas amatpersona vairs neizdeva rīkojumu, bet jau piemēroja administratīvo sodu, brīdināja par struktūrvienības/iekārtas apturēšanu vai to apturēja.

11.attēls: 2012. gadā konstatēto pārkāpumu darba aizsardzības jomā, kuru novēršanai izdots rīkojums, sadalījums

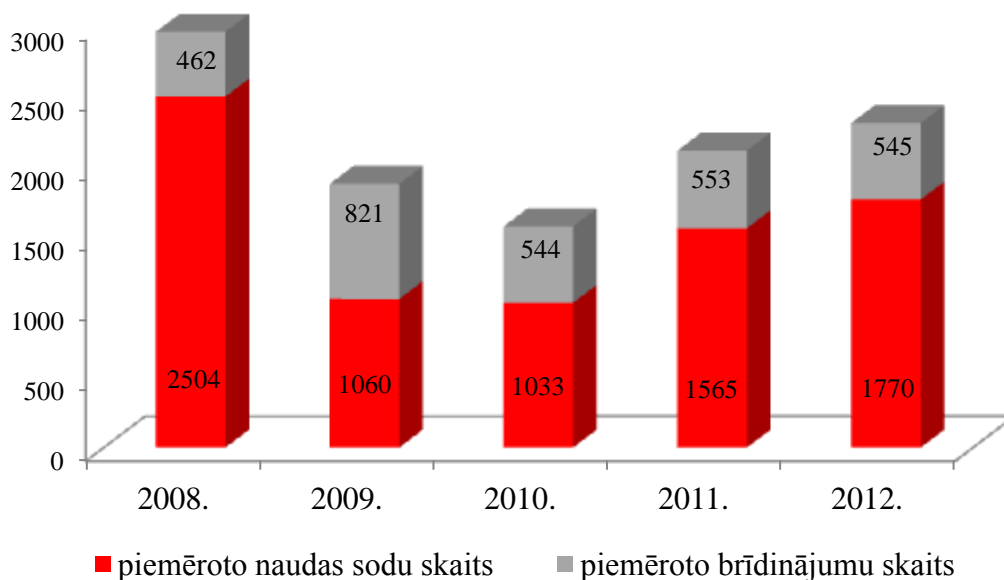
Jau trīs gadus pēc kārtas nav mainījušies normatīvie akti darba aizsardzības jomā, kuru prasības tiek pārkāptas visbiežāk. Tie ir MK 02.10.2007. noteikumi Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība”, MK 01.10.2010. noteikumi Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos”, MK 10.03.2009. not. Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” u.c.

MK 02.10.2007. noteikumos Nr.660 „Darba vides iekšējās uzraudzības veikšanas kārtība” noteikto prasību pārkāpumi Darba inspekcijas amatpersonu izdotajos rīkojumos ir konstatēti visbiežāk. Lielā daļā mazo uzņēmumu darba vides risku novērtēšanu nav veikta vispār vai tā veikta formāli, jo minēto uzņēmumu vadītāji darba vides risku novērtēšanu neuztver kā pamatu funkcionējošas darba aizsardzības sistēmas un drošas darba vides izveidei, bet uzskata to tikai par slogu. Darba vides risku formālas novērtēšanas gadījumā arī neseko nekāda reāla darbība, lai identificētos riskus mazinātu vai novērstu, pēc risku novērtēšanas nereti nodarbinātie pat netiek iepazīstināti ar riskiem, kam viņi ir pakļauti darba laikā.

MK 01.10.2010. noteikumu Nr.749 „Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos” prasību pārkāpumi, galvenokārt, ir saistīti ar nepilnīgi izstrādātām vai novecojušām darba drošības instrukcijām; ievadinstruktāžas vai atkārtotās instruktāžas neveikšanu; instruktāžas nelaiemes gadījumā darbā cietušajam pēc atveseļošanās neveikšanu; darba vides riska faktoru, to novērtēšanas un mazināšanas pasākumu neiekļaušanu darba drošības instrukcijās u.c.

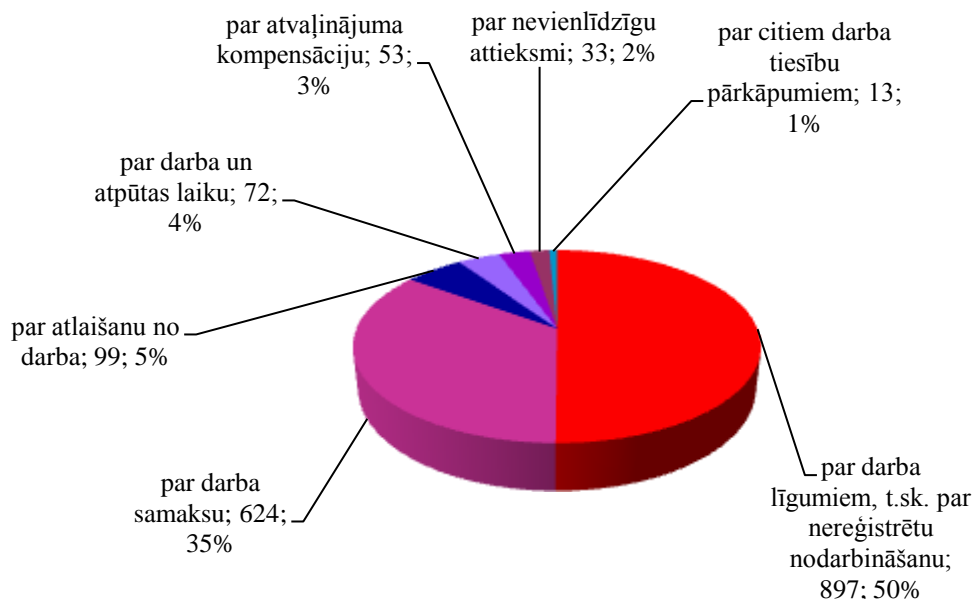
MK 10.03.2009. noteikumu Nr.219 „Kārtība, kādā veicama obligātā veselības pārbaude” prasību pārkāpumi, galvenokārt, ir saistīti ar nodarbināto nenosūtīšanu uz OVP. Darba devēji OVP neveikšanai kā vienu no galvenajiem iemesliem min finanšu trūkumu, turklāt daļa darba devēju uzskata, ka OVP tiek veiktas formāli, līdz ar to nesaskata to lietderību.

Ievērojot samērības principu starp administratīvo nodarījumu, tā sekām un piemērotā soda lielumu, Darba inspekcijas amatpersonas 2012. gadā par darba tiesisko attiecību un darba aizsardzības normatīvo aktu pārkāpumiem darba devējiem piemēroja 2315 administratīvos sodus, kas ir par 9,3% vairāk kā 2011. gadā. Arī 2012. gadā, tāpat kā divos iepriekšējos gados, brīdinājumu īpatsvars piemēroto administratīvo sodu skaitā samazinājās, veidojot 23,5% (2011. gadā 26,1%) (skat. 12.attēlu).

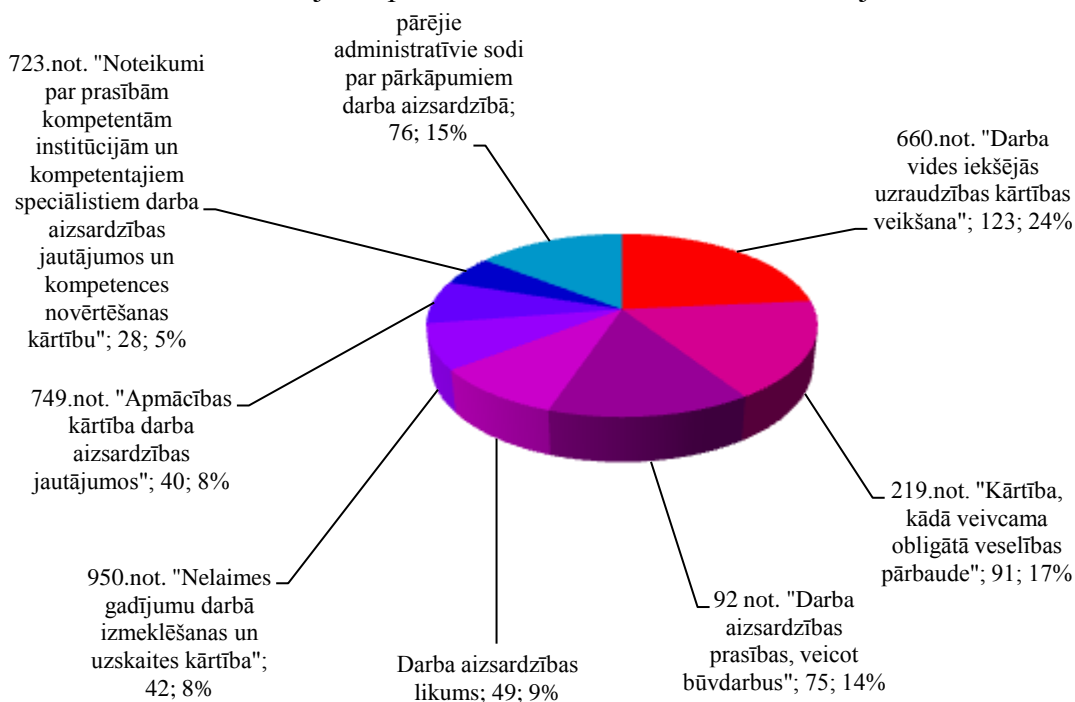
12.attēls: Piemēroto administratīvo sodu struktūras un skaita dinamika (2008. – 2012.)

Atskaites periodā no kopējā uzlikto administratīvo sodu skaita 77,4% ir piemēroti par pārkāpumiem darba tiesību jomā. Darba tiesisko attiecību jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījumu skat. 13.attēlā. 2012. gadā par būtiskiem darba tiesību pārkāpumiem piemēroti 317 brīdinājumi un 1474 naudas sodi (LVL 1332490). Vidējais piemērotā soda lielums ir pieaudzis par 19,4%, salīdzinot ar 2011. gadu, un ir LVL 904 (2011. – LVL 757).

13.attēls: 2012. gadā darba tiesisko attiecību jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījums

2012. gadā par pārkāpumiem darba aizsardzības jomā piemēroti 22,6% no visiem atskaites periodā piemērotajiem administratīvajiem sodiem. Salīdzinot ar 2011. gadu, sodu skaits darba aizsardzības jomā pieaudzis par 34,1%, bet to īpatsvars attiecībā pret piemēroto sodu skaitu par darba tiesību pārkāpumiem ir pieaudzis par 4,1%. Darba aizsardzības jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījumu skat. 14.attēlā.

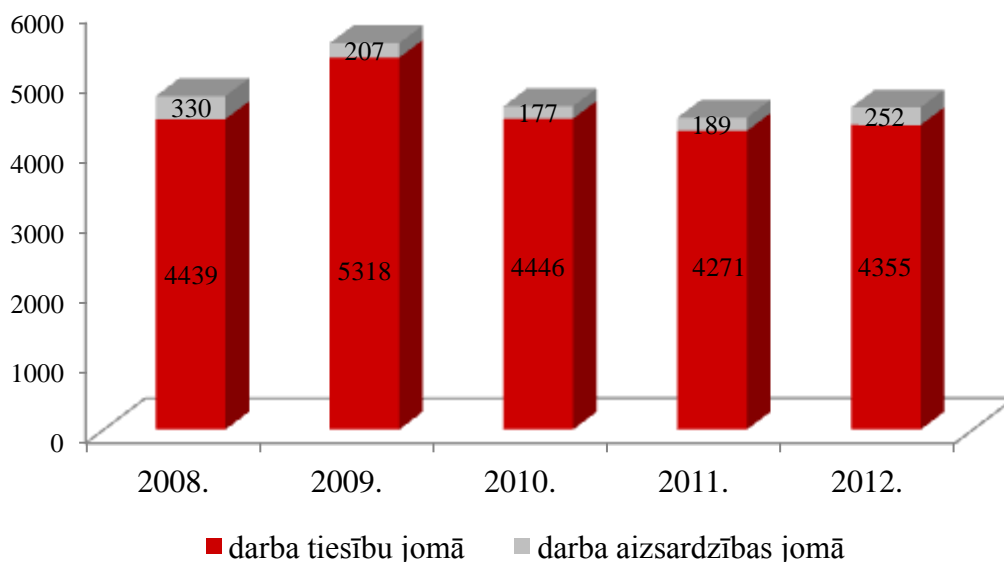
14.attēls: 2012. gadā darba aizsardzības jomā piemēroto administratīvo sodu sadalījums

2012. gadā par būtiskiem pārkāpumiem darba aizsardzībā piemēroti 228 brīdinājumi un 296 naudas sodi (LVL 116907). Vidējais piemērotā soda lielums ir pieaudzis par 29,5%, salīdzinot ar 2011. gadu, un ir LVL 395 (2011. – LVL 305).

Atskaites periodā piemēroto naudas sodu summa ir LVL 1449397, kas ir par 34,6% lielāka kā 2011. gadā.

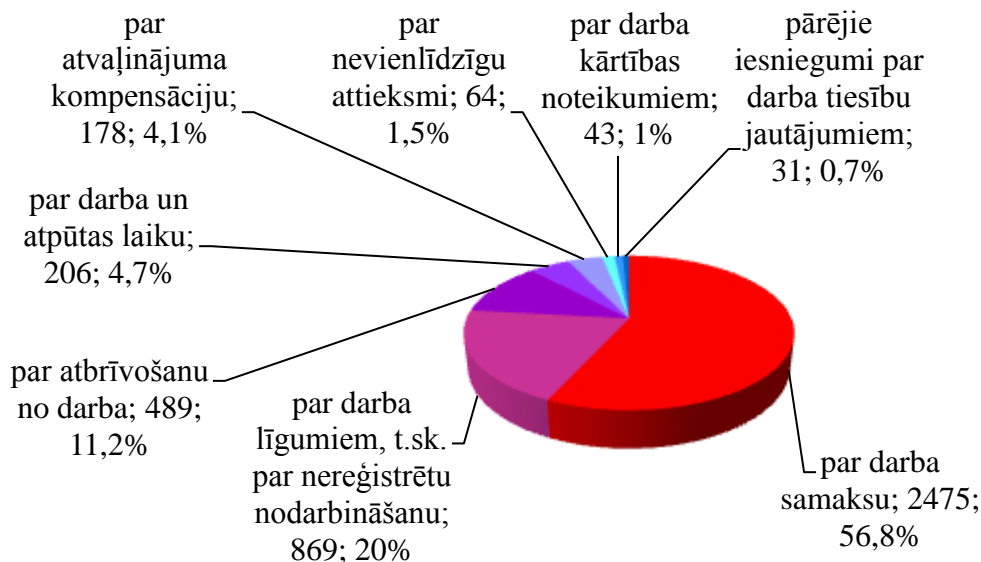
2.4.2. Iesniegumu izskatīšana

Pildot Valsts darba inspekcijas likumā noteikto funkciju, Darba inspekcijas amatpersonas likumā noteiktajā kārtībā izskatīja 4628 fizisko un juridisko personu iesniegumus, no tiem darba tiesību jomā bija 4355 iesniegumi (94,1%), darba aizsardzības jomā – 252 (5,4%), bet 21 iesniegums (0,5%) nebija par Darba inspekcijas kompetences sfēru jautājumiem. 2012. gadā, tāpat kā iepriekšējos gados, būtiski nav mainījies izskatīto iesniegumu skaita īpatsvars par darba tiesisko attiecību jautājumiem attiecībā pret iesniegumu skaitu darba aizsardzības jomā (skat. 15.attēlu).

15.attēls: Izskatīto rakstisko iesniegumu skaita dinamika (2008. – 2012.) darba tiesību un darba aizsardzības jomā

No visiem Darba inspekcijas izskatītajiem iesniegumiem par darba tiesiskajām attiecībām vairāk kā puse jeb 56,8% bija par darba samaksu (skat. 16.attēlu).

16.attēls: 2012. gadā izskatītie iesniegumi darba tiesisko attiecību jomā

Izskatot saņemtos iesniegumus par darba samaksu visbiežāk Darba inspekcijas amatpersonas saskaras ar trīs situācijām:

- ✓ darba samaksa nav izmaksāta par vairākiem mēnešiem, nereti šādos gadījumos uzņēmumiem ir izveidojušās lielas parādsaistības ne tikai attiecībā uz izmaksājamo darba samaksu nodarbinātajiem, bet arī nodokļu parādi un kredītsaistības. Uzņēmums reālu komercdarbību neveic un darba devējam vienkārši nav naudas, ko samaksāt, jo uzņēmuma bankas konti ir bloķēti un visi tajos ienākošie finanšu līdzekļi tiek pārskaitīti kredītiestādēm vai VID parādsaistību dzēšanai, vai arī darba devējs apzināti nesamaksā nodarbinātajiem viņu nopelnīto. Visbiežāk šādi negodprātīgi darba devēji arī izvairās no Darba inspekcijas amatpersonām un ignorē viņu likumīgās prasības. Tas būtiski ietekmē un kavē Darba inspekcijas amatpersonu veiksmīgu darbību, jo, lai risinātu iesniegumā aprakstīto situāciju un nodarbinātajam tiktu samaksāts nopelnītais, ir jāveic atbilstošo dokumentu pārbaude utt. Minētajos gadījumos nodarbinātajam tiek izdots izpildrīkojums un viņš var vērsties pie tiesu izpildītāja. Ja uzņēmums uzsāk oficiālu maksātnespējas procesu, tas nodarbinātajiem ir viens no labākajiem risinājumiem, jo dod iespēju saņemt neizmaksāto darba samaksu normatīvajos aktos noteiktā kārtībā un apjomā;
- ✓ darba samaksa tiek izmaksāta ar aizkavēšanos. Tas nereti ir saistīts ar laiku, kas nepieciešams bankas pārskaitījumu veikšanai, ar uzņēmuma finanšu problēmām vai arī radušos konfliktsituāciju starp nodarbināto un darba devēju par nodarbinātā rīcībā nodotajām uzņēmuma materiālajām vērtībām, kas nav laikus atdotas atpakaļ;
- ✓ darba samaksa tiek izmaksāta daļēji, kam pamatā nereti ir darba devēja un nodarbinātā strīds par aprēķināto darba samaksu. Visbiežāk darba devējs, pārtraucot darba tiesiskās attiecības, neaprēķina un neizmaksā kompensāciju par neizmantoto atvaļinājumu, īpaši, ja nodarbinātais uzņēmumā ir nostrādājis mazāk par sešiem mēnešiem, kā arī neizmaksā piemaksas par virsstundu darbu un nakts darbu, jo nav veicis precīzu tā uzskaiti.

Izskatot iesniegumus, bieži vien jākonstatē, ka starp darba devēju un nodarbināto pastāv individuāls tiesību strīds, kura risināšana nav Darba inspekcijas kompetencē. Līdz ar to iesniegumā minēto problēmjaudājumu atrisināt un panākt sev vēlamo rezultātu nodarbinātais nevar ar Darba inspekcijas amatpersonu palīdzību un viņam ir jāvērsas tiesā ar prasību pret darba devēju.

Analizējot iesniegumu skaita sadalījumu pa nozarēm, jāatzīmē, ka tās nozares, kurās nodarbinātie visvairāk ar iesniegumiem vērsušies Darba inspekcijā jau trešo gadu pēc kārtas ir palikušas nemainīgas - vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība - 877 iesniegumi, būvniecība – 869 un apstrādes rūpniecība – 509. Minētajās nozarēs joprojām ir samērā zems darba tiesisko attiecību kultūras līmenis, taču jāņem arī vērā, ka minētajās nozarēs ir liels nodarbināto skaits - 38,8% no visām aizņemtajām darba vietām vidēji 2012. gadā ⁷.

Iesniegumu izskatīšanas rezultātā darba devējiem tika izsniegti 690 rīkojumi ar norādījumu novērst konstatētos pārkāpumus, bet 1201 gadījumā par konstatētajiem pārkāpumiem darba devēji tika administratīvi sodīti, no tiem 285 gadījumos, piemērojot brīdinājumu, un 916 gadījumos – naudas sodu, kā arī izsniegti 5 brīdinājumi un 1 rīkojums par struktūrvienības/iekārtas darbības apturēšanu.

2012. gadā Darba inspekcijā kopā saņemti 608 apstrīdēšanas iesniegumi, kas ir par 21,4% vairāk kā 2011.gadā. Lai gan pēdējos piecos gados apstrīdēšanas iesniegumu skaits ir turpinājis pastāvīgi pieaugt, attiecībā pret kopējo Darba inspekcijas izdoto administratīvo aktu un faktisko rīcību skaitu to īpatsvars joprojām ir neliels un 2012. gadā veidoja 5,7%. 2012. gadā tika izskatīti 563 apstrīdēšanas iesniegumi, kuru analīze atspoguļota 7.tabulā.

⁷ Pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem.

7.tabula: 2012. gadā Darba inspekcijas direktora izskatīto apstrīdēšanas iesniegumu analīze

	Skaitis kopā	Lēmumi par soda uzlikšanu	Rikojumi	Akti par nelaimes gadījumu darbā	Faktiskā rīcība (t.sk. atbildes uz iesniegumiem)	Citi
Darba inspekcijas direktoram iesniegtās sūdzības	563	437	36	23	43	24*
<i>no tiem:</i>						
atstāti spēkā	381	308	18	11	27	17
pilnībā atcelti	52	40	9	1	1	1
atstāti bez izskatīšanas	20	15		1		4
grozīti, izdoti satura ziņā citādi adm.akti	50	41	3	5	1	
nodoti atkārtotai izskatīšanai	16	1		4	10	1
atcelti daļā	44	32	6	1	4	1

*par izpildrīkojumiem – 6;

*lēmums par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarinājumu – 5;

*par brīdinājumiem par piespiedu izpildi - 5;

*par Darba aizsardzības likuma 19. panta atzinumiem – 4;

*lēmums par termiņa neatjaunošanu – 3;

*par zaudējumu atlīdzību – 1.

Kopumā no 2012. gadā izskatītajām lietām 67,7% apstrīdēto administratīvo aktu pilnībā atstāti spēkā, bet pilnībā atcelti 9,2%. Pilnībā atcelto administratīvo aktu īpatsvars 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, ir palielinājies par 2,6%. Tas skaidrojams ar to, ka 2012. gada 1. jūlijā stājās spēkā grozījumi LAPK, kas nosaka stingrākas prasības pierādījumu ieguvē administratīvo pārkāpumu lietās.

Jānorāda, ka 20 gadījumos apstrīdēšanas iesniegumi tika atstāti bez izskatīšanas, pieņemot par to attiecīgu lēmumu. Lielākoties, minētie lēmumi pamatoti ar apstrīdēšanas termiņa nokavējumu vai atbilstošas pārstāvības noformēšanas trūkumu. Apstrīdēšanas termiņa kavējumi pamatā saistīti ar to, ka saskaņā ar grozījumiem LAPK, kas stājās spēkā 2012. gada 1. jūlijā, administratīvā pārkāpuma lietā pieņemtā lēmuma apstrīdēšanas iesniegšanas termiņš tika saīsināts no viena mēneša līdz desmit darba dienām.

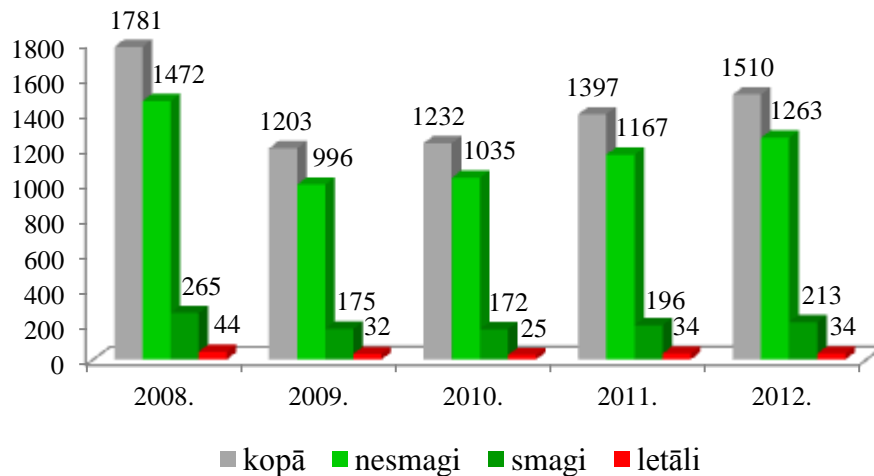
2012. gadā dažādās tiesās un tiesu instancēs pieņemti 110 nolēmumi, kas ir par 44,7% vairāk kā 2011. gadā. Tiesās pieņemto nolēmumu skaita pieaugums Darba inspekcijas lietās saistīts ar to, ka saskaņā ar jau minētajiem grozījumiem LAPK no 2012. gada 1. jūlija administratīvo pārkāpumu lietās pieņemtos lēmumus izskata vispārējās jurisdikcijas tiesas, nevis tikai Administratīvā tiesa.

No visiem tiesas 2012. gadā par Darba inspekcijas lietām pieņemtajiem nolēmumiem 83% bija Darba inspekcijai labvēlīgi, kas kopumā ļauj secināt, ka pārsvarā darba devēju pieteikumi tiesai ir atzīti par nepamatotiem.

2.4.3. 2012. gadā notikušo nelaimes gadījumu darbā izmeklēšana un reģistrācija⁸

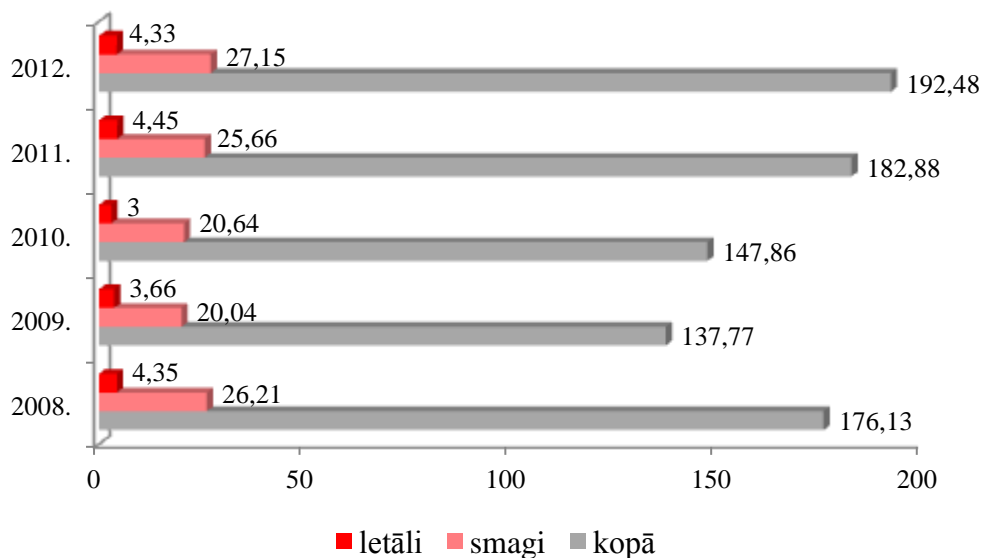
Pēc Darba inspekcijas rīcībā esošās informācijas 2012. gadā Latvijā nelaimes gadījumos darbā cieta 1510 nodarbinātie, no tiem 34 gāja bojā un 213 guva smagas traumas. Salīdzinot ar 2011. gadu, 2012. gadā kopējais nelaimes gadījumos darbā cietušo skaits ir palielinājies par 8,1%, smagi cietušo skaits – par 8,7%, bet bojā gājušo skaits nav mainījies (skat. 17.attēlu).

⁸ Statistiskā informācija par darbā notikušajiem nelaimes gadījumiem 2012. gadā apkopota 1.pielikumā.

17.attēls: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaita dinamika (2008. – 2012.)

2012. gadā ir arī būtiski pieaudzis darbā notikušajos nelaimes gadījumos kopā cietušo skaits uz 100 000 nodarbinātajiem. Savukārt, letālo darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 nodarbinātajiem, salīdzinot ar 2011. gadu, ir samazinājies, jo nodarbināto skaits kopumā ir pieaudzis (skat. 18.attēlu).

18.attēls: Darbā notikušo nelaimes gadījumu skaits uz 100 000 nodarbinātajiem (2008. – 2012.)

Nelaiemes gadījuma darbā skaita pieaugums liecina gan par ekonomiskās aktivitātes pieaugumu, proti, pieaug nodarbināto skaits, gan to, ka darba devēji un nodarbinātie kļūst izglītotāki par saviem pienākumiem un iespējām saņemt sociālās garantijas, tāpēc mazāk tiek slēpti darbā notikušie nelaimes gadījumi, kā rezultātā cietušā gūtās traumas nav smagas. Nelaiemes gadījumi darbā ir viens no nesakārtotas darba vides rādītājiem, tādējādi pieaugošais nelaimes gadījumu skaits Latvijā liecina arī par to, ka vēl joprojām gan darba devēji, gan nodarbinātie pavirši un vieglprātīgi izturas pret darba aizsardzības prasību ievērošanu un taupa finanšu līdzekļus uz drošas darba vides nodrošināšanas rēķina.

Analizējot notikušo nelaimes gadījumu darbā skaitu pa nozarēm, jāsecina, ka 2012. gadā visvairāk nelaimes gadījumu darbā notikuši apstrādes rūpniecībā (27,3%). Savukārt, apstrādes rūpniecības nozarē vislielākais nelaimes gadījumu skaits ir bijis kokapstrādē – 34,1%. Kokapstrādē kopējais nelaimes gadījumu darbā skaits 2012.gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, ir samazinājies par 9,6%. Otrs lielākais nelaimes gadījumu darbā skaits reģistrēts transporta un uzglabāšanas nozarē (14,9%). Vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarē 2012. gadā reģistrēti 12,6% no kopējā nelaimes gadījumu darbā skaita, savukārt,

būvniecībā – 11,2%. Salīdzinot ar 2011. gadu, vairumtirdzniecībā un mazumtirdzniecībā nelaimes gadījumu darbā skaits pieaudzis par 29,2%, bet būvniecībā – par 22,4%.

Visvairāk nelaimes gadījumi darbā ar smagām traumām 2012. gadā notikuši apstrādes rūpniecībā (29,1%; samazinājums par 1,6%, salīdzinot ar 2011. gadu), būvniecībā (18,3%) un transporta un uzglabāšanas nozarē (14%; pieaugums par 11,1%, salīdzinot ar 2011. gadu). Vislielākais smago nelaimes gadījumu darbā skaita pieaugums 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, bija nekustamo īpašumu nozarē (par 80%), izglītības nozarē (par 50%) un būvniecības nozarē (par 30%). Jāatzīmē, ka nav mainījies smago nelaimes gadījumu skaits, kas noticis lauksaimniecības, kokapstrādes, vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozarēs.

Visvairāk letālu nelaimes gadījumu darbā 2012. gadā noticis būvniecībā (29,4%, kopā 10 nelaimes gadījumi), transporta un uzglabāšanas nozarē (20,6%), apstrādes rūpniecībā (17,6%). Salīdzinot ar 2011. gadu, būvniecībā letālo nelaimes gadījumu skaits nav mainījies. Īpaši jāuzsver, ka trīs letālie nelaimes gadījumi būvniecībā notikuši, veicot darbu tranšejās, bet četros gadījumos bojāgājušais kritis no augstuma, veicot darbus jaunbūvēs, kā arī ēku demontāžas laikā. Letālos nelaimes gadījumus darbā parasti neizraisa tikai viens cēlonis, bet vairāku cēloņu kopa. Analizējot letālo nelaimes gadījumu darbā aktus, jākonstatē, ka viens no nelaimes gadījumu cēloņiem visos gadījumos ir tranšeju malu nenostiprināšana ar aizsargvairogiem, kā rezultātā grunts nogrūvumā darbinieki tikuši aprakti. Savukārt, letālajos nelaimes gadījumos, kuros bojāgājušie krituši no augstuma, galvenie cēloņi ir IAL (pretkritienu sistēmu) neizsniegšana vai nelietošana un kontroles trūkums.

Transporta un uzglabāšanas nozarē letālo nelaimes gadījumu skaits ir divkārtšojies. Galvenokārt, letālie nelaimes gadījumi notikuši ceļu satiksmes negadījumu rezultātā, kā arī gadījumos, kad bojāgājušais tīcis saspīests starp materiālu vai transporta līdzekli un citu objektu.

Jāatzīmē, ka apstrādes rūpniecībā notikušo nelaimes gadījumu skaits ir samazinājies par 5,9%. Īpaši jāuzsver letālo nelaimes gadījumu skaita samazinājums kokapstrādes nozarē (par 50%). Analizējot iegūtos rezultātus, var izteikt pieņēmumu, ka viens no iemesliem, kādēļ samazinās vai paliek nemainīgs smago un letālo nelaimes gadījumu skaits atsevišķās nozarēs, piemēram, kokapstrādē, var būt Darba inspekcijas īstenotās ikgadējās tematiskās pārbaudes nozares uzņēmumos.

Vairāk nekā puse no nelaimes gadījumiem darbā notiek ar nodarbinātajiem, kuriem darba stāžs ir neliels (līdz 1 gadam - 35,6%, no 1 līdz 3 gadiem - 28,1%). Īpaši jāuzsver, ka 42,7% smago un 53% letālo nelaimes gadījumu notiek ar nodarbinātajiem, kuru darba stāžs attiecīgajā darbā ir līdz vienam gadam. Letālo nelaimes gadījumu skaits ar nodarbinātajiem, kuri attiecīgajā darbā strādā līdz vienam gadam, salīdzinot ar 2011. gadu, ir pieaudzis par 80%. Savukārt, smago nelaimes gadījumu skaits visvairāk pieaudzis nodarbināto grupā ar darba stāžu no 4 līdz 10 gadiem (par 48,4%). Salīdzinoši neliels īpatsvars nelaimes gadījumu notiek ar nodarbinātajiem, kuru darba stāžs ir virs 16 gadiem.

2012. gadā no visiem nelaimes gadījumos darbā cietušajiem 65,1% bija vīrieši, 34,9% - sievietes. Vīrieši cieta 78,4% no smagajiem un 91,2% no letālajiem nelaimes gadījumiem darbā.

Visbiežāk nelaimes gadījumi darbā notiek vecuma grupā no 45 līdz 54 gadiem (23,7%) un no 25 līdz 34 gadiem (21,1%). Savukārt, vislielākais pieaugums vērojams vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem (par 23,8%). Vecuma grupā no 55 līdz 64 gadiem ir arī vislielākais smago nelaimes gadījumu īpatsvars – 25,8%, kā arī izplatības pieaugums – par 44,7%. Letālie nelaimes gadījumi visvairāk notieši ar nodarbinātajiem vecuma grupā no 45 līdz 54 gadiem (29,4%). Jāatzīmē, ka vislielākais letālo nelaimes gadījumu īpatsvara pieaugums vērojams vecuma grupā virs 65 gadiem (par 66,6%).

2012. gadā visvairāk nelaimes gadījumu darbā notikuši nedrošas cilvēku rīcības dēļ (darba drošības prasību neievērošana, IAL nelietošana, nepietiekoša uzmanība, darbs alkohola reibumā) – kopā 69,6% gadījumu. Vairāk nekā pusei smago nelaimes gadījumu darbā (58,5%) cēlonis bija nedroša cilvēka rīcība, kas, salīdzinot ar 2011. gadu, ir par 35,9% vairāk. Savukārt, nedroša cilvēka rīcība cēlonis letālam nelaimes gadījumam bija 33,9% gadījumu. Visbiežāk nedroša cilvēka rīcība izpaužas kā darba drošības noteikumu un instrukciju neievērošana. Īpaši jāakcentē, ka 2012. gadā 19 smagie nelaimes gadījumi un 8 letālie nelaimes gadījumi notikuši nodarbinātajam esot alkohola reibumā. Salīdzinot ar 2011. gadu, minēto gadījumu īpatsvars ir pieaudzis par 50%. Kā nelaimes gadījuma, kura cēlonis ir darba drošības instrukciju neievērošana un darbs alkohola reibumā, piemēru, var minēt gadījumu, kad iereibis nodarbinātais (2,12%), lai veiktu kuģa remontdarbus un nodrošinātu papildus apgaismojumu dokā, ar rokām pārvietoja apgaismes ķermeni (spriegums 220V), kā rezultātā guva nāvējošu triecienu ar elektrību.

9,3% nelaimes gadījumu darbā notikuši darba organizācijas un ar to saistītu trūkumu dēļ (piemēram, nepietiekoša kontrole, neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība, nepareizu darba tehnoloģiju izvēlē u.tml.). 73% smago un 59% letālo nelaimes gadījumu notikuši nepietiekošas kontroles un neapmierinošas darbinieku instruēšanas un apmācības dēļ. Kā nelaimes gadījuma, kura cēlonis ir darba organizācijas trūkumi, piemēru var minēt ēkas demontāžu, kuras laikā darbi netika uzraudzīti un veikti pareizā secībā, jo nodarbinātie iepriekš nebija apmācīti, kā rezultātā nobruka ķieģeļu skurstenis un nodarbinātais guva smagu traumu.

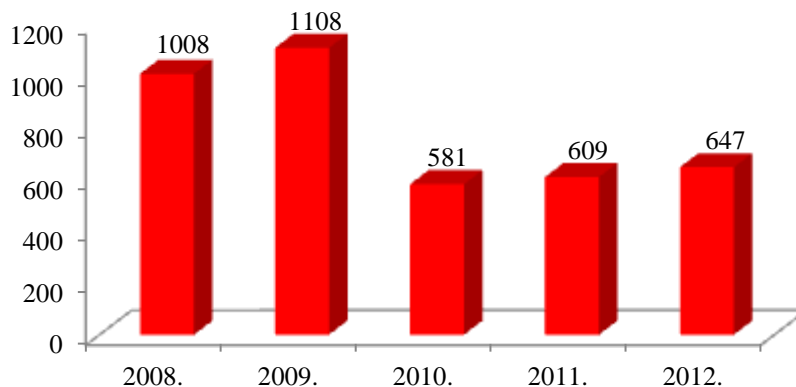
Neapmierinoši apstākļi darba vietā (drošības aprīkojuma trūkums, bojātas iekārtas, instrumenti, nepietiekoša kārtība darba vietā u.tml.) kā nelaimes gadījuma cēlonis konstatēts 6,6% gadījumu, no tiem – 10,8% smago nelaimes gadījumu un 10,7% letālo nelaimes gadījumu. Kā nelaimes gadījuma, kura cēlonis ir neapmierinoši apstākļi darba vietā, piemēru var minēt gadījumu, kad nodarbinātais strādāja tranšējā, kuras malas nebija atbilstoši nostiprinātas, pēkšņi notika zemes nogrūvums, nodarbinātais tika aprakts un gāja bojā.

Pārējo nelaimes gadījumu cēloņu struktūru veido 4,3% ceļu satiksmes negadījumi, 4,4% vardarbība un 5,3% pārējie cēloņi.

2012. gadā visvairāk nelaimes gadījumu darbā notikuši, nodarbinātajam krītot no augstuma, t.sk., pakļūpot, aizķeroties – 32,8% gadījumu. 9,2% nelaimes gadījumu darbā notikuši, saņemot sitienu ar krītošu priekšmetu, 8,6% - saskaroties ar asu materiālo aģentu – nažiem, asmeņiem.

2.4.3. 2012. gadā sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu un to apstiprinājumu analīze⁹

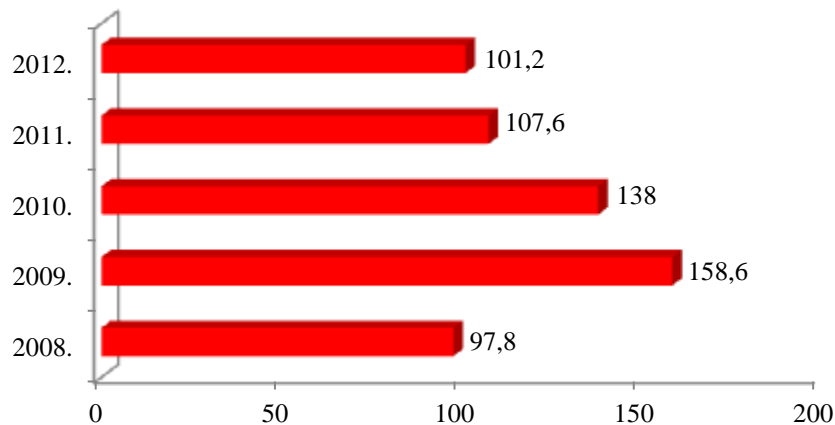
Darba inspekcija piedalās arodslimību gadījumu izmeklēšanā, sagatavojot darba vietas higiēniskos raksturojumus (DVHR). 2012. gadā, pamatojoties uz Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas Aroda un radiācijas medicīnas centra ārstu komisijas arodslimībās un arodslimību ārstu pieprasījumiem, Darba inspekcijas amatpersonas sagatavoja 647 darba vietas higiēniskos raksturojumus, kas ir par 6,2% vairāk, salīdzinot ar 2011. gadu (skat. 19.attēlu).

19.attēls: Sagatavoto darba vietas higiēnisko raksturojumu skaita dinamika (2008. – 2012.)

Savukārt, pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits, salīdzinot ar 2011. gadu, ir samazinājies par 3,4% (skat. 20.attēlu).

⁹ Statistiskā informācija par pirmreizēji atzītajiem arodslimniekiem 2012. gadā apkopota 2.pielikumā.

20.attēls: Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita dinamika uz 100 000 nodarbinātajiem (2008.-2012.)

Visbiežāk pirmreizēji arodslimības tika apstiprinātas darbiniekiem vecumā no 55 līdz 64 gadiem (44,5%) un vecumā no 45 līdz 54 gadiem (43,4%). Par 3,6% pieaudzis to sieviešu īpatsvars, salīdzinot ar 2011. gadu, kurām pirmreizēji apstiprinātas arodslimības, savukārt, vīriešu īpatsvars ir samazinājies par 14,1%.

Nozares, kurās visvairāk apstiprināti pirmreizējie arodslimnieki, jau piecus gadus pēc kārtas ir palikušas nemainīgas. Vislielākais pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits ir apstrādes rūpniecībā – 24,4% (194 arodslimnieki), transporta un uzglabāšanas nozarē – 18,1% (144) un veselības un sociālajā aprūpē – 14,6% (116). Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits apstrādes rūpniecībā un veselības un sociālajā aprūpē, salīdzinot ar 2011. gadu, palicis praktiski nemainīgs, bet transporta un uzglabāšanas nozarē - samazinājies par 20%. Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits ir ievērojami pieaudzis tādās nozarēs kā elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana (par 53,8%); vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība (par 30,1%), valsts pārvalde un aizsardzība (par 32,2%).

Visbiežāk konstatētās arodslimības pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem piecu gadu periodā ir palikušas nemainīgas. Visvairāk konstatētas nervu sistēmas slimības – 50,3%, skeleta – muskuļu – saistaudu sistēmas slimības – 21,2% un ievainojumi, saindēšanās un citas ārējās iedarbības sekas (piemēram, vibrācijas slimība u.c.) – 18,7%. Apstiprināto nervu sistēmas slimību īpatsvars 2012. gadā, salīdzinot ar 2011. gadu, ir pieaudzis par 15,6%, savukārt, skeleta-muskuļu-saistaudu slimību – par 14,9%. Turpretī ievainojumu, saindēšanos un citu ārējās iedarbes seku izraisīto apstiprināto arodslimību īpatsvars ir samazinājies par 33,7%.

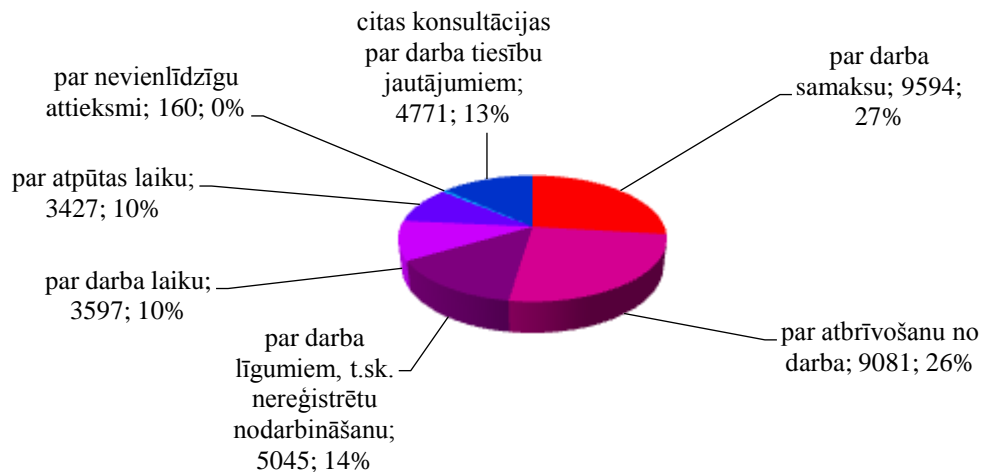
Visbiežāk arodslimības izraisa biomehāniskie faktori (piemēram, piespiedu darba pozas, smagumu pārvietošana, fiziskās pārslodzes) - 75,2% un fizikālie faktori (piemēram, troksnis, vibrācija u.c.) - 19,9%. Salīdzinot ar 2011. gadu, 2012. gadā būtiski – par 57,5% - ir pieaugusi to apstiprināto arodslimību prevalence, kuras izraisa biomehāniskie faktori.

2.4.5. Konsultāciju sniegšana un sociālo dialogu organizēšana

Būtisku darbu Darba inspekcijas amatpersonas veic, konsultējot visus interesentus gan Darba inspekcijas birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā, gan pa Darba inspekcijas bezmaksas konsultatīvo tālruni, gan elektroniski. Lai uzlabotu Darba inspekcijas sniegto konsultāciju kvalitāti un optimizētu resursu izmantošanu, tika izveidots un ar 1. novembri darbu sāka Konsultatīvais centrs.

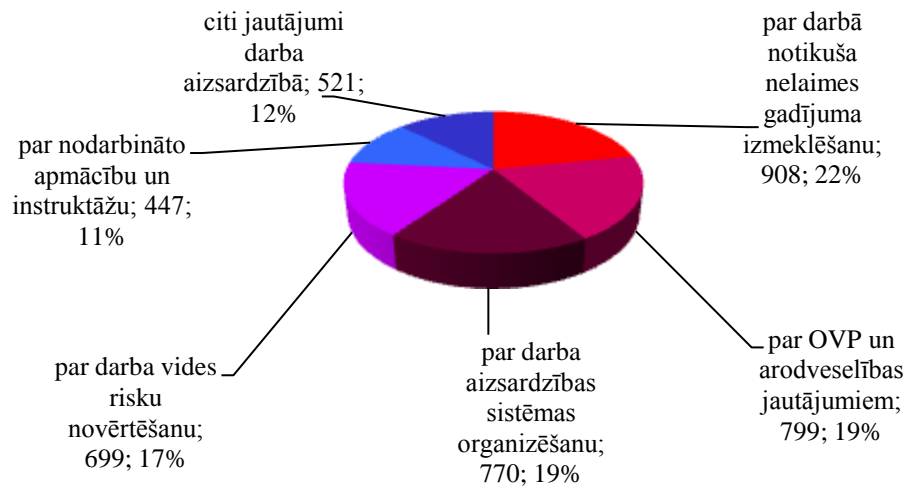
Ekonomiskās aktivitātes un attīstības procesi Latvijā ir stabilizējušies, līdz ar to arī vairs nav vērojams straujš sniegto konsultāciju skaita pieaugums un 2012. gadā sniegto konsultāciju skaits, salīdzinot ar 2011. gadu, pat ir nedaudz samazinājies (par 5,3%). 2012. gadā no visiem Darba inspekcijas sniegto konsultāciju saņēmējiem 57,4% bija nodarbinātie, 38,6% - darba devēji, 4% - citi interesenti.

2012. gadā konsultācijās pa Darba inspekcijas bezmaksas konsultatīvo tālruni kopā tika sniegtas atbildes uz 40424 jautājumiem, no tiem visvairāk par darba tiesiskajām attiecībām – 35675 (skat. 21.attēlu), bet darba aizsardzību – 4144 un par citiem jautājumiem – 605.

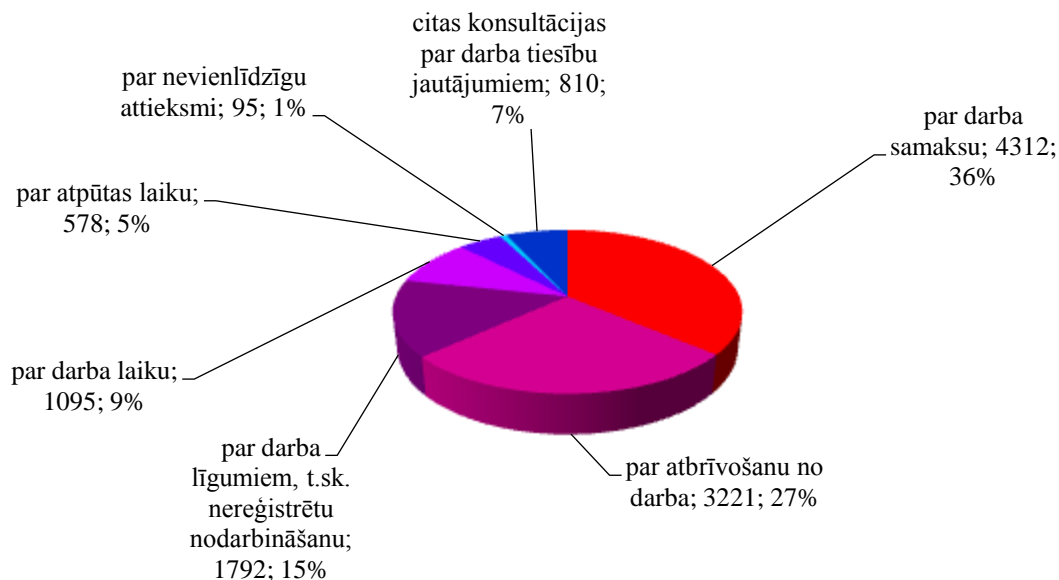
21.attēls: 2012. gadā darba tiesisko attiecību jautājumos pa tālruni sniegto konsultāciju skaita sadalījums

Konsultācijas pa tālruni darba aizsardzībā visvairāk sniegtas par jautājumiem, kuru risinājumi vistiešākajā veidā skar nodarbināto darba drošību un veselības aizsardzību darba vietās (skat. 22.attēlu).

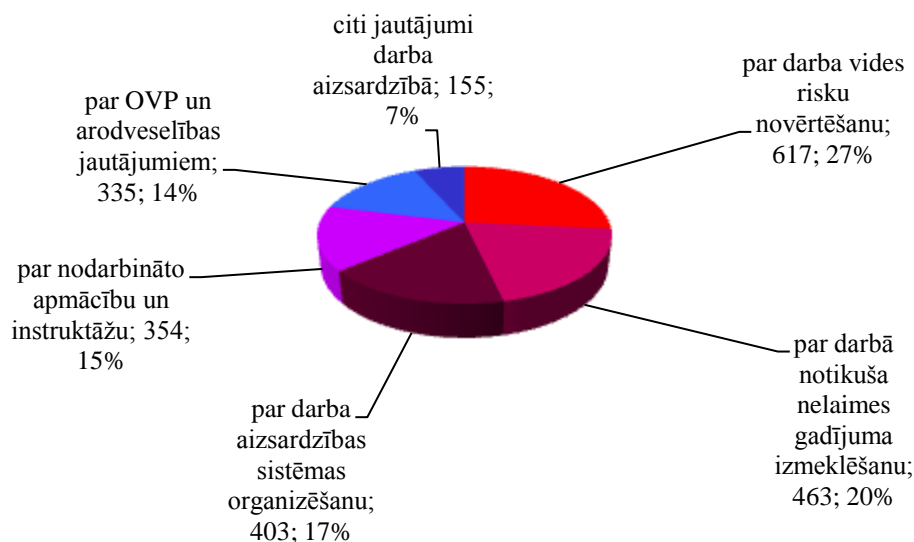

22.attēls: 2012. gadā darba aizsardzības jautājumos pa tālruni sniegto konsultāciju skaita sadalījums

2012. gadā Darba inspekcijas birojos apmeklētāju pieņemšanas laikā pavisam sniegtas atbildes uz 14255 jautājumiem, no tiem visvairāk par darba tiesiskajām attiecībām – 11903 (skat. 23.attēlu), bet darba aizsardzību – 2327 (skat. 24.attēlu) un par citiem jautājumiem – 25.

23.attēls: 2012. gadā darba tiesisko attiecību jautājumos apmeklētāju pieņemšanas laikā sniegto konsultāciju skaita sadalījums

24.attēls: 2012. gadā darba aizsardzības jautājumos apmeklētāju pieņemšanas laikā sniegto konsultāciju skaita sadalījums

2011.gadā Darba inspekcijas amatpersonas elektroniski atbildējušas uz 1146 jautājumiem, no tiem 1049 – darba tiesisko attiecību jomā.

Darba inspekcijas sniegto konsultāciju tematiskais sadalījums liek secināt, ka, tāpat kā iepriekšējos gados, visvairāk interesējošie jautājumi bijuši par darba samaksu un atbrīvošanu no darba, kā arī darba līgumiem. Tas ir likumsakarīgi, jo tie ir darba tiesisko attiecību aspekti, kuru risinājumi konkrētajā brīdī un arī nākotnē nepastarpināti ietekmē gan nodarbināto personīgo finanšu situāciju, gan darba tiesiskās attiecības ar darba devēju. Tādēļ problēmsituācijās, galvenokārt, nodarbinātie vērsās Darba inspekcijā pēc padoma, lai detalizēti uzzinātu par savām tiesībām un iespējām konkrētos jautājumus atrisināt pēc iespējas operatīvāk un sev labvēlīgāk.

Saskaņā ar Valsts darba inspekcijas likumu viens no Darba inspekcijas uzdevumiem ir veicināt sociālo dialogu un veikt pasākumus, lai sekmētu domstarpību novēršanu starp darba devēju un nodarbinātajiem, nepieciešamības gadījumā pieaicinot darbinieku pārstāvjus. Darba inspekcija, saskaroties

ar sarežģītām un grūti risināmām konfliktsituācijām uzņēmumos, aicināja puses risināt to trīspusējā sociālā dialoga ietvaros.

2012. gadā Darba inspekcija organizēja 19 sociālos dialogus, 6 no tiem kā trešā puse piedalījās arī konkrētā uzņēmuma arodbiedrības pārstāvji. Sociālā dialoga rezultātā pieņemtie lēmumi tiek pildīti 17 gadījumos, 2 gadījumos - tiek pildīti daļēji.

2012. gadā risinātie sociālie dialogi bija orientēti uz nodarbinātajiem būtiskiem, sociālajiem un ekonomiskajiem jautājumiem, kurus aktualizēja izveidojušās konfliktsituācijas. Tās visbiežāk bija saistītas ar darba samaksas aprēķināšanu un/vai neizmaksu, nepilnīgu darba laika uzskaiti, atbrīvošanu no darba, slimības lapas neapmaksu, atlaišanas pabalsta neizmaksu, darba līguma grozījumiem, darba koplīguma nenoslēgšanu, par iemaksām pensiju fondā saskaņā ar darba koplīgumu, par nodarbinātā nodrošināšanu ar darbu pēc atjaunošanas darbā ar tiesas spriedumu un par iespējamo darba tiesisko attiecību pārtraukšanu, ievērojot Darba likuma normas u.c. Neskatoties uz principiāli atšķirīgām interesēm starp sociālajā dialogā iesaistītajām pusēm, sarunu process, lielākoties, noritēja veiksmīgi, saglabājot savstarpēji lietišķas attiecības. Sarunu dalībnieki tika orientēti uz klausīt sarunu partneri, izprast atšķirīgas intereses, izskaidrot savu nostāju un viedokli. Sarunu pušu attiecības, pēc iespējas, tika vestas pie saprātīga risinājuma, kas maksimāli atbilst abu pušu interesēm, taisnīgi risinot interešu konfliktu.

Ir jāatzīmē, ka ierodoties uz sociālo dialogu gan darba devējs, gan nodarbinātais, dažos gadījumos arī arodbiedrības pārstāvis, ir negatīvi noskaņoti viens pret otru. Konfliktsituācija visbiežāk jau ir ieilgusi. Dažreiz, mēģinot savstarpēji to risināt, puses tikai padziļina un sarežģī konfliktsituāciju. Lai veiksmīgi vadītu sociālo dialogu un panāktu pozitīvu rezultātu, Darba inspekcijas amatpersona ne tikai detalizēti pārzin un saprot konkrētā strīda būtību, padziļināti izpēta normatīvo aktu prasības (nereti arī tās, kuras nav tieši Darba inspekcijas kompetencē), bet arī paredz dažādus kompromisa variantus, lai varētu tos piedāvāt sociālajā dialogā iesaistītajām pusēm.

Sarunu procesā dažreiz atklājās arī tas, ka konkrētajā uzņēmumā ne vienmēr tiek ievērotas darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu prasības.

Izvērtējot notikušo sociālo dialogu norises, var secināt, ka salīdzinoši vieglāk debatēt un rast visām pusēm pieņemamu risinājumu ir gadījumos, kad uzņēmumā ir stabila arodbiedrība, pārdomāti izstrādāts koplīgums un savlaicīga informācijas pieejamība visām pusēm. Uzņēmumos, kuru nodarbinātie ir no dažādām arodbiedrībās, lielākās domstarpības ir tieši starp pašām arodbiedrībām, kas nevar vienoties par kopējām prasībām un viedokli.

2.4.6. Rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu uzraudzība

Saskaņā ar Ķīmisko vielu likumu un MK noteikumiem Nr.532 „Noteikumi par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un riska samazināšanas pasākumiem” (19.07.2005., turpmāk MK not. Nr.532) Darba inspekcijas amatpersonas 2012. gadā piedalījās rūpniecisko avāriju riska uzņēmumu objektu apsekošanā un šo uzņēmumu sagatavoto dokumentu (drošības pārskatu, rūpniecisko avāriju novēršanas programmu) izvērtēšanā. Darba inspekcijas amatpersonas uzņēmumus pārbaudīja Valsts darba inspekcijas likumā noteiktās kompetences ietvaros darba tiesību un darba aizsardzības jomā.

Pārbaudes tika veiktas saskaņā ar Vides valsts dienesta Uzraudzības departamenta apstiprināto 2012. gada Inspekcijas programmu (skat. 8.tabulu).

8.tabula: Paaugstinātas bīstamības objektu pārbaudes 2012. gadā
(sadalījums pa reģioniem un bīstamā parametra)

RVDI	Naftas produkti	Gāze	Mīnerāl-mēslojums	Amonjaks	Ķīmiskās vielas	kopā
Rīga	9	3	1		5	18 (45%)
Zemgale	1		1		1	3 (7,5%)
Kurzeme	7	2		2	2	13 (32,5%)
Vidzeme	1	2				3 (7,5%)
Latgale	1	2				3 (7,5%)
kopā	19 (47,5%)	9 (22,5%)	2 (5%)	2 (5%)	8 (20%)	40

Par konstatētajiem pārkāpumiem uzņēmumiem tika izsniegti 22 rīkojumi 93 konstatēto pārkāpumu novēršanai (vidēji vienā rīkojuma – 4 pārkāpumi).

2012. gadā Darba inspekcijas amatpersonas savas kompetences darba aizsardzībā ietvaros izskatīja un sniedza komentārus par 9 drošības pārskatiem un 12 rūpniecisko avāriju novēršanas programmām, ko uzņēmumi iesniedza Vides pārraudzības valsts birojam, kā arī piedalījās 3 uzņēmumu kompleksajās pārbaudēs.

2.4.7. Streiku norises uzraudzība

Atbilstoši Streiku likumam, Streika komitejai ne vēlāk kā septiņas dienas pirms streika uzsākšanas Darba inspekcijā ir jāiesniedz streika pieteikums. 2012. gada 1.augustā Latvijas sabiedrisko pakalpojumu un transporta darbinieku arodbiedrība LAKRS iesniedza Darba inspekcijā pieteikumu par streika rīkošanu uzņēmumā SIA „Nordic Metalplast”. Streiks sākās 2012. gada 8. augustā, un tajā piedalījās 40 uzņēmumā nodarbinātie. Streikošanas iemesls - pastāvīgi un ilgstoši aizkavēta darba algas izmaksa. Streika laikā tika panākts mierizlīgums starp LAKRS un darba devēju, kā rezultātā streiks 2012. gada 30. augustā tika pārtraukts.

2.5. Valsts darba inspekcijas vadības un darbības uzlabošanas sistēmas efektīvas darbības nodrošināšanai

2.5.1. Iekšējā kontrole

Eksperts iekšējās kontroles jautājumos saskaņā ar Darba inspekcijas darba plānu 2012. gadam izvērtēja iekšējās kontroles sistēmas darbību Darba inspekcijas pamatdarbības procesos, veicot tematiskās pārbaudes un atsevišķas mērķpārbaudes, kā arī sniedza konsultācijas struktūrvienību vadītājiem par kontroles metožu pielietošanu ikdienas darbībās.

Lai uzlabotu Darba inspekcijas darbības efektivitāti un kvalitāti, tika veiktas piecas tematiskās pārbaudes, kuru mērķis bija pārlicināties un novērtēt, kā darbojas iekšējās kontroles mehānismi struktūrvienībās, nodrošinot amatpersonu metodiski pamatotu rīcību saskaņā ar darba plāniem, kā arī regulāru inspicēšanas procesa norisi un kvalitatīvu darba dokumentācijas nodrošināšanu RVDI:

- ✓ Darba inspekcijas vadības un RVDI vadības rīkojumu aktualitātes un to izpildes kontrole;
- ✓ Darba inspekcijas iekšējo kontroles veidlapu aizpildīšanas prasību ievērošanas kontrole;
- ✓ Darba inspekcijas klientiem sniegto konsultāciju kvalitātes kontrole;
- ✓ pretkorupcijas pasākumu īstenošana Darba inspekcijas amatpersonu ikdienas darbībās kontrole

- ✓ Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāžu kontroles efektivitāte.

Minēto pārbaūžu rezultātā Darba inspekcijas vadībai un RVDI vadībai tika iesniegti 40 priekšlikumi procesu un procedūru pilnveidošanai.

Būtiski ir izcelt vairākus pasākumus, kas 2012. gada laikā tika īstenoti gan Darba inspekcijā kopumā, gan RVDI, pamatojoties uz ikgadējā ierēdņu novērtēšanā izteiktajiem un analizētajiem priekšlikumiem:

- ✓ tika izveidots un patstāvīgu darbu uzsāka Konsultatīvais centrs, kura mērķis ir sniegt klientiem konstruktīvas un profesionālas konsultācijas darba tiesību un darba aizsardzības jomā;
- ✓ tika aktualizēta virkne Darba inspekcijas vadības un RVDI vadības rīkojumu, kas reglamentē gan administratīvos, gan darba organizatoriskos jautājumus struktūrvienību iekšienē un savstarpējā mijiedarbībā;
- ✓ turpinājās iepriekšējā laika periodā uzsāktā amatpersonu zināšanu testēšana par dažādu ārējo un iekšējo normatīvo aktu prasību izpratni;
- ✓ tika strādāts pie Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāžu regulāras kontroles, lai mazinātu un novērstu neprecīzu datu ievadi;
- ✓ notika praktiskā apmācība par Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāžu kontroles metodēm un Darba inspekcijas veidlapu pareizu aizpildīšanu ikdienas darbībās.

Atskaites periodā papildus tika veiktas 16 neplānotas pārbaudes saistībā ar uzticības tālrunī sniegto informāciju vai pēc citu institūciju pieprasītās informācijas par iespējamiem darbības riskiem atsevišķu Darba inspekcijas amatpersonu ikdienas darbā. Pārbaūžu laikā tika analizēta amatpersonu dokumentētā faktiskā rīcība, administratīvo aktu būtība un to atbilstība normatīvo aktu prasībām, kā arī veiktas neatkarīgas (pārbaudi veic citas RVDI inspektors), atkārtotas pārbaudes uzņēmumos un objektos. Pārbaūžu rezultātā vairumā gadījumu tika secināts, ka klienti emocionāli reaģē uz faktu, ka Darba inspekcijas amatpersonas savu likumīgo pilnvaru un normatīvo aktu prasību robežās nespēj atrisināt konkrētās sūdzības pēc būtības, līdz ar to neapmierinātais klients izmanto iespēju izteikt aizdomas par inspektoru pretlikumīgu darbību vai bezdarbību.

2.5.2. Amatpersonu apmācība

Lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu Darba inspekcijas darbību, nepārvērtējama nozīme ir amatpersonu pieredzei, zināšanām un prasmēm savas zināšanas piemērot praksē. Tādēļ Darba inspekcija organizē apmācības gan jaunpieņemtajām amatpersonām, gan jau pieredzējušiem inspektoriem. 2012. gadā tika veikta kārtējā jaunpieņemto Darba inspekcijas amatpersonu apmācība, atbilstoši mācību A modulim (Jaunpieņemto amatpersonu un darbinieku apmācība 200 akadēmisko stundu (5 nedēļu) apmērā). Atskaites periodā 22 jaunpieņemtās Darba inspekcijas amatpersonas piedalījās 5 nedēļu apmācības kursā. Mācību laikā tika sniegta informācija par Darba inspekcijas misiju un vīziju, darba aizsardzības stratēģiju, Darba aizsardzības likumu un ar to saistītajiem normatīvajiem aktiem, darba tiesību sistēmu, Darba inspekcijas Informācijas sistēmas datu bāžu pielietojumu, administratīvo procesu iestādē, dokumentu noformēšanu, kā arī efektīvu komunikāciju ar klientiem un žurnālistiem u.c.

Apmācības īstenoja Darba inspekcijas pārvaldes nodaļu speciālisti, LM un Korupcijas novēršanas un apkārošanas biroja amatpersonas, kā arī NVA iepirkuma konkursa uzvarētājs SIA „PSI grupa”.

2012.gadā ESF projekta "Nodarbinātības valsts aģentūras kapacitātes pilnveide" aktivitāšu ietvaros 127 Darba inspekcijas amatpersonas piedalījās 11 mācību programmās (249 dalībnieki kopā, ņemot vērā, ka viens darbinieks var piedalīties vairākās apmācībās):

- ✓ "Rakstiskā komunikācija",
- ✓ "Publiskā runa, mediju treniņš",
- ✓ „Stresa vadība un psiholoģiskā noturība (konfliktu risināšana)”,
- ✓ speciālizētās inspektoru apmācības B moduļa ietvaros „Būvniecība", "Metālapstrāde", "Pārtikas ražošana" un „Neregistrētās nodarbinātības samazināšana”
- ✓ „Tiesu prakse”,
- ✓ „Saskarsmes prasmes” un „Saskarsmes prasmes telefonkonsultantiem”.

Iepriekšējā Darba inspekcijas īstenošanā ESF projekta "Darba tiesisko attiecību un darba drošības sistēmas uzraudzības pilnveidošana" ietvaros tika izstrādāts Darba inspekcijas amatpersonu un jauno darbinieku

apmācību B modulis par 3 apmācību tēmām: "Būvniecība", "Metālapstrāde" un "Pārtikas ražošana". Lai turpinātu iepriekš iesāktu Darba inspekcijas amatpersonu specializāciju no uzņēmumu uzraudzības viedokļa sarežģītākajos jautājumos, ar NVA ESF projekta atbalstu 2012.gadā tika izstrādāts jauni moduļi „Kokapstrāde” un „Neregistrētās nodarbinātības samazināšana”.

2012.gadā tika organizēti arī 6 izglītojošie semināri, lai izglītotu Darba inspekcijas amatpersonas par darba aizsardzības, darba tiesisko attiecību un administratīvā procesa aktuāliem jautājumiem:

- ✓ seminārs par aktualitātēm (nozāres riski, darba aprīkojuma specifika u.c.) kokapstrādes un mežizstrādes nozarē;
- ✓ seminārs „Par neregistrētās nodarbinātības uzraudzības un administratīvā procesa aktualitātēm”;
- ✓ par darba aizsardzības sistēmas organizāciju uzņēmumos un darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanas principiem un kvalitāti;
- ✓ par aktuāliem un problēmjaudājumiem saistībā ar administratīvo procesu (3 semināri).

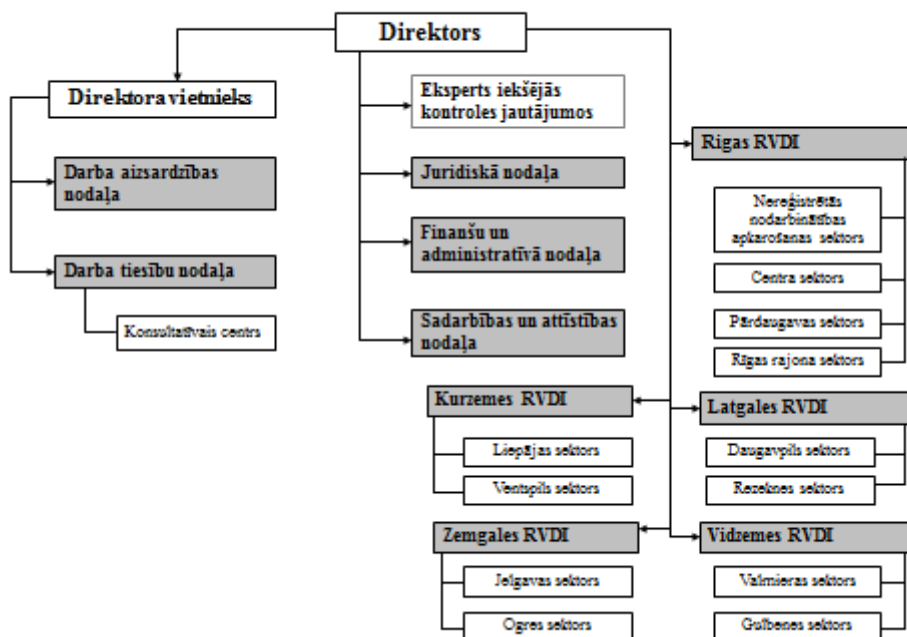
Vairākas amatpersonas ir arī piedalījušas LR Labklājības ministrijas organizētajos semināros (piemēram, „iekšējās kontroles sistēmas pamatprasības”, „Darba izpildes novērtēšanas sistēmas (NEVIS) lietotāju mācības”).

2.5.3. Strukturālās reformas

Darba inspekcijas struktūru veido Darba inspekcijas pārvalde un piecas RVDI. 2012. gadā Darba inspekcijā tika veiktas strukturālas izmaiņas, lai optimāli izmantotu Darba inspekcijas personālrēķinus, uzlabotu sniegto konsultāciju kvalitāti un nodrošinātu koordinētu un efektīvu reģionālo RVDI tīkla darbību visā valsts teritorijā:

- ✓ no 23. janvāra izveidota Sadarbības un attīstības nodaļa, apvienojot Starporganizāciju sadarbības nodaļu ar Plānošanas un attīstības nodaļu, un iekļaujot nodaļā arī Attīstības projektu koordinatoru;
- ✓ no 1. aprīļa Rīgas RVDI veiktas strukturālas izmaiņas un no 3 sektoriem izveidoti 4 sektori;
- ✓ no 1. jūlija Rīgas RVDI uzraudzības zonā līdz šim esošie Olaines, Baldones, Salaspils un Ķekavas novadi pievienoti Zemgales RVDI, bet Siguldas, Inčukalna un Mālpils novadi – Vidzemes RVDI;
- ✓ no 1.augusta izveidota Finanšu un administratīvā nodaļa, iekļaujot Administratīvajā nodaļā Galveno finansistu;
- ✓ no 2012. gada 1. novembra izveidots un darbu sācis Konsultatīvais centrs.

Darba inspekcijas struktūra 2012. gadā pēc strukturālajām izmaiņām redzama 25.attēlā.

25.attēls: Darba inspekcijas struktūra

3. Personāls

2012. gadā Darba inspekcijā vidēji bija 156 amata vietas. Faktiskais vidējais nodarbināto skaits – 147, no tiem 129 ierēdņi (97 inspektori) un 19 darbinieki. 2012. gadā Darba inspekcijas personāla mainības koeficients bija 39%.

9.tabula: 2012. gadā Darba inspekcijā strādājošo darbinieku un ierēdņu skaita sadalījums pēc dzimuma un vecuma

Vecuma grupa	Sievietes	Vīrieši
līdz 20 gadiem	0	0
20 – 29 gadi	21	7
30 – 39 gadi	32	13
40 – 49 gadi	18	11
50 – 59 gadi	24	10
60 – 69 gadi	6	5
70 gadi un vairāk	0	0

2012. gadā Darba inspekcijā 96% no nodarbinātajiem bija akadēmiskā vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība, tajā skaitā 15% - maģistra grāds. 61% no nodarbinātajiem Darba inspekcijā strādā vairāk nekā trīs gadus, 31% - no viena līdz trīs gadiem, bet 8% mazāk nekā vienu gadu.

4. Komunikācija ar sabiedrību

4.1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

2012. gadā Darba inspekcija realizēja vairākas sabiedrības informēšanas aktivitātes, īpašu uzmanību pievēršot darbības prioritātēm un galveno mērķauditoriju izglītošanai.

Viena no galvenajām Darba inspekcijas izglītošanas darba mērķauditorijām ir jaunieši, kuri paši tuvākajā nākotnē kļūs par nodarbinātajiem vai darba devējiem, tāpēc būtiski ir izglītot skolēnus un jauniešus par darba tiesiskajām attiecībām un darba aizsardzību. 2012.gadā Darba inspekcija organizēja un koordinēja vairāku informēšanas pasākumu skolēniem un jauniešiem norisi. 2012.gadā vairākas reizes tika organizēta informatīvā diena Alberta koledžas studentiem, kuras ietvaros jaunieši tika iepazīstināti ar Darba inspekcijas galvenajām darbības jomām, aktualitātēm un darba tiesisko attiecību pamatiem. Lai informētu skolēnus par Darba inspekcijas kompetencē esošajiem jautājumiem un runātu par ieguvumiem un zaudējumiem, ko Darba inspekcijas darbības nozarē nesusi Latvijas dalība Eiropas Savienībā, Darba inspekcijas darbinieki 2012.gada maijā iesaistījās Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā, Latvijas Republikas Ārlietu ministrijas un jauniešu nevalstiskā organizācijas „Klubs „Māja” – jaunatne vienotai Eiropai” Eiropas dienas akcijā „Atpakaļ uz skolu 2012”. Darba inspekcijas darbinieki 8 skolās uzrunāja 288 pamatskolas un vidusskolas skolēnus. Pēc akcijas skolu pārstāvji izteica vēlmi turpināt sadarbību ar Darba inspekciju, lai Darba inspekcijas darbinieki regulāri informētu skolēnus par darba tiesību un darba aizsardzības jautājumiem. Darba inspekcija rīkoja informatīvo semināru arī Rīgas Tehniskās universitātes Drošības inženierijas kursa studentiem par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem.

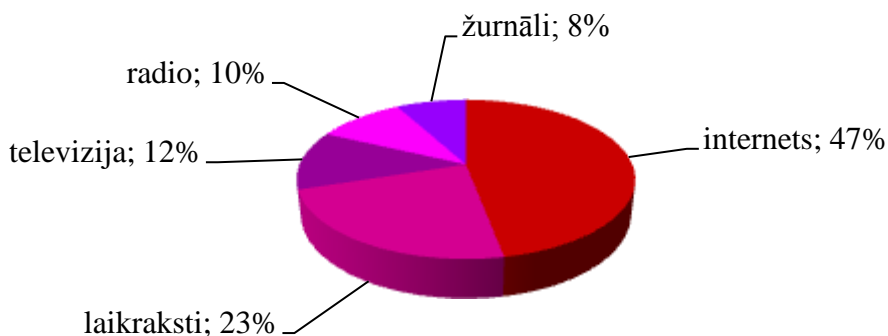
Darba inspekcija atbalstīja projektu „Droša skola – drošs darbs”, kura galvenais mērķis ir profesionālo vidusskolu audzēkņu vidū paaugstināt vispārējo izpratni par darba aizsardzības jautājumiem un mazināt darba vietās notikušo nelaimes gadījumu skaitu, lai nākamā jauno speciālistu paaudze jau sākotnēji būtu labāk sagatavota drošu darba metožu lietošanai.

Neregistrētās nodarbinātības samazināšanas politikas īstenošanas ietvaros Darba inspekcija īpašu uzmanību pievērša tiesisku darba attiecību nozīmīguma skaidrošanai plašsaziņas līdzekļos. Lai pievērstu uzmanību un sabiedrībai parādītu daļu neregistrētās nodarbinātības apkarošanas darba praksē, tika rīkoti arī darba inspektoru reidi kopā ar plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem uz augsta neregistrētās nodarbinātības riska uzņēmumiem.

2012.gadā Darba inspekcija aktīvi iesaistījās un atbalstīja arī sadarbības partneru – LBAS un LDDK – sabiedrības informēšanas aktivitātes, piemēram, piedalījās arodskolu audzēkņu “Profs 2012” žūrijā, informēšanas kampaņā par darba tiesisko attiecību nozīmīgumu “Zini darba tiesības! Esi drošs!” u.c.

2012.gadā Darba inspekcija par savas darbības aktualitātēm regulāri informēja sabiedrību, organizējot žurnālistu intervijas ar Darba inspekcijas amatpersonām un sniedzot atbildes uz sabiedrībai būtiskiem jautājumiem, kā arī īstenojot citus informatīvos pasākumus. Sabiedrības informēšanas nolūkos Darba inspekcija 2012. gadā plašsaziņas līdzekļiem nosūtīja 37 preses relīzes un organizēja 2 preses konferences. Pēc Darba inspekcijas apkopotajiem datiem atskaites periodā dažāda veida plašsaziņas līdzekļos 1325 reizes bija publicēta vai pārraidīta informācija par Darba inspekciju un tās īstenotajām aktivitātēm.

Analizējot informācijas kanālu veidus, var secināt, ka visbiežāk informācija par Darba inspekcijas aktualitātēm atspoguļota interneta medijos – 47% (skat. 26.attēlu) un drukātajā presē – 31% (laikraksti un žurnāli kopā).

26.attēls: Darba inspekcijas plašsaziņas līdzekļiem sniegtās informācijas sadalījums pa informācijas kanālu veidiem 2012. gadā

Plašsaziņas līdzekļos visbiežāk tika atspoguļota informācija par Darba inspekcijas darbību kopumā (283 publikācijas), nelaimes gadījumiem darbā (282 publikācijas) un neregistrētās nodarbinātības samazināšanu (224 publikācijas).

Darba inspekcijas mājaslapa internetā ir sabiedrības informēšanas veids, kura nozīme arvien pieaug. Darba inspekcija uztur divas mājaslapas, viena no tām ir Darba inspekcijas mājas lapa www.vdi.gov.lv un otra – Aģentūras Kontaktpunkta mājaslapa www.osha.lv, kurā pieejama plašākā informācija par darba aizsardzību Latvijā. Abu minēto mājaslapu saturs atskaites periodā tika regulāri aktualizēts un precizēts.

Lai paaugstinātu sabiedrības informētības līmeni par Darba inspekcijas sniegto pakalpojumu pieejamību (tai skaitā – iespējām saņemt konsultācijas klātienē, pa telefonu un elektroniski), 2012. gadā Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv regulāri tika aktualizēta visu RVDI un Darba inspekcijas pārvaldes kontaktinformācija. Tāpat atskaites periodā reģionālajos medijos vairākkārt tika publicēta reģionālo Darba inspekciju kontaktinformācija.

Nemot vērā veiksmīgo pieredzi, kā informācijas par darba tiesību pārkāpumiem saņemšanas kanālu izmantojot Darba inspekcijas e-pastu nelegals@vdi.gov.lv, 2012.gadā tika izveidots arī jauns Darba inspekcijas e-pasts nekvalitativs@vdi.gov.lv, kurā jebkura persona, kura ir identificējusi, viņasprāt, nekvalitatīvu darba vides risku novērtējumu, var ziņot par to Darba inspekcijai.

Tāpat Darba inspekcijas mājaslapā www.vdi.gov.lv pie tēmas „Darba aizsardzība” tika izveidota jauna sadaļa „Darba aizsardzības pakalpojumi”, kurā tiek ievietota un regulāri aktualizēta informācija par KI,KS un citiem darba aizsardzības pakalpojumu sniedzējiem, kam Darba inspekcija ir piemērojusi administratīvo sodu par nekvalitatīvu vai normatīvajiem aktiem neatbilstošu darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu.

2012. gadā Darba inspekcija izveidoja Darba inspekcijas oficiālo Twitter kontu www.twitter.com/darbainspekcija, kā arī turpināja uzturēt „Darba Aizsardzības Ziņu” oficiālo Twitter kontu: www.twitter.com/darbaizsardziba, kuram 2012. gada beigās bija ap 230 sekotāju. Kopējais ziņu skaits Twitter kontā @darbaizsardziba ir sasniedzis 950 (2012. gadā tvītu skaits ir aptuveni 850). Darba inspekcijas Youtube kanālā ir ievietoti 8 jauni video materiāli, kas ir būtiski paaugstinājis konta apmeklētāju skaitu - video sižetus kopā noskatījušies aptuveni 10300 apmeklētāji. Visbiežāk apmeklētāji skatījušies filmu „Darba aizsardzības rokasgrāmata” (latviešu valodā - apmēram 1100 reizes, bet krievu valodā – 880).

Darba inspekcija ir izveidojusi arī 2 interaktīvas kartes (2012. gadā darbā notikušo letālo un smago nelaimes gadījumu karti), kas pieejamas Darba inspekcijas mājas lapā www.vdi.gov.lv sadaļā „Darba aizsardzība – nelaimes gadījumu karte”. Minētās aktivitātes veiktas, reaģējot uz Darba inspekcijas klientu (visbiežāk darba aizsardzības speciālistu) izteiktajiem ierosinājumiem.

Darba inspekcija 2012. gadā par darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem ir noorganizējusi 16 seminārus (izglītotas 536 personas), bet Darba inspekcijas amatpersonas kā lektori piedalījušies 125 semināros, kurus organizēja citas valsts un pašvaldību iestādes, nevalstiskās organizācijas vai darba devēji un kuru programmā bija iekļauti darba aizsardzības un/vai darba tiesību jautājumi. No Darba inspekcijas organizētajiem semināriem 5 bija par darba tiesisko attiecību jautājumiem, 11 – par darba aizsardzības jautājumiem.

Lai noskaidrotu Darba inspekcijas interneta mājaslapas apmeklētāju viedokli par dažādiem ar darba tiesībām un darba aizsardzību saistītiem jautājumiem, 2012. gadā bija izveidota aptaujas sadaļa Darba inspekcijas mājas lapā, kas atrodama <http://www.vdi.gov.lv/lv/aptaujas/aptauja/>.

2012. gadā Darba inspekcija turpināja izdot elektronisko avīzi „Darba Aizsardzības Ziņas”. Tā tika atzinīgi novērtētas darba aizsardzības un citu nozares speciālistu vidū, par ko liecina arī pieaugošais lasītāju skaits. 2012. gadā tika izdoti 3 „Darba Aizsardzības Ziņu” numuri, kas elektroniski tika nosūtīti 500 lasītājiem.

4.2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Lai Darba inspekcijas veiktā uzņēmumu uzraudzība būtu vēl efektīvāka un tiktu meklēti un atrasti patiesi veiksmīgi risinājumi jau nozares līmenī identificētām problēmām darba tiesību un darba aizsardzības jomā, 2012. gadā Darba inspekcija noslēgto līgumu ietvaros turpināja sadarbību ar nozaru asociācijām. Latvijas Drošības biznesa asociācija un Latvijas Profesionālās uzkopšanas un apsaimniekošanas asociācija sniedza informāciju par nozares riska uzņēmumiem, kas iespējams izmanto neregistrēto nodarbinātību kā negodīgas konkurences līdzekli.

2012. gadā Darba inspekcija veiksmīgi sadarbojusies ar dažādām organizācijām, piedaloties dažādos to organizētos pasākumos:

- ✓ www.ilgtspejasindekss.lv, LBAS un LDDK organizētajā „Ilgspējas indeksā”;
- ✓ LBAS organizētās diskusijās, semināros, konferencēs u.c.
- ✓ aktīvi iesaistījās un atbalstīja LBAS un LDDK sabiedrības informēšanas aktivitātes, piedaloties jauniešu konkursu “Profs 2012” un “Smārts. Spēle tiem, kas mācās” reģionu, pusfināla un fināla žūrijā;
- ✓ Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūta organizētajos profesionālās pilnveides semināros;
- ✓ Microsoft realizētajā iniciatīvā „Strādā no jebkuras darba vietas”;
- ✓ sadarbībā ar www.building.lv tika publicēti Darba inspekcijas fotoattēli ar bīstamiem būvobjektiem, kuriem bija pievienots arī informatīvs skaidrojums par to, kāpēc konkrētais būvobjekts ir bīstams. Minētie fotoattēli izraisīja lielu interesi un tos pārpublicēja „Dienas Bizness”, „Neatkarīgā Rīta Avīze” u.c.;
- ✓ dalība advokātu biroja „Borenius” organizētajā seminārā – diskusijā par Darba likuma vēsturi un nākotni, problēmjautājumiem un topošajiem grozījumiem, kas tika organizēts saistībā ar to, ka kopš Darba likuma pieņemšanas apritēja 10 gadu;
- ✓ iesaistījās projektā „Droša skola - drošs darbs”, piedaloties skolu un uzņēmumu izvērtēšanā, lai noteiktu Latvijā drošāko skolu un uzņēmumu.

Risinot jau samilzušas problēmas, sociālā dialoga ietvaros Darba inspekcija 2012. gadā turpināja sadarboties ar dažādām arodbiedrībām – Latvijas Sabiedrisko pakalpojumu un Transporta darbinieku arodbiedrību LAKRS, Rīgas reģiona pašvaldību darbinieku arodbiedrību u.c.

Darba inspekcijas darbā būtiska loma ir sadarbībai ar sociālajiem partneriem. Darba inspekcija Latvijā nodrošina Aģentūras Kontaktpunkta darbību, savukārt, informācijas apriti organizē Informācijas padome, kurā ietilpst darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības jomās kompetenti pārstāvji no LM, Darba inspekcijas, LBAS, LDDK, kā arī Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūta. 2012. gadā notika 4 Informācijas padomes sanāksmes. Informācijas padomes darbības mērķis ir nodrošināt ES un Latvijas darba drošības un nodarbināto veselības aizsardzības stratēģijām un sabiedrības interesēm atbilstošas informācijas apriti Latvijā. Darba inspekcijas sociālie partneri – LBAS un LDDK – Informācijas padomē darbojas, lai nodrošinātu sabiedrību ar informāciju par Aģentūras īstenotajām aktivitātēm darba drošības un veselības aizsardzības jomā. Tādējādi par minētajiem jautājumiem tiek nodrošināta informācijas aprite starp Darba inspekcijas primārajām mērķauditorijām – nodarbinātajiem un darba devējiem.

5. Plāni 2013. gadam

2013. gadā Darba inspekcija turpinās uzņēmumu uzraudzības procesa un inspicēšanas metožu pilnveidošanu, pamatdarbības rezultātu izpildes rādītāju kvantitatīvu izpildi un darbības kvalitātes uzlabošanu, lai panāktu neregistrētās nodarbinātības samazināšanos un letālo nelaiemes gadījumu darbā un to nelaiemes gadījumu darbā, kuru rezultātā cietušajam radušies smagi veselības traucējumi, skaita samazināšanos.

Darba inspekcijas darbības prioritātes 2013. gadā:

- dalība MK apstiprinātā „Pasākumu plāna neregistrētās nodarbinātības mazināšanai 2010. – 2013.gadam” realizācijā;
- tematisko pārbaužu organizēšana darba aizsardzībā:
 - ✓ kokapstrādes un mežizstrādes nozarē;
 - ✓ būvniecības nozarē;
 - ✓ transporta un uzglabāšanas nozarē, īpašu uzmanību pievēršot ostām un loģistikas uzņēmumiem;
 - ✓ metālapstrādes nozarē un nozarē, kurā, atbilstoši 2013. gada 1. pusgada statistikas datiem, visbiežāk būs notikuši nelaiemes gadījumi darbā (katrai RVDI nozare tiks noteikta atsevišķi);
 - ✓ pārbaudes kompetento institūciju/speciālistu sniegto pakalpojumu kvalitātes kontrolei;
 - ✓ informatīvi izglītojošas pārbaudes Darba aizsardzības dienā.

2013. gadā Darba inspekcija turpinās īstenot ERAF projektu „Valsts darba inspekcijas informatīvās sistēmas pilnveidošana un e-pakalpojumu ieviešana”.

2013. gadā Darba inspekcija īstenoš budžeta programmas „Darba apstākļu uzlabošana” (21.00.00) apakšprogrammā „Darba tiesisko attiecību un darba apstākļu kontrole un uzraudzība” (21.01.00) noteiktos politikas un darbības rezultatīvos rādītājus:

- ✓ kopējais uzņēmumu apsekojumu skaits – 11500, t.sk. apsekojumu skaits uzņēmumos, kuru darbībā ir paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 4500 (no tiem vismaz 25% apsekojumu ir rezultatīvi¹⁰);
- ✓ atkārtoto apsekojumu īpatsvars uzņēmumos, kuros konstatēts paaugstināts neregistrētās nodarbinātības risks – 5%;
- ✓ elektronisko un pa telefonu saņemto ziņojumu saistībā ar neregistrēto nodarbinātību skaita pieaugums salīdzinājumā ar 2009.gadā par 15%;
- ✓ 6 tematiskās pārbaudes (apsekoto uzņēmumu skaits – 900);
- ✓ 1 Eiropas Savienības ikgadējā sabiedrības informēšanas kampaņa par drošiem darba apstākļiem (150 izglītotās personas);
- ✓ 10 sabiedrības izglītošanas semināri par aktuāliem darba aizsardzības un darba tiesību jautājumiem (400 izglītotās personas);
- ✓ 200 publicitātes pasākumi saistībā ar neregistrēto nodarbinātību (preses relīzes, preses brīfingi, publikācijas drukātajos un elektroniskajos medijos, intervijas televīzijā un radio u.c.);
- ✓ personu, kuras ir apmierinātas ar konsultācijām, ko sniegusi Darba inspekcija, skaita īpatsvars kopējā respondentu skaitā – 80%.

¹⁰ Ar rezultatīvu apsekojumu saprotams apsekojums, kura rezultātā atklātas nelegāli nodarbinātas personas vai personas, par kuru nodarbināšanu vēl nav paziņots VID (tikko noslēgts darba līgums).

Valsts darba inspekcijas pārskats – analīze par notikušajiem nelaimes gadījumiem 2012. gadā

1.	Reģistrētos nelaimes gadījumos cietušo skaita sadalījums pa republikas rajoniem						
	Rajons	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
Kurzemes RVDI	201	203	37	36	8	12	
Liepāja	84	69	13	8	4	4	
Ventspils	36	36	5	2	2	2	
Kuldīgas rajons	13	16	3	4	0	0	
Liepājas rajons	23	27	3	9	1	1	
Saldus rajons	16	18	4	6	0	1	
Talsu rajons	23	25	6	2	1	2	
Ventspils rajons	6	12	3	5	0	2	
Latgales RVDI	151	155	29	24	4	6	
Daugavpils	41	43	7	8	0	1	
Rēzekne	14	33	5	8	0	1	
Balvu rajons	11	9	3	1	0	2	
Daugavpils rajons	11	10	2	1	0	0	
Jēkabpils rajons	38	27	7	0	3	1	
Krāslavas rajons	1	6	1	0	0	0	
Ludzas rajons	8	12	2	0	0	1	
Preiļu rajons	9	4	0	4	1	0	
Rēzeknes rajons	18	11	2	2	0	0	
Rīgas RVDI	693	782	78	89	11	8	
Rīgas rajons	167	164	23	22	2	2	
Jūrmala	19	22	2	5	2	0	
Rīga	507	596	53	62	7	6	
Zemgales RVDI	166	192	19	34	8	4	
Aizkraukles rajons	21	14	1	1	0	0	
Bauskas rajons	22	20	4	2	1	2	
Dobeles rajons	25	27	4	3	0	1	
Jelgava	33	47	3	11	1	1	
Jelgavas rajons	17	19	2	7	2	0	
Ogres rajons	31	42	4	7	4	0	
Tukuma rajons	17	23	1	3	0	0	
Vidzemes RVDI	186	178	33	30	3	4	
Alūksnes rajons	10	7	3	2	0	0	
Cēsu rajons	44	37	9	4	0	0	
Gulbenes rajons	15	19	3	4	0	2	
Limbažu rajons	14	22	2	4	1	1	
Madonas rajons	39	17	6	3	1	0	
Valkas rajons	19	23	6	3	1	1	
Valmieras rajons	45	53	4	10	0	0	
kopā	1397	1510	196	213	34	34	

2. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa nozarēm							
	Nozares	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	59	60	12	12	4	5
01	AUGKOPĪBA UN LOPKOPĪBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	31	36	6	6	1	1
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	26	24	5	6	3	4
03	ZIVSAIMNIECĪBA	2	0	1	0	0	0
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	8	8	2	3	1	1
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	5	8	1	3	0	1
09	AR IEGUVES RŪPNIECĪBU SAISTĪTĀS PALĪGDARBĪBAS	3	0	1	0	1	0
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	381	413	63	62	7	6
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	42	63	5	10	0	0
11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	2	10	0	1	0	0
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	5	6	2	2	0	0
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	1	6	0	1	0	0
15	ĀDAS UN ĀDAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	0	1	0	1	0	0
16	ĶOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	156	141	22	22	4	2
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	6	9	1	0	0	0
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	4	2	0	0	0	0
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	7	7	0	2	0	0
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	6	12	0	1	0	0
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	8	5	0	1	0	0
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	33	34	5	4	0	0
24	METĀLU RAŽOŠANA	13	8	3	0	2	2
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	46	51	12	10	0	0
26	DATORU, ELEKTRONISKO UN OPTISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	0	1	0	0	0	0
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	9	8	1	1	0	0
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	4	8	1	1	0	0
29	AUTOMOBILU, PIEKABJU UN PUSPIEKABJU RAŽOŠANA	0	1	0	0	0	0
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	8	6	3	2	0	1
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	15	19	3	1	1	0
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	8	5	3	0	0	0
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	8	10	2	2	0	1
D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	29	43	3	6	2	2
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	29	43	3	6	2	2

E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	20	18	5	2	2	0
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	7	3	2	0	2	0
37	NOTEKŪDEŅU ATTĪRĪŠANA UN SAVĀKŠANA	1	0	1	0	0	0
38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	12	15	2	2	0	0
F	BŪVNIECĪBA	138	169	30	39	10	10
41	ĒKU BŪVNIECĪBA	61	67	14	16	4	2
42	INŽENIERBŪVNIECĪBA	38	46	5	10	5	3
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	39	56	11	13	1	5
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU REMONTS	147	190	16	16	1	0
45	AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	7	11	1	1	0	0
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	34	62	4	8	1	0
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKĻUS	106	117	11	7	0	0
H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	199	226	27	30	3	7
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	96	109	17	20	2	4
50	ŪDENS TRANSPORTS	4	5	1	0	0	0
51	GAISA TRANSPORTS	15	8	0	0	0	0
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	44	62	7	7	0	3
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	40	42	2	3	1	0
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	36	23	0	0	0	0
55	IZMITINĀŠANA	4	5	0	0	0	0
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	32	18	0	0	0	0
J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	11	9	1	1	0	0
58	IZDEVĒJDARBĪBA	2	0	0	0	0	0
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	6	7	1	1	0	0
62	DATORPROGRAMMĒŠANA, KONSULTĒŠANA UN SAISTĪTAIS DARBS	1	1	0	0	0	0
63	INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMI	2	1	0	0	0	0
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	7	7	1	2	0	0
64	FINANŠU PAKALPOJUMU DARBĪBAS, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANU UN PENSIJU UZKRĀŠANU	4	7	1	2	0	0
65	APDROŠINĀŠANA, PĀRAPDROŠINĀŠANA UN PENSIJU UZKRĀŠANA, IZŅEMOT OBLIGĀTO SOCIĀLO APDROŠINĀŠANU	1	0	0	0	0	0
66	FINANŠU PAKALPOJUMU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBAS PAPILDINOŠĀ DARBĪBA	2	0	0	0	0	0
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	17	26	1	5	0	1
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	17	26	1	5	0	1
M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	5	4	0	0	0	1
72	ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS DARBS	1	0	0	0	0	0
73	REKLĀMAS UN TIRGUS IZPĒTES PAKALPOJUMI	0	1	0	0	0	0

74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	4	3	0	0	0	1
N	ADMINISTRATĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	36	32	3	7	0	0
77	IZNOMĀŠANA UN EKSPLUATĀCIJAS LĪZINGS	1	2	1	1	0	0
78	DARBASPĒKA MEKLĒŠANA UN NODROŠINĀŠANA AR PERSONĀLU	1	0	0	0	0	0
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	30	23	1	3	0	0
81	BŪVNICĪBAS UN AINAVU ARHITEKTŪRAS PAKALPOJUMI	4	5	1	2	0	0
82	BIROJU ADMINISTRATĪVĀS DARBĪBAS UN CITAS UZŅĒMUMU PALĪGDARBĪBAS	0	2	0	1	0	0
O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	113	77	11	7	2	0
84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	113	77	11	7	2	0
P	IZGLĪTĪBA	54	68	5	10	0	0
85	IZGLĪTĪBA	54	68	5	10	0	0
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	102	118	7	9	0	0
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	94	107	6	7	0	0
87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	8	8	1	1	0	0
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	0	3	0	1	0	0
R	MĀKSLA, IZKLAIDE UN ATPŪTA	11	6	4	0	0	0
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKLAIDES DARBĪBAS	6	3	3	0	0	0
92	AZARTSPĒLES UN DERĪBAS	2	1	1	0	0	0
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKLAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	3	2	0	0	0	0
S	CITI PAKALPOJUMI	24	13	5	2	2	1
94	SABIEDRISKO, POLITISKO UN CITU ORGANIZĀCIJU DARBĪBA	1	1	0	0	0	0
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	23	12	5	2	2	1
	kopā	1397	1510	196	213	34	34

3.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa uzņēmuma grupām						
	Uzņēmuma grupas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
	līdz 5 strādājošiem	57	52	19	14	2	7
	no 6 līdz 49 strādājošiem	299	327	70	86	12	13
	no 50 līdz 249 strādājošiem	458	460	55	59	14	10
	no 250 līdz 499 strādājošiem	155	192	14	20	2	1
	500 strādājošie un vairāk	428	479	38	34	4	3
	kopā	1397	1510	196	213	34	34

4. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pa profesijām							
	Profesijas	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
01	VADĪTĀJI	39	39	7	9	0	2
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	6	7	2	0	0	2
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	13	9	1	3	0	0
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	17	23	4	6	0	0
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	3	0	0	0	0	0
02	VECĀKIE SPECIĀLISTI	97	117	13	7	0	1
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	16	15	3	0	0	1
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	23	35	4	2	0	0
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	29	40	3	3	0	0
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	18	19	3	1	0	0
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	3	2	0	1	0	0
2.6	Juridisko, sociālo un kultūraslietu vecākie speciālisti	8	6	0	0	0	0
03	SPECIĀLISTI	140	139	17	18	1	2
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	38	57	8	7	1	2
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	40	30	2	1	0	0
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	49	45	6	8	0	0
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	9	6	1	1	0	0
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	4	1	0	1	0	0
04	KALPOTĀJI	76	85	5	5	1	1
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	0	2	0	0	0	0
4.2	Klientu apkalpotāji	13	13	1	0	0	0
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	21	36	2	4	0	1
4.4	Citi kalpotāji	42	34	2	1	1	0
05	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	176	183	10	16	1	1
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	60	48	1	2	0	0
5.2	Tirdzniecības darbinieki	53	73	4	5	0	0
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	14	29	3	6	0	0
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	49	33	2	3	1	1
06	KVALIFICĒTI LAUKSAIMniecības, MEŽSAIMniecības UN ZIVSAIMniecības DARBINIEKI	25	24	4	4	3	4
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	8	6	0	1	0	0
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	17	17	4	2	3	4
6.3	Personiskā patēriņa lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	0	1	0	1	0	0
07	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	303	372	54	64	13	8
7.1	Būvnieki un tiem radniecīgoprofesiju strādnieki (izņemot elektrikus)	72	96	18	23	4	5
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	114	123	20	20	5	3

7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	6	7	0	0	0	0
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	31	41	7	8	3	0
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	80	105	9	13	1	0
08	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	242	272	39	46	8	9
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	92	109	9	11	3	3
8.2	Montieri	7	20	2	4	1	0
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	143	143	28	31	4	6
09	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	299	279	47	44	7	6
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	30	29	4	2	1	0
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	25	21	3	6	1	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	186	167	35	26	5	4
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	9	8	0	0	0	0
9.6	Atkritumu savacēji un citu viekāršo profesiju strādnieki	49	54	5	10	0	2
	kopā	1397	1510	196	213	34	34

5.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaita sadalījums pēc to instruēšanas						
	Ievadinstruktaža	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
	veikta	1325	1418	167	193	28	26
	nav veikta	72	92	29	20	6	8
	kopā	1397	1510	196	213	34	34
	Instruktaža darba vietā	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
	veikta	1372	1498	181	210	33	32
	nav veikta	25	12	15	3	1	2
	kopā	1397	1510	196	213	34	34

6.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc darba stāža amatā, kuru izpildot noticis nelaiemes gadījums						
	Darba stāžs	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
	līdz 1 gadam	533	537	95	91	10	18
	no 1 līdz 3 gadiem	390	425	43	53	13	9
	no 4 līdz 10 gadiem	299	360	31	46	8	7
	no 11 līdz 15 gadiem	70	90	8	11	2	0
	no 16 līdz 20 gadiem	52	49	10	7	0	0
	virs 20 gadiem	53	49	9	5	1	0
	kopā	1397	1510	196	213	34	34

7.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc dzimuma						
	Dzimums	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
Sievietes	455	527	46	46	4	3	
Vīrieši	942	983	150	167	30	31	
kopā	1397	1510	196	213	34	34	

8.	Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc to vecuma						
	Vecums	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
līdz 18 gadiem	2	2	0	1	0	0	
no 18 līdz 24 gadiem	195	204	13	16	2	1	
no 25 līdz 34 gadiem	300	319	37	39	5	4	
no 35 līdz 44 gadiem	268	293	40	44	7	8	
no 45 līdz 54 gadiem	360	359	61	51	11	10	
no 55 līdz 64 gadiem	235	291	38	55	8	8	
virš 65 gadiem	37	42	7	7	1	3	
kopā	1397	1510	196	213	34	34	

9.	Nelaiemes gadījumos cietušo skaits pa mēnešiem						
	Mēnesis	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
janvāris	152	132	27	10	4	4	
februāris	122	141	15	23	2	1	
marts	129	115	15	19	7	4	
aprīlis	98	108	18	17	3	5	
maijs	103	130	12	23	5	4	
jūnijs	92	120	16	20	2	1	
jūlijs	87	124	7	16	0	1	
augusts	129	122	16	17	2	4	
septembris	129	118	19	14	5	3	
oktobris	122	136	13	19	2	2	
novembris	127	142	19	17	1	3	
decembris	107	122	19	18	1	2	
kopā	1397	1510	196	213	34	34	

10.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc nelaiemes gadījumu cēloņiem						
	Nelaiemes gadījumu cēloņi	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
1	Neapmierinoši apstākļi darba vietā	127	119	43	35	7	6
	Trūkst drošības aprīkojums, tas nedarbojas vai ir nepietiekošs	37	30	19	17	3	4

	Bojātas iekārtas, instrumenti vai darba rīki	27	28	4	2	2	0
	Kļūme darba materiālā, produktā vai vielā	5	8	1	2	1	0
	Šauras vai nepiemērotas telpas	6	3	1	0	0	0
	Nepietiekoša kārtība darba vietā	19	22	8	4	0	0
	Nepiemērotie individuālās aizsardzības līdzekļi, vai to trūkums	14	8	4	3	1	2
	Pārējie (Neapmierinoši apstākļi darba vietā)	19	20	6	7	0	0
2	Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks)	1056	1248	139	189	26	19
	Nav ievēroti darba drošības noteikumi vai instrukcijas	556	538	80	76	15	14
	Nav lietots drošības aprīkojums vai IAL	31	32	5	9	4	1
	Lietotas nepieļautas vai nepiemērotas darba metodes	35	58	10	19	2	0
	Lietoti nepiemēroti vai nepieļauti darba rīki, instrumenti, mašīnas	2	7	1	2	0	0
	Nepietiekoša uzmanība	394	526	33	61	0	1
	Darbs alkohola reibumā	11	16	4	6	3	2
	Pārējie (Nedroša cilvēka rīcība (rīcība/cilvēks))	27	71	6	16	2	1
3	Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi	186	167	80	67	23	23
	Trūkumi darba vadībā, nepietiekoša kontrole	50	36	20	16	9	8
	Neapmierinoša darbinieku instruēšana un apmācība	81	71	36	33	9	6
	Nepareiza darba tehnoloģijas izvēle	15	15	5	2	1	4
	Neapmierinoša darba uzdevumu deleģēšana, atbildības sadalījums	4	6	3	2	0	1
	Neapmierinoša darba vietas izveidošana	16	17	8	7	1	3
	Neapmierinoša darba telpas uzturēšana	7	13	3	2	1	0
	Pārējie (Darba organizācija un ar to saistītie trūkumi)	12	8	4	5	2	1
	Trūkumi darba laika sadalījumā	1	1	1	0	0	0
4	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	90	77	10	13	1	1
	Ceļu satiksmes noteikumu neievērošana	90	77	10	13	1	1
5	Vardarbība (uzbrukumi)	91	79	3	3	1	2
	Vardarbība (uzbrukumi)	91	79	3	3	1	2
6	Pārējie	124	95	14	16	3	5
	Pārējie	124	95	14	16	3	5
	kopā	1674	1785	289	323	61	56

11. Nelaiemes gadījumos cietušo sadalījums pēc traumēšanas faktoriem							
	Traumēšanas faktori	Kopā		Tajā skaitā			
				Smagi		Letāli	
		2011	2012	2011	2012	2011	2012
00	Nav informācijas	1	1	0	0	0	0
10	Saskarsme ar elektrospriegumu, ar temperatūru, ar bīstamām vielām	60	59	3	2	7	7
11	Netiešs kontakts ar metināšanas elektrisko loku, ar elektrisko dzirksteli, ar zibeni (pasīvs)	2	2	0	0	0	0
12	Tiešais kontakts ar elektrību, elektriskā lādiņa saņemšana ķermenī (elektrotrieciens)	9	16	0	2	2	5
13	Saskarsme ar atklātu uguni, karstu vai degošu priekšmetu vai vidi	26	17	1	0	3	2
14	Saskarsme ar aukstu vai saldētu priekšmetu vai vidi	0	1	0	0	0	0
15	Saskarsme ar indīgām vielām, ieelpojot tās caur degunu, muti	13	6	1	0	2	0

16	Saskarsme ar indīgām vielām, absorbējot tās caur ādu vai acīm	8	13	0	0	0	0
17	Saskarsme ar indīgām vielām caur gremošanas sistēmu, norijot tās	2	0	1	0	0	0
19	Citi 10.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	4	0	0	0	0
20	Iegrimšana šķidrā vielā, iegrušana, nosmakšana – sīkāk nav norādīts	8	4	1	1	5	3
21	Iegrimšana, slīkšana šķidrumā	2	0	0	0	2	0
22	Iegrimšana, iegrušana, apbēšana zem cietām vielām	5	3	1	1	2	2
23	Nosmakšana ar gāzi vai ar elementārdaļiņām gaisā	1	1	0	0	1	1
30	Horizontāla vai vertikālā sadursme ar/prestacionāru objektu (cilvēks kustībā) – sīkāk nav norādīts	495	585	97	122	8	7
31	Vertikāla kustība – sadursme/trieciens ar vai prestacionāru objektu (kritiena (no augstuma) rezultātā)	425	498	88	116	8	6
32	Sadursme, trieciens ar vai prestacionāru objektu horizontālas kustības rezultātā	70	85	9	6	0	1
39	Citi 30.grupas Kontakts - Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	2	0	0	0	0
40	Sadursme vai sitiens ar kustībā esošu priekšmetu – sīkāk nav norādīts	315	316	52	55	8	8
41	Sitiens – lidojoša priekšmeta iedarbība	47	54	14	8	0	1
42	Sitiens – krītoša priekšmeta iedarbība	142	140	26	24	7	4
43	Sitiens – piekarināta, šūpojoša priekšmeta iedarbība	12	15	1	6	0	0
44	Sitiens – ripojoša priekšmeta iedarbība, ieskaitot transportlīdzekļus	37	46	1	5	0	0
45	Saduršanās ar kustībā esošiem objektiem, t.sk. transportlīdzekļiem – saduršanās ar personu (cietušais kustībā)	77	59	10	10	1	3
49	Citi 40.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	2	0	2	0	0
50	Saskarsme ar asu, smailu, raupju, nelīdzenu Materiālo aģentu – sīkāk nav norādīts	156	177	2	5	0	1
51	Saskarsme ar asu Materiālo aģentu (naži, asmeņi, utt.)	112	130	2	3	0	0
52	Saskarsme ar smailu Materiālu aģentu (naglas, asi instrumenti, utt.)	12	22	0	1	0	0
53	Saskarsme ar nelīdzenu, raupju, cietu Materiālu aģentu	32	23	0	1	0	1
59	Citi 50.grupas Kontakta – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš	0	2	0	0	0	0
60	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana, sasmalcināšana (saberžot), utt. – sīkāk nav norādīts	184	198	34	21	4	5
61	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – iekšienē	19	29	1	4	1	1
62	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – zem	25	19	8	1	2	1
63	Ievilkšana, saspiešana, iespiešana – starp	81	107	12	10	1	3
64	Ķermeņu daļas, rokas vai pirksta noraušana vai atgriešana (amputācija)	59	43	13	6	0	0
70	Fiziska vai garīga spriedze, stress – sīkāk nav norādīts	79	84	2	2	1	0
71	Fiziska spriedze – skeleta-muskuļu sistēmā	72	83	2	1	1	0
72	Fiziska spriedze – radiācijas, trokšņu, gaismas vai augstspiediena iedarbības rezultātā	4	1	0	1	0	0
73	Garīga spriedze, stress vai šoks	3	0	0	0	0	0
80	Kodums, dzēliens, spēriens, situms, utt. (cilvēka vai dzīvnieka)	93	82	3	4	1	3
81	Dzīvnieku kodiens	15	16	0	0	0	1

82	Insektu vai zivju kodiens, dzēliens	1	1	0	0	0	1
83	Trieciens, sitiens, grūdiens, spēriens, sitiens, žņaugšana (gan cilvēku, gan dzīvnieku)	77	65	3	4	1	1
99	Pārējie Kontakti – Ievainojuma veidi, kas nav minēti iepriekš šajā klasifikācijā	6	4	2	1	0	0
	kopā	1397	1510	196	213	34	34

12.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainotām ķermeņu daļām		
	Ievainota ķermeņu daļa	2011	2012
00	Cietušo ķermeņa daļu nav iespējams noteikt	11	4
10	Galva (bez detalizēta uzskaitījuma)	167	147
11	Galvas un galvaskausa nervi un asinsvadi, smadzeņu asinsvadi	11	6
12	Sejas daļa	52	63
13	Acs (acis)	28	29
14	Auss (ausis)	7	1
15	Zobi	1	0
18	Galva, cietušas daudzas daļas	21	19
19	Galva, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	10	8
20	Kakls (bez detalizēta uzskaitījuma)	11	17
21	Kakls, neieskaitot mugurkaulu un kakla skriemeļus	3	1
22	Kakls, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	1	1
30	Mugura (bez detalizēta uzskaitījuma)	20	20
31	Mugura, ieskaitot mugurkaulu un muguras skriemeļus	35	36
39	Mugura, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	8	7
40	Rumpis un orgāni (bez detalizēta uzskaitījuma)	10	6
41	Krūškurvis, ribas (arī locītavas) un plecu lāpstiņas	48	55
42	Krūšu daļa, ieskaitot orgānus	4	8
43	Iegurnis un vēdera daļa, ieskaitot orgānus	20	19
48	Rumpis, ievainotas daudzas vietas	0	1
49	Rumpis, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	2	3
50	Augšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	21	25
51	Plecs un plecu locītavas	37	45
52	Roka, ieskaitot elkoni	80	82
53	Plauksta	110	112
54	Rokas pirksts (pirksti)	214	271
55	Delnas locītava	22	24
58	Augšējās ekstremitātes, cietušas daudzas vietas	6	7
59	Augšējās ekstremitātes, citas daļas, kas nav iepriekš minētas	7	19
60	Apakšējās ekstremitātes (bez detalizēta uzskaitījuma)	46	37
61	Gūža un gūžas locītava	19	25
62	Kāja, ieskaitot celi	113	113
63	Potīte	67	92
64	Pēda	103	110
65	Kājas pirksts (pirksti)	28	37
68	Apakšējās ekstremitātes, skartas daudzas vietas	5	9
69	Apakšējās ekstremitātes, citas daļas, kas iepriekš nav minētas	15	16
70	Viss ķermenis (bez detalizēta uzskaitījuma)	7	5
71	Viss ķermenis (sistēmiskā iedarbība)	8	10

78	Cietušas daudzas ķermeņa vietas	15	15
99	Citas ķermeņa daļas, kas nav iepriekš minētas	4	5
	kopā	1397	1510

13.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pēc ievainojuma rakstura		
	Ievainojuma raksturs	2011	2012
000	Ievainojuma veids nezināms vai nav norādīts	5	8
010	Brūces un virspusēji ievainojumi	129	127
011	Virspusēji ievainojumi	216	202
012	Atvērtas brūces	166	207
019	Citi brūču un virspusēju ievainojumu veidi	27	20
020	Kaulu lūzumi	139	178
021	Slēgti lūzumi	216	215
022	Atklāti lūzumi	76	91
029	Citi kaulu lūzumu veidi	7	2
030	Izmežģījumi, sastiepumi un izstiepumi	51	69
031	Izmežģījumi un muguras skriemeļu mežģījumi (subluksācijas)	5	7
032	Sastiepumi un izstiepumi	90	103
039	Citi izmežģījumu, sastiepumu un izstiepumu veidi	11	14
040	Traumatiskas amputācijas (ķermeņa daļu zaudējums)	65	51
050	Smadzeņu satricinājums un iekšējie ievainojumi	41	23
051	Smadzeņu satricinājums un intrakraniālie ievainojumi	22	18
052	Iekšējie ievainojumi	6	10
059	Citi smadzeņu satricinājuma un iekšējo ievainojumu veidi	15	4
060	Apdegumi, applaucējumi un apsaldējumi	10	10
061	Apdegumi un applaucējumi (termālie)	18	14
062	Ķīmiskie apdegumi	14	11
063	Apsaldējumi	0	1
069	Citi apdegumu, applaucējumu un apsaldējumu veidi	3	5
070	Saindēšanās un infekcijas	4	3
071	Akūtas saindēšanās	4	4
072	Akūtas infekcijas	1	1
079	Citi saindēšanās un infekciju veidi	0	1
080	Slīkšana un asfiksija (nosmakšana)	2	0
081	Asfiksija (nosmakšana)	3	1
090	Skaņas un vibrācijas sekas	2	1
091	Akūts dzirdes zudums	2	0
099	Citas skaņas iedarbības un vibrācijas sekas	1	0
100	Temperatūras galējību, gaismas un radiācijas sekas	2	1
110	Šoks	1	3
120	Daudzi ievainojumi	14	9
999	Citi ievainojumi, kas nav minēti iepriekš	29	96
	kopā	1397	1510

14.	Nelaiemes gadījumu sadalījums pa darba nespējas darba dienām		
		2011	2012
	Zaudēto dienu skaits	12142	10541

15.	Darba devēja zaudējumi, kas saistīti ar nelaimes gadījumu		
		2011	2012
	Pēc darba nespējas lapām (A) izmaksātā nauda, LVL	157879	148306
		2011	2012
	Zaudējumi, kas radušies sabojāto ražošanas līdzekļu dēļ, LVL	76686	45982
		2011	2012
	Sagrauto ēku un būvju vērtība, LVL	0	0

16.	Ierosinātie kriminālprocesi, LVL		
		2011	2012
	Kriminālprocesu skaits	37	25

Valsts darba inspekcijas pārskats par pirmreizējiem arodslimniekiem un arodslimību izveidošanās cēloņiem 2012. gadā

1.	Reģionu rajonos pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaits	2011	2012
	Kurzemes RVDI	79	71
	Liepāja	14	12
	Ventspils	26	25
	Kuldīgas rajons	7	6
	Liepājas rajons	6	3
	Saldus rajons	6	4
	Talsu rajons	18	21
	Ventspils rajons	2	0
	Latgales RVDI	64	65
	Daugavpils	19	15
	Rēzekne	15	22
	Balvu rajons	4	8
	Daugavpils rajons	1	0
	Jēkabpils rajons	5	6
	Krāslavas rajons	4	1
	Ludzas rajons	3	2
	Preiļu rajons	4	8
	Rēzeknes rajons	9	3
	Rīgas RVDI	495	485
	Rīgas rajons	58	52
	Jūrmala	9	7
	Rīga	428	426
	Zemgales RVDI	67	77
	Aizkraukles rajons	4	7
	Bauskas rajons	7	6
	Dobeles rajons	17	8
	Jelgava	13	19
	Jelgavas rajons	4	2
	Ogres rajons	11	21
	Tukuma rajons	11	14
	Vidzemes RVDI	117	96
	Alūksnes rajons	5	1
	Cēsu rajons	23	21
	Gulbenes rajons	2	4
	Limbažu rajons	30	29
	Madonas rajons	16	13
	Valkas rajons	7	12
	Valmieras rajons	34	13
	kopā	822	794

2.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc vecuma	2011	2012
	no 0 līdz 17 gadiem	0	0
	no 18 līdz 24 gadiem	0	0
	no 25 līdz 34 gadiem	3	9
	no 35 līdz 44 gadiem	68	73
	no 45 līdz 54 gadiem	363	345
	no 55 līdz 64 gadiem	362	354
	virs 65 gadiem	26	13
	kopā	822	794

3.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc dzimuma	2011	2012
	Sievietes	496	514
	Vīrieši	326	280
		kopā	822

4.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc profesiju grupām atbilstoši profesiju klasifikatoram	2011	2012
010	NACIONĀLO BRUŅOTO SPĒKU PROFESIJAS	0	1
10.2	Instruktori	0	1
01	VADĪTĀJI	14	22
1.1	Likumdevēji, amatpersonas un vadītāji	1	5
1.2	Administratīvie vadītāji un komercdirektori	8	8
1.3	Ražošanas un specializēto pakalpojumu jomas vadītāji	5	8
1.4	Viesmīlības, ēdināšanas, tirdzniecības un citu pakalpojumu jomas vadītāji	0	1
02	VECĀKIE SPECIĀLISTI	65	69
2.1	Zinātnes un inženierzinātņu jomas vecākie speciālisti	5	3
2.2	Veselības aprūpes jomas vecākie speciālisti	33	38
2.3	Izglītības jomas vecākie speciālisti	16	14
2.4	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) vecākie speciālisti	4	8
2.5	Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomas vecākie speciālisti	0	1
2.6	Juridisko, sociālo un kultūraslietu vecākie speciālisti	7	5
03	SPECIĀLISTI	79	63
3.1	Zinātnes un inženierzinātņu speciālisti	16	8
3.2	Veselības aprūpes jomas speciālisti	42	40
3.3	Komercdarbības un pārvaldes (administrācijas) speciālisti	14	10
3.4	Juridisko, sociālo un kultūras lietu un tām radniecīgo lietu speciālisti	6	4
3.5	Informācijas tehnoloģiju jomas speciālisti	1	1
04	KALPOTĀJI	25	25
4.1	Iestāžu kalpotāji un kancelejas tehnikas operatori	1	1
4.2	Klientu apkalpotāji	7	5
4.3	Uzskaites un materiālo vērtību reģistrēšanas darbinieki	13	15
4.4	Citi kalpotāji	4	4
05	PAKALPOJUMU UN TIRDZNIECĪBAS DARBINIEKI	96	115
5.1	Individuālo pakalpojumu jomas darbinieki	58	55
5.2	Tirdzniecības darbinieki	24	31
5.3	Individuālās aprūpes darbinieki	13	24
5.4	Apsardzes pakalpojumu jomas darbinieki	1	5
06	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS, MEŽSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	7	15
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības darbinieki	5	12
6.2	Kvalificēti tirgus mežsaimniecības, zivsaimniecības un medību saimniecības darbinieki	2	3
07	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	166	159
7.1	Būvnieki un tiem radniecīguprofesiju strādnieki (izņemot elektrikus)	28	9

7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	44	52
7.3	Amatnieki un iespieddarbu strādnieki	10	9
7.4	Elektrisko un elektronisko iekārtu strādnieki	6	9
7.5	Pārtikas produktu pārstrādes un kokapstrādes strādnieki, apģērbu izgatavošanas un citi amatnieki un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	78	80
08	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	255	205
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	43	51
8.2	Montieri	5	7
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	207	147
09	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	112	117
9.1	Apkopēji un palīgi mājas darbos	38	42
9.2	Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības strādnieki	13	8
9.3	Raktuvju, būvniecības, ražošanas un transporta strādnieki	37	44
9.4	Pārtikas produktu sagatavošanas strādnieki	7	6
9.6	Atkritumu savacēji un citu viekāršo profesiju strādnieki	17	17
1	LIKUMDEVĒJI, VALSTS AMATPERSONAS, IERĒDŅI VADĪTĀJA AMATĀ UN VADĪTĀJI	0	0
1.1	Likumdevēji, valsts amatpersonas, ierēdņi vadītāja amatā un vadītāji	0	0
1.3	Vispārēji vadītāji	0	0
1.2	Kolektīvie vadītāji	0	0
2	VECĀKIE SPECIĀLISTI	0	0
2.1	Fiziķi, ķīmiķi, matemātiķi, inženieri un tiem radniecīgu profesiju vecākie speciālisti	0	0
2.2	Vecākie dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	0	0
2.3	Vecākie izglītības iestāžu speciālisti	0	0
2.4	Citi vecākie speciālisti	0	0
3	SPECIĀLISTI	0	1
3.1	Fizikas un inženierzinātņu speciālisti	0	0
3.2	Dabaszinātņu un veselības aprūpes speciālisti	0	0
3.3	Izglītības iestāžu speciālisti	0	0
3.4	Citi speciālisti	0	1
4	KALPOTĀJI	1	0
4.1	Iestāžu kalpotāji	1	0
4.2	Klientu apkalpotāji	0	0
5	PAKALPOJUMU UN TIRDZniecības DARBINIEKI	1	0
5.1	Individuālo pakalpojumu un apsardzes darbinieki	1	0
5.2	Modeļi, pārdevēji, tērpu un preču demonstrētāji	0	0
6	KVALIFICĒTI LAUKSAIMNIECĪBAS UN ZIVSAIMNIECĪBAS DARBINIEKI	0	0
6.1	Kvalificēti tirgus lauksaimniecības un zivsaimniecības darbinieki	0	0
7	KVALIFICĒTI STRĀDNIEKI UN AMATNIEKI	1	0
7.1	Ieguves rūpniecības un celtniecības strādnieki	1	0
7.2	Metālapstrādes, mašīnbūves un tām radniecīgu jomu strādnieki	0	0
7.3	Precīzijas izstrādājumu, roku darba mākslas priekšmetu izgatavotāji, iespiedēji un tiem radniecīgu profesiju strādnieki	0	0
7.4	Citi radniecīgu profesiju strādnieki un amatnieki	0	0
8	IEKĀRTU UN MAŠĪNU OPERATORI UN IZSTRĀDĀJUMU MONTIERI	0	1
8.1	Rūpniecisko iekārtu operatori	0	0
8.2	Stacionāro iekārtu un mašīnu operatori, montieri un montētāji	0	0
8.3	Pašgājēju mašīnu un iekārtu vadītāji un celšanas mašīnu un iekārtu operatori	0	1
9	VIENKĀRŠĀS PROFESIJAS	0	1
9.1	Tirdzniecības un apkalpošanas jomas vienkāršās profesijas	0	0
9.2	Lauksaimniecības, zivsaimniecības un tām radniecīgu nozaru vienkāršās profesijas	0	0
9.3	Raktuvju, būvniecības, rūpniecības un transporta vienkāršās profesijas	0	1
	kopā	822	794

5.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc ekonomiskās darbības veidiem atbilstoši NACE klasifikatoram	2011	2012
A	LAUKSAIMNIECĪBA, MEDNIECĪBA UN MEŽSAIMNIECĪBA	40	35
01	AUGKOPĪBA UN LOPKOPĪBA, MEDNIECĪBA UN SAISTĪTAS PALĪGDARBĪBAS	34	28
02	MEŽSAIMNIECĪBA UN MEŽIZSTRĀDE	3	6
03	ZIVSAIMNIECĪBA	3	1
B	IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	7	1
08	PĀRĒJĀ IEGUVES RŪPNIECĪBA UN KARJERU IZSTRĀDE	7	1
C	APSTRĀDES RŪPNIECĪBA	196	194
10	PĀRTIKAS PRODUKTU RAŽOŠANA	52	64
11	DZĒRIENU RAŽOŠANA	9	1
12	TABAKAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	1	0
13	TEKSTILIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	11	16
14	APĢĒRBU RAŽOŠANA	31	22
15	ĀDAS UN ĀDAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	16	0
16	KOKSNES, KOKA UN KORĶA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MĒBELES; SALMU UN PĪTO IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	30	31
17	PAPĪRA UN PAPĪRA IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	1	4
18	POLIGRĀFIJA UN IERAKSTU REPRODUCĒŠANA	3	7
20	ĶĪMISKO VIELU UN ĶĪMISKO PRODUKTU RAŽOŠANA	3	3
21	FARMACEITISKO PAMATVIELU UN FARMACEITISKO PREPARĀTU RAŽOŠANA	1	1
22	GUMIJAS UN PLASTMASAS IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	2	1
23	NEMETĀLISKO MINERĀLU IZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA	8	4
24	METĀLU RAŽOŠANA	3	2
25	GATAVO METĀLIZSTRĀDĀJUMU RAŽOŠANA, IZŅEMOT MAŠĪNAS UN IEKĀRTAS	4	11
27	ELEKTRISKO IEKĀRTU RAŽOŠANA	11	5
28	CITUR NEKLASIFICĒTU IEKĀRTU, MEHĀNISMU UN DARBA MAŠĪNU RAŽOŠANA	1	5
29	AUTOMOBĪĻU, PIEKABJU UN PUSPIEKABJU RAŽOŠANA	0	1
30	CITU TRANSPORTLĪDZEKĻU RAŽOŠANA	3	9
31	MĒBEĻU RAŽOŠANA	3	4
32	CITA VEIDA RAŽOŠANA	1	3
33	IEKĀRTU UN IERĪČU REMONTS UN UZSTĀDĪŠANA	2	0
D	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	13	20
35	ELEKTROENERĢIJA, GĀZES APGĀDE, SILTUMAPGĀDE UN GAISA KONDICIONĒŠANA	13	20
E	ŪDENS APGĀDE; NOTEKŪDEŅU, ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANA UN SANĀCIJA	9	2
36	ŪDENS IEGUVE, ATTĪRĪŠANA UN APGĀDE	3	1
38	ATKRITUMU SAVĀKŠANA, APSTRĀDE UN IZVIETOŠANA; MATERIĀLU PĀRSTRĀDE	6	1
F	BŪVNICĪBA	62	50
41	ĒKU BŪVNICĪBA	17	24
42	INŽENIERBŪVNICĪBA	32	14
43	SPECIALIZĒTIE BŪVDARBI	13	12
G	VAIRUMTIRDZNIECĪBA UN MAZUMTIRDZNIECĪBA; AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU REMONTS	63	82
45	AUTOMOBĪĻU UN MOTOCIKLU VAIRUMTIRDZNIECĪBA, MAZUMTIRDZNIECĪBA UN REMONTS	3	2
46	VAIRUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKLUS	8	19
47	MAZUMTIRDZNIECĪBA, IZŅEMOT AUTOMOBĪĻUS UN MOTOCIKLUS	52	61

H	TRANSPORTS UN UZGLABĀŠANA	180	144
49	SAUSZEMES TRANSPORTS UN CAURUĻVADU TRANSPORTS	138	109
50	ŪDENS TRANSPORTS	6	2
51	GAISA TRANSPORTS	2	1
52	UZGLABĀŠANAS UN TRANSPORTA PALĪGDARBĪBA	24	25
53	PASTA UN KURJERU DARBĪBA	10	7
I	IZMITINĀŠANA UN ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	25	28
55	IZMITINĀŠANA	3	2
56	ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMI	22	26
J	INFORMĀCIJAS UN KOMUNIKĀCIJAS PAKALPOJUMI	3	3
58	IZDEVĒJDARBĪBA	0	1
61	TELEKOMUNIKĀCIJA	2	2
63	INFORMĀCIJAS PAKALPOJUMI	1	0
K	FINANŠU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBA	2	4
64	FINANŠU PAKALPOJUMU DARBĪBAS, IZŅEMOT APDROŠINĀŠANU UN PENSIJU UZKRĀŠANU	2	3
66	FINANŠU PAKALPOJUMU UN APDROŠINĀŠANAS DARBĪBAS PAPILDINOŠAS DARBĪBAS	0	1
L	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	20	22
68	OPERĀCIJAS AR NEKUSTAMO ĪPAŠUMU	20	22
M	PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	3	3
71	ARHITEKTŪRAS UN INŽENIERTEHNISKIE PAKALPOJUMI; TEHNISKĀ PĀRBAUDE UN ANALĪZE	0	1
72	ZINĀTNISKĀS PĒTNIECĪBAS DARBS	1	0
74	CITI PROFESIONĀLIE, ZINĀTNISKIE UN TEHNISKIE PAKALPOJUMI	2	2
N	ADMINISTRĀTĪVO UN APKALPOJOŠO DIENESTU DARBĪBA	0	3
79	CEĻOJUMU BIROJU, TŪRISMA OPERATORU REZERVĒŠANAS PAKALPOJUMI	0	1
80	APSARDZES PAKALPOJUMI UN IZMEKLĒŠANA	0	1
81	BŪVNICĪBAS UN AINAVU ARHITEKTŪRAS PAKALPOJUMI	0	1
O	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	31	41
84	VALSTS PĀRVALDE UN AIZSARDZĪBA; OBLIGĀTĀ SOCIĀLĀ APDROŠINĀŠANA	31	41
P	IZGLĪTĪBA	36	32
85	IZGLĪTĪBA	36	32
Q	VESELĪBA UN SOCIĀLĀ APRŪPE	116	116
86	VESELĪBAS AIZSARDZĪBA	97	100
87	SOCIĀLĀ APRŪPE AR IZMITINĀŠANU	18	15
88	SOCIĀLĀ APRŪPE BEZ IZMITINĀŠANAS	1	1
R	MĀKSLA, IZKLAIDE UN ATPŪTA	5	4
90	RADOŠAS, MĀKSLINIECISKAS UN IZKLAIDES DARBĪBAS	4	3
93	SPORTA NODARBĪBAS, IZKLAIDES UN ATPŪTAS DARBĪBA	1	1
S	CITI PAKALPOJUMI	11	10
96	PĀRĒJO INDIVIDUĀLO PAKALPOJUMU SNIEGŠANA	11	10
	kopā	822	794

6.	Arodslimību grupas un kods, atbilstoši starptautiskajam statistiskās slimību un veselības problēmu klasifikācijas klasifikatoram (SSK-10)	2011	2012
A00-B99	Infekcijas un parazitārās slimības	5	3
C00-D48	Audzēji (ļaundabīgi un pirmsvēža saslimšanas)	7	1
F00-F99	Psihiski un uzvedības traucējumi	2	2
G00-G99	Nervu sistēmas slimības	346	400
H00-H59	Acs un tās palīgorgānu slimības	1	0
H60-H95	Ausu un aizauss paugura slimības	24	31
I00-I99	Asinsrites slimības	3	9

J00-J99	Elpošanas sistēmas slimības	55	26
L00-L99	Ādas un zemādas audu slimības	3	4
M00-M99	Skeleta-muskuļu-saistaudu sistēmas slimības	147	169
R00-R99	Citur neklasificēti simptomi, pazīmes un anomāla klīniska un laboratorijas atrade	4	0
S00-T98	Ievainojumi, saindēšanās un citas ārējas iedarbes sekas	225	149
	kopā	822	794

7.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc arodslimību grupu klasifikācijas	2011	2012
1	Slimības, ko izraisījušas sekojošas ķīmiskās vielas	5	3
2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļauti citās sadaļās	3	3
3	Slimības, ko izraisījusi substanču un aģentu ieelpošana, kas nav iekļautas citās sadaļās	40	17
4	Infekciozas un parazitiskas slimības	5	3
5	Slimības, ko izraisījuši sekojoši fizikāli aģenti	608	585
2.1	Sekojošu aģentu izraisītas slimības	0	0
2.2	Ādas slimības, ko izraisījušas substances un aģenti, kas nav iekļautas citās sadaļās	1	1
2.3	Ieelpojamo substanču izraisītas slimības, kas nav iekļautas citās sadaļās	12	7
2.4	Infekciozas un parazitiskas slimības, kas nav minētas citās sadaļās	0	0
2.5	Fizikālu aģentu izraisītas slimības	148	175
	kopā	822	794

8.	Arodslimību izraisītājfaktori pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimniekiem	2011	2012
1000000000	ĶĪMISKAIS FAKTORS (Ķīmiskie savienojumi)	7	8
2000000000	FIZIKĀLIE FAKTORI (FIZIKĀLIE AĢENTI)	247	211
3000000000	BIOLOĢISKIE FAKTORI (BIOLOĢISKIE AĢENTI)	12	4
4000000000	BIOMEHĀNISKIE FAKTORI	506	797
5000000000	PSIHOSOCIĀLIE FAKTORI	2	4
6000000000	RŪPNIECISKIE FAKTORI, MATERIĀLI UN PRODUKCIJA	48	35
9999999999	Citi cēloniskie faktori	0	0
	kopā	822	1059

9.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pa uzņēmumu grupām	2011	2012
	līdz 5 strādājošiem	19	24
	no 6 līdz 49 strādājošiem	116	134
	no 50 līdz 249 strādājošiem	164	177
	no 250 līdz 499 strādājošiem	88	85
	500 strādājošie un vairāk	147	140
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums		
	kopā	534	560

10.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc darba vides riska faktoru iedarbības laika	2011	2012
	līdz 5 gadiem	6	6
	no 6 līdz 10 gadiem	20	46
	no 11 līdz 15 gadiem	40	86
	no 16 līdz 20 gadiem	82	142
	no 21 līdz 30 gadiem	319	281
	no 31 līdz 35 gadiem	198	136
	no 36 līdz 40 gadiem	117	85
	ilgāk par 40 gadiem	40	12
	kopā	822	794

11.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc kopējā darba stāža	2011	2012
	līdz 5 gadiem	0	2
	no 6 līdz 10 gadiem	1	5
	no 11 līdz 15 gadiem	7	11
	no 16 līdz 20 gadiem	13	28
	no 21 līdz 30 gadiem	150	150
	no 31 līdz 35 gadiem	135	149
	no 36 līdz 40 gadiem	155	149
	ilgāk par 40 gadiem	73	66
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums		
kopā		534	560

12.	Pirmreizēji apstiprināto arodslimnieku skaita sadalījums pēc seku grupām (darba attiecības)	2011	2012
	Turpina strādāt profesijā (amatā)	498	509
	Strādā citā darbā un citā profesijā (amatā)	8	5
	Nestrādā	28	46
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums		
kopā		534	560

13.	Veiktie pasākumi arodslimību profilaksei	2011	2012
	Riska faktoru mērījumi ir/nav veikti	235/299	231/329
	Instruktāža un apmācība darba aizsardzībā ir/nav	527/7	554/6
	Obligātās veselības pārbaudes ir/nav veiktas	410/124	453/107
	Izsniegti IAL/nav izsniegti/IAL izsniegti, bet nav lietoti	474/57/3	524/34/2
	Nav datu par tiem pirmreizēji apstiprinātajiem arodslimību gadījumiem, kuru pamatā nav bijis sagatavots Darba vietas higiēniskais raksturojums		